

**MINNESANTECKNINGAR FRÅN SAMMANTRÄDE I SVEG DEN 28 FEBRUARI 1991
ANGÅENDE RENSTRÖVNING**

Närvarande:

Landshövding Sven Heurgren
Bengt Ekendahl, Lantbruksnämnden
Förste länsassessor Erik Berglund
Förvaltare Nils Simonsson, STORA
Karl Erik Mårtensson, Hede, Markägarföreningen
Jan Salomonsson, Tännäs, Markägarföreningen
Harry Silver, Lillhärdal, Markägarföreningen
Olof Henrik Olofsson, Älvros, Markägarföreningen
Per Nordlinder, Funäsdalen, LRF
Åke Stensson, Vemdalen, Mellanskog
Leif Andersson, LRF Juridiska Byrån AB

Leif Andersson inleder med att redovisa något om bakgrunden till dagens sammanträde. Konstaterar att problemen med strövren funnits i vart fall 30 - 40 år. 1970 var de fyra berörda samebyarnas uppgivna renantal ca 14 000. Antalet 1987 - 1988 uppgick till ca 29 000 mot tillåtna 20 000. Det verkliga renantalet är sannolikt minst det dubbla. Konstaterade att under åren provats lösningar som samrådsgrupper och avskjutning men att problemet bara blivit värre och värre. F n kan ren vistas i markerna under maj utan att något händer. Ofta försvinner renen därefter och kommer sedan tillbaka i juli. Då är det för sent att hinna få något beslut och verkställighet före sommartidens utgång. Klart är att samebyarna har väsentligt flera renar än tillåtet och att renarna i allt större utsträckning betar utanför renbetesfjällen på otillåten tid. Markägarna hävdar att Länsstyrelse och Lantbruksnämnd har ett ansvar för att gällande regler efterlevs. Vad markägarsidan vill veta är vad myndigheterna gör för att lösa problemen.

Bengt Ekendahl: Renantalet är alldeles för högt, riktigt hur högt vet vi inte. Detta får återverkningar som på sikt är negativa för rennäringen. Rennäringsenheten har hållit ett internt möte med samebyarna på Vemdalskalet med syfte att anpassa renbetet till betestillgången. Det visade sig att samebyarna nu har problem med bl a lägre klassificering på renkött och nedslitning av renbetesfjället. Detta har även lett till att landshövdingen kallat till ett seminarium i sommar samt att besiktning kommer att ske av sommarmarkerna. Lagstiftningen är bristfällig eftersom den inte innehåller några sanktioner mot för höga renantal annat än vid renströvning.

Nu börjar renägarna själva bli oroliga för konsekvenserna av det höga renantalet och man diskuterar internt vad man skall göra åt problemet.

Motionen om vitesföreläggande av kontrollräkning snabbbehandlas nu av jordbruksutskottet. Länsstyrelsen och Lantbruksnämndens rennäringsdelegation har enhälligt ställt sig bakom motionen. Ekendahl har vid besök hos jordbruksutskottet särskilt påtalat att bestämmelserna inte skall avse kontrollräkning, eftersom detta förutsätter att samebyn har räknat renarna.

Ekendahl har i samband därmed även givit Länsstyrelsens och rennäringsenhetens syn på motionen och därvid starkt understrukt kravet på bifall. Utskottet jobbar på bifall till motionen med målsättningen att den skall träda i kraft den 1 juli 1991.

Myndigheternas målsättning är att renstängslet från Grundsjöarna och norrut skall byggas i sommar. Möte i ärendet kommer att äga rum med STORA den 11 mars. Man är angelägen om en överenskommelse med markägarna och vill ogärna utnyttja Lantbruksnämndens befogenheter att bygga med stöd av rennäringslagen. Stängslet kommer i väsentlig grad att minska renströvningen. Stängslet kommer inte att medföra en utökning av sommarbetesmarkerna.

Myndigheterna arbetar också med samebyarna för att åstadkomma en ökad slakt under våren.

En särskild diskussion kommer att tas upp med Tännäs, som har de svåraste problemen. Diskussionen kommer att gälla hanteringen av renar vid renmärkningen, eventuell slussning m m. Frågan skall även diskuteras i rennäringsdelegationen.

De sista tre, fyra åren har slaktats 16 - 17 000 renar i Jämtlands län, varav större delen i Härjedalen. I år lyder prognosen på 22 000 renar. Det har tillkommit två nya företag, Härjedalsvilt och Jämtren. Båda har nu sitt första verksamhetsår och har slaktat det antal man tänkt sig. Man har därmed tömt sina resurser och kan inte ta emot flera renar utan har infört slaktstopp omkring den 10 februari 1991. Nu diskuteras möjligheten att ge slakterierna resurser att köpa in fler renar. Myndigheterna har därför vänt sig till regeringen med en begäran om projektmedel, dels tre miljoner i räntefritt lån för att göra det möjligt för slakterierna att köpa in ytterligare 5 000 renar och dels 660 000 kr i projektbidrag för att täcka kostnader för infrysning, transporter m m. Myndigheterna har försökt övertyga regeringen om att detta är angeläget. Underhandsrapporter meddelar emellertid att det inte finns några pengar utan att frågan måste lösas regionalt. Rennäringsenheten har nu fått löfte av Länsstyrelsen att disponera 200 000 kr, vilket skulle leda till ett slaktbidrag om 40 kr per ren.

Erik Berglund: Länsstyrelsen hoppas att slippa ta till tvångsslakt. Om ansökan kommer in snabbbehandlas den i enlighet med rennäringslagens regler. Ansökan måste vara något så när preciserad, ungefär såsom ansökan från Funäsdalen för 1990, med karta.

Karl Erik Mårtensson: Protesterar mot att problemen är värst i Tännäs. Det finns tusentals med ren över hela Härjedalen. Nämnas kan att bara Vemdalen noterar en ökad tillgång på älg. Ändå skjuter man minst med älg där. Detta beror på att renar stör jakten. Det finns fruktansvärt med i augusti - september.

Tillbakavisar bestämt påståendet att stängslet i planerad sträckning inte skulle innebära en utökning av sommarbetesmarkerna.

Bengt Ekendahl: Det är mycket angeläget att dels minska renantalet och dels minska renströvningen. Däremot är tvångslakt direkt olämplig och han kommer bestämt att motsätta sig en sådan. Rapporterna från tidigare tvångsslakt i Västerbotten visar påtagligt på nackdelarna. Förfarandet leder till direkta konfrontationer och betydande kostnader utan att resultera i annat än slakt av ett hundratal renar.

Leif Andersson: Även om lagstiftningen än så länge saknar möjligheter för myndigheterna att kontrollera antalet renar direkt så borde frågan kunna lösas indirekt genom att myndigheterna kräver kontrollräkning i samband med beslut om beviljande av bidrag etc.

Sven Heurgren: Många har konstaterat att det händer något i fjällen, markerna är helt svarta i Härjedalen medan det på norska sidan finns 10 - 20 cm lavmatta. Med anledning därav har Heurgren kallat till ett seminarium i sommar där experter kommer att lägga fast vad som händer. Resultatet är avsett att presenteras för statsmakterna i syfte att åstadkomma åtgärder.

Rapporten från slakten i Västerbotten är oerhört negativ. Det slaktades ca 100 renar till en kostnad för Länsstyrelsen om ca 1 000 kr per ren. Instrumentet är närmast medeltida.

Bengt Ekendahl: I Steens betesinventering var vinterbetet begränsat till ca 20 000 renar medan det ansågs finnas gott om sommarbete. Den senaste inventeringen har konstaterat mycket goda lavtillgångar på vinterbetesmarkerna. Nu är emellertid sommarbetet så dåligt att detta utgör en begränsning. Därför måste sommarbetet inventeras.

Avslutningsvis konstaterades att samtliga närvarande har samma målsättning, nämligen att begränsa antalet renar till det tillåtna samt att komma till rätta med renströvningsproblemet. De närvarande var också eniga om det positiva i att på detta sätt träffas för att diskutera problemen. Slutligen rådde enighet om att markägarnas agerande inte syftar till att omintetgöra förutsättningarna för rennäringen utan att det handlar om att se till att gällande regler efterlevs.

Sven Heurgren framhöll avslutningsvis att det kunde ligga i markägarnas intresse att framhålla detta förhållande i olika sammanhang.

Leif Andersson

LRF Juridiska Byrån AB
Rådhusgatan 46
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 14 59 10

1991-02-19

Landshövdingen Sven Heurgren
Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 ÖSTERSUND

Sammanträde angående strövrenar

Jag vill informera om att ytterligare tre personer kommer att närvara från markägaresidan vid rubricerat sammanträde, nämligen Karl-Erik Mårtensson, Hede, Harry Silver, Lillhärdal samt Olof Henrik Olofsson, Älvros.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

ans. 910219 / 947

LRF Juridiska Byrån AB
Rådhusgatan 46
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 14 59 10

1991-02-19

Enligt sändlista

Sammanträde i Sveg

Sedan föregående skrivelse har jag anmält till landshövdingen att även Karl-Erik Mårtensson, Harry Silver och Olof Henrik Olofsson kommer att närvara vid sammanträdet den 28 februari 1991.

Jag föreslår att vi på markägarsidan träffas en stund tidigare, kl 14.30, för att diskutera uppläggningsen.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

Sändlista

Förvaltare Nils Simonsson
Stora Skog AB
Box 124
842 00 SVEG

Per Nordlinder
840 95 FUNÄSDALEN

Jan Salomonsson
Tjärnbräcka
840 94 TÄNNÄS

Åke Stensson
Östgärdegatan 23
840 92 VEMDALEN

Karl-Erik Mårtensson
Morgården 885
Hedeviken
840 93 HEDE

Harry Silver
840 80 LILLHÄRDAL

Olof Henrik Olofsson
Älvros 8182
842 00 SVEG

LRF Juridiska Byrån AB
Rådhusgatan 46
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 14 59 10

1991-02-01

Enligt sändlista

Strövrenar

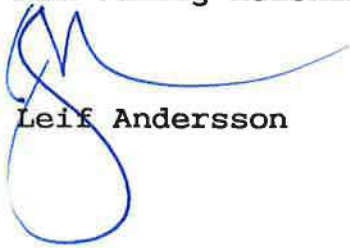
Jag vill bekräfta tid och plats för sammanträde angående strövrenar.

Tid: Torsdagen den 28 februari 1991, kl 16.00.

Plats: Stora Skog ABs kontor, Jämtlandsgatan 19, Sveg.

./. Närvarande: Se bilagda sändlista.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

SÄNDLISTA

Landshövdingen Sven Heurgren
Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 ÖSTERSUND

1:e Länsassessor Erik Berglund
Länsstyrelsen i Jämtlands län
831 86 ÖSTERSUND

Bengt Ekendahl
Lantbruksnämnden i Jämtlands län
Box 233
831 23 ÖSTERSUND

Förvaltare Nils Simonsson
Stora Skog AB
Box 124
842 00 SVEG

Per Nordlinder
840 95 FUNÄSDALEN

Jan Salomonsson
Tjärnbräcka
840 94 TÄNNÄS

Åke Stensson
Östgärdegatan 23
840 92 VEMDALEN

Leif Andersson
LRF Juridiska Byrån AB
Rådhusgatan 46
831 34 ÖSTERSUND

JORDBRUKS-
DEPARTEMENTET

Leif Andersson *Leif Andersson* *Leif Andersson* *f.k.* *6/4-72* *Leif*

Auton
1992-03-18
Juridiska byrån

REGERINGSBESLUT
Datum
1992-03-12

6
Arendebeteckning
1590/90
(slutligt)

1 (3)

Leif Andersson
LRF Konsult
Juridiska byrån
831 34 ÖSTERSUND

Överklagande i fråga om högsta tillåtna renantal för
Tåssåsens sameby

Sedan Tåssåsens sameby ansökt hos Lantbruksnämnden i Jämtlands län om en höjning av det högsta tillåtna renantalet, beslutade nämnden den 23 februari 1989 att med stöd av 15 § andra stycket rennäringslagen (1971:437) höja det högsta antalet renar som får hållas på bete inom Tåssåsens samebys betesområde från 4 000 till 5 500 renar.

Lantbruksnämndens beslut överklagades hos Lantbruksstyrelsen av Stora Skog AB och ett stort antal markägare, företrädna av förbundsjuristen Leif Andersson, med yrkande att högsta tillåtna renantal fastställs till 4 000 renar.

Lantbruksstyrelsen avslog överklagandet genom beslut den 20 april 1990. Styrelsen anförde som skäl för beslutet bl.a. att lantbruksnämndens beslut har fattats med stöd av 15 § rennäringslagen (1971:437) och grundar sig på en renbetesinventering från år 1972. Inventeringen visar att barmarksområdet tål ett biologiskt optimalt renantal om 9 210 renar och vinterbetesområdet 8 300 renar. Det bete som i praktiken skulle vara tillgängligt för renarna under den tid på året då betestillgången är sämst (vinterperioden) skulle räcka till mer än 6 800 renar (praktiskt optimalt renantal har antagits vara 83 procent av det biologiskt optimala antalet). Inventeringen omfattade inte området söder/öster om länsvägarna 315 och 316 (Vemdalsskalet-Åsarna). Det förhållandet att byns renar numera betar utanför det inventerade området ligger inte till grund för lantbruksnämndens beslut om höjning av det högsta tillåtna renantalet. Beslutet grundar sig på betesresurserna inom samma område som tidigare beslut om högsta tillåtna renantal. Frågan huruvida samebyn har rätt att

lantbruksnämnden beslutade renantalet. Vad klagandena har anfört föranleder inte annan bedömning än den myndigheterna gjort.

Regeringen avslår överklagandet.

På regeringens vägnar

Karl Erik Olsson

Bjarne Örnstedt

Kopia till

Statens jordbruksverk (556 27/69 m.fl.)
Länsstyrelsen i Jämtlands län (556 3043/86)
Stora Skog AB (791 80 Falun)

Leif Andersson
LRF Konsult
Juridiska byrån
831 34 ÖSTERSUND

Ankom
1991-06-28
Juridiska Byrån
LRF Konsult

Ansökan om inhibition av beslut om högsta tillåtna renantal för
Tåssåsens sameby

Sedan Tåssåsens sameby ansökt hos lantbruksnämnden i Jämtlands län om en höjning av det högsta tillåtna renantalet, beslutade nämnden den 23 februari 1989 att med stöd av 15 § andra stycket rennäringslagen (1971:437) höja det högsta antalet renar som får hållas på bete inom Tåssåsens samebys betesområde från 4 000 till 5 500 renar.

Lantbruksnämndens beslut överklagades hos lantbruksstyrelsen bl.a. av ett stort antal markägare företrädta av förbundsjuristen Leif Andersson.

Lantbruksstyrelsen avslog överklagandet genom beslut den 20 april 1990.

Lantbruksstyrelsens beslut har överklagats av de av Leif Andersson företrädta markägarna. De har även yrkat att lantbruksnämndens beslut inte får tillämpas innan lagakraftvunnet beslut föreligger.

Lantbruksstyrelsen har yttrat sig i ärendet den 6 juli 1990.

Leif Andersson har därefter kommit in med ytterligare en skrivelse.

Stora Skog AB har kommit in med en skrivelse i ärendet.

Regeringen, som senare kommer att pröva överklagandet, avslår yrkandet om inhibition.

På regeringens vägnar

Mats Hellström

Bjarne Örnstedt

1990 08 07

Regeringen
Jordbruksdepartementet
103 33 STOCKHOLM**Besvär över beslut av Lantbruksstyrelsen, diariernr 556
2769-2770/89**

I anledning av Lantbruksstyrelsens yttrande får jag anföra följande.

Mina huvudmän delar Lantbruksstyrelsens uppfattning, att beslut om högsta renantal bara får tillämpas inom ramen för den rätt som samerna har till den ifrågasvarande marken. Eftersom det inte klarlagts att samerna har sådan betesrätt utanför renbetesfjällen ska enskilda marker inte ingå i betesunderlaget. Eftersom Stens inventering innefattar avsevärda områden utanför renbetesfjällen är denna inventering redan på grund härav irrelevant för bedömning av högsta renantal.

Först måste klaras ut var eventuell betesrätt föreligger. Därefter kan en inventering utföras. Med stöd av den kan ett högsta renantal fastställas.

Lantbruksstyrelsen hävdar vidare att myndigheterna inte har tillgång till tvångsmedel för att begränsa ett för högt renantal. Enligt 72 § rennäringslagen skall Lantbruksstyrelsen, om renskötseln inom samebys betesområde är bristfällig, söka träffa överenskommelse med byn om rättelse. Om rättelse inte vidtas kan Länsstyrelsen efter anmälan av Lantbruksnämnden förordna syssloman. Dessa möjligheter synes överhuvudtaget inte ha utnyttjats av myndigheterna.

Mina huvudmän vidhåller anförda besvär.

Leif Andersson

JORDBRUKS-
DEPARTEMENTET

III sakenheten
Handläggare:
Hovrättsassessor
Bjarne Örnstedt
08-763 11 53

1990-07-11

1590/90

-07- 13

Förbundsjurist
Leif Andersson
Juridiska byrån
Lantbrukarnas Riksförbund
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND

Kopia av handling angående Ert ärende i
jordbruksdepartementet med ovanstående diarienummer
överlämnas i enlighet med nedanstående förteckning.

Om Ni önskar skriva något ytterligare i ärendet, bör
detta ske i sådan tid att skrivelsen inkommer till
jordbruksdepartementet senast den 26 juli 1990.

Diarienumret bör åberopas.

Efter angiven tid kan ärendet komma att avgöras i
befintligt skick.

Enligt uppdrag

Lars Gustavsson

Lars Gustavsson

08/ 763 1124

Förteckning över mynigheter m.fl. som avgett yttrande:

lantbruksstyrelsen

*13/7-90 Telefonsamtal med Nuders
Hollingsen som beaktar
ansluid med intorkande
av skrivelse. Eventuell skrivelse
skall till intorkande till jord-
bruksdepartementet senast ^{åberopas} den
8 augusti 1990. / EN*

Rennäringsenheten

YTTRANDE

1990-07-06

Vår beteckning

556 2769/89 2770/89

Er beteckning

Regeringen
Jordbruksdepartementet
103 33 STOCKHOLM

JORDBRUKSDEP.
Registratör

Ink 1990-07-11

Dnr 1590/90

III 504

Tord Constenius, ME

Överklagande från vissa markägare genom förbundsjurist Leif Andersson i fråga om högsta tillåtna renantal för Tåssåsens sameby

Skrivelser med överklagande, kopia av överklagade beslutet, delgivningskvitto och lantbruksstyrelsens övriga handlingar i ärendet bifogas.

Samernas renskötselrätt grundar sig på urminnes hävd och utgör en särskild rätt till fastighet.

Det aktuella ärendet avser tillämpning av 15 § rennäringslagen (1971:437). Det ankommer härvid inte på myndigheterna att göra en rent civilrättslig prövning av hur många renar som t ex markägare är skyldig att tåla eller i vad mån samerna över huvud taget har rätt att hålla renar i visst område. Beslut om högsta renantal får självfallet bara tillämpas inom ramen för den rätt som samerna har till den ifrågasvarande marken.

Myndigheterna har inte tillgång till tvångsmedel för att begränsa ett för högt renantal.

Med hänvisning till innehållet i överklagade beslutet föreslår lantbruksstyrelsen att överklagandet avslås.

I handläggningen av detta ärende har deltagit tf generaldirektören Wallin, tf avdelningschefen Brasch och avdelningsdirektör Constenius, föredragande.

Alf Wallin
Alf Wallin

Tord Constenius
Tord Constenius

Kopia till

LRF Konsult, Leif Andersson, Kyrkgatan 49, 831 34 Östersund
Lantbruksnämnden i Jämtlands län

Rennäringsenheten

... Tord Constenius, ME

YTTRANDE

1990-07-06

Regeringen
Jordbruksdepartementet
103 33 STOCKHOLM

För kännedom

Vår beteckning

556 2769/89 2770/89

Er beteckning

-07- 11

Överklagande från vissa markägare genom förbundsjurist Leif Andersson i fråga om högsta tillåtna renantal för Tåssåsens sameby

Skrivelser med överklagande, kopia av överklagade beslutet, delgivningskvitto och lantbruksstyrelsens övriga handlingar i ärendet bifogas.

Samernas renskötselrätt grundar sig på urminnes hävd och utgör en särskild rätt till fastighet.

Det aktuella ärendet avser tillämpning av 15 § rennäringslagen (1971:437). Det ankommer härvid inte på myndigheterna att göra en rent civilrättslig prövning av hur många renar som t ex markägare är skyldig att tåla eller i vad mån samerna över huvud taget har rätt att hålla renar i visst område. Beslut om högsta renantal får självfallet bara tillämpas inom ramen för den rätt som samerna har till den ifrågasvarande marken.

Myndigheterna har inte tillgång till tvångsmedel för att begränsa ett för högt renantal.

Med hänvisning till innehållet i överklagade beslutet föreslår lantbruksstyrelsen att överklagandet avslås.

I handläggningen av detta ärende har deltagit tf generaldirektören Wallin, tf avdelningschefen Brasch och avdelningsdirektör Constenius, föredragande.

Alf Wallin

Tord Constenius

Kopia till

LRF Konsult, Leif Andersson, Kyrkgatan 49, 831 34 Östersund
Lantbruksnämnden i Jämtlands län

Lantbruksstyrelsen
551 83 JÖNKÖPING

Ang. skrivelse med överklagande

Till jordbruksdepartementet har denna dag kommit in
bilagda skrivelse från LRF Konsult, Juridiska Byrån, Östersund
med överklagande av lantbruksstyrelsens beslut.

Eftersom skrivelsen med överklagande enligt 23 § andra
stycket förvaltningslagen (1986:223) skall ges in till
beslutsmyndigheten, vidarebefordrar departementet den
härmed.

Enligt uppdrag

Britta Eriksson

Kopia till

LRF Konsult
Juridiska byrån
Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND

Juridiska Byrån
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 13 22 80

Datum

1990 06 29

Beteckning

Regeringen

103 33 STOCKHOLM

Besvär över beslut av Lantbruksstyrelsen den 20 april 1990, ärende nr 556 2769-2770/89, avseende högsta renantal för Tåssåsens sameby

Jag får härmed utveckla genom besvärsläsa den 22 maj 1990 anförda besvär.

Yrkanden

Mina huvudmän vidhåller sina yrkanden att regeringen fastställer det högsta renantalet för Tåssåsens sameby till 4 000 inklusive årskalvar samt förordnar att Lantbruksnämndens beslut inte får tillämpas förrän efter lagakraftvunnet avgörande.

Lantbruksstyrelsens beslut

Lantbruksstyrelsens beslut föranleder följande kommentarer.

Den åberopade renbetesinventeringen visar möjligen att inventerat område år 1972 tålde ett biologiskt optimalt renantal om 8 300 renar.

Inventeringen omfattade vidare avsevärda områden utanför renbetesfjället, där markägarna hävdar att betesrätt inte föreligger.

Frågan huruvida samebyn har rätt att låta renarna beta har därför avgörande betydelse.

Något samråd sker inte från samebyn t ex när nya betesområden tas i anspråk.

Markägarna delar Lantbruksstyrelsens uppfattning att bedömningen måste vara långsiktig.

Lantbruksstyrelsen konstaterar att det i ärendet inte framkommit att ett annat renantal skulle vara lämpligare än det högsta renantal som Lantbruksnämnden beslutar om. Det innebär att Lantbruksstyrelsen kräver att markägarna bevisar att det beslutade renantalet är olämpligt.

Ett sådant synsätt strider mot alla vedertagna regler. Det riktiga är naturligtvis att Lantbruksnämnd och Lantbruksstyrelse, före beslut, skall utreda att det finns skäl för beslutet.

Avslutningsvis kan konstateras att Lantbruksstyrelsen överhuvud taget inte beaktat de skäl markägarna anfört.

Markägarnas skäl

Tåssåsens samebys rätt till vinterbete på markägarnas fastigheter är tvistig. Det tidigare omnämnda arbetet i en förhandlingsgrupp har strandat. Markägarna förbereder nu en process om vinterbetet, i första hand i Härjedalens kommun. Stämningsansökan beräknas inges under hösten. Innan det klarlagts om, och i så fall var, eventuell vinterbetesrätt kan föreligga utanför renbetesfjällen kan dessa områden inte läggas till grund för fastställande av renantal.

Steens utredning låg till grund för 1973 års beslut. Utredningen är nu snart 20 år gammal. Ny utredning kommer att utföras inom en snar framtid. Enligt markägarnas uppfattning är tidigare utnyttjade betesområden överbetade. Detta bestyrkes av att samebyn fraktar sina renar långt utanför det av Steen inventerade området.

Mot denna bakgrund kan inte Steens utredning ligga till grund för ett beslut om höjning av renantalet.

Utöver detta åberopas tidigare framförda olägenheter avseende trafiksäkerhet och strövrenar sommartid.

Myndigheternas roll

Det ankommer i första hand på Lantbruksnämnden att tillse att rennäringslagen efterlevs. Det kan konstateras, att samebyn enligt egna uppgifter under åtskilliga år hållit långt fler renar än tillåtet. Vidare har samebyn underlåtit att driva renarna upp på renbetesfjället sommartid då det ostridigt inte får vistas utanför renbetesfjället.

Detta är grava exempel på att samebyn åsidosätter bestämmelserna i rennäringslagen. Förhållandena är väl bekanta för Lantbruksnämnden, som trots detta aldrig någonsin reagerat mot missförhållandena.

I stället för att ta itu med det för höga renantalet, strövrenar sommartid och utökning av vinterbetesmarkerna ger Lantbruksnämnden samebyn tillstånd att höja renantalet utan erforderlig utredning. När beslutet överklagas lägger Lantbruksstyrelsen bevisbördan på markägarna.

Det är en allmänt utbredd uppfattning bland markägarna att motsättningarna mellan markägare och samebyn i stor utsträckning beror på att myndigheterna inte tillser att samebyn efterlever rennäringslagen vad beträffar renantal, renströvning m m.

Det är hög tid att åstadkomma en ändring härvidlag. En lämplig början kan vara att i detta ärende kräva att sökanden, Tåssåsens sameby, styrker vilka vinterbetesmarker samebyn har rätt till samt utreder hur stort antal renar som kan vinterbeta inom det området. Innan så sker får inte renantalet höjas.

Leif Andersson

1990 06 29

Regeringen

103 33 STOCKHOLM

Besvär över beslut av Lantbruksstyrelsen den 20 april 1990, ärende nr 556 2769-2770/89, avseende högsta renantal för Tåssåsens sameby

Jag får härmed utveckla genom besvärsläsa den 22 maj 1990 anförda besvär.

Yrkanden

Mina huvudmän vidhåller sina yrkanden att regeringen fastställer det högsta renantalet för Tåssåsens sameby till 4 000 inklusive årskalvar samt förordnar att Lantbruksnämndens beslut inte får tillämpas förrän efter lagakraftvunnet avgörande.

Lantbruksstyrelsens beslut

Lantbruksstyrelsens beslut föranleder följande kommentarer.

Den återopade renbetesinventeringen visar möjligen att inventerat område år 1972 tålde ett biologiskt optimalt renantal om 8 300 renar.

Inventeringen omfattade vidare avsevärda områden utanför renbetesfjället, där markägarna hävdar att betesrätt inte föreligger.

Frågan huruvida samebyn har rätt att låta renarna beta har därför avgörande betydelse.

Något samråd sker inte från samebyn t ex när nya betesområden tas i anspråk.

Markägarna delar Lantbruksstyrelsens uppfattning att bedömningen måste vara långsiktig.

Lantbruksstyrelsen konstaterar att det i ärendet inte framkommit att ett annat renantal skulle vara lämpligare än det högsta renantal som Lantbruksnämnden beslutar om. Det innebär att Lantbruksstyrelsen kräver att markägarna bevisar att det beslutade renantalet är olämpligt.

Ett sådant synsätt strider mot alla vedertagna regler. Det riktiga är naturligtvis att Lantbruksnämnd och Lantbruksstyrelse, före beslut, skall utreda att det finns skäl för beslutet.

Avslutningsvis kan konstateras att Lantbruksstyrelsen överhuvud taget inte beaktat de skäl markägarna anfört.

Markägarnas skäl

Tåssåsens samebys rätt till vinterbete på markägarnas fastigheter är tvistig. Det tidigare omnämnda arbetet i en förhandlingsgrupp har strandat. Markägarna förbereder nu en process om vinterbetet, i första hand i Härjedalens kommun. Stämningsansökan beräknas inges under hösten. Innan det klarlagts om, och i så fall var, eventuell vinterbetesrätt kan föreligga utanför renbetesfjällen kan dessa områden inte läggas till grund för fastställande av renantal.

Steens utredning låg till grund för 1973 års beslut. Utredningen är nu snart 20 år gammal. Ny utredning kommer att utföras inom en snar framtid. Enligt markägarnas uppfattning är tidigare utnyttjade betesområden överbetade. Detta bestyrkes av att samebyn fraktar sina renar långt utanför det av Steen inventerade området.

Mot denna bakgrund kan inte Steens utredning ligga till grund för ett beslut om höjning av renantalet.

Utöver detta åberopas tidigare framförda olägenheter avseende trafiksäkerhet och strövrenar sommartid.

Myndigheternas roll

Det ankommer i första hand på Lantbruksnämnden att tillse att rennäringslagen efterlevs. Det kan konstateras, att samebyn enligt egna uppgifter under åtskilliga år hållit långt fler renar än tillåtet. Vidare har samebyn underlåtit att driva renarna upp på renbetesfjället sommartid då det ostridigt inte får vistas utanför renbetesfjället.

Detta är grava exempel på att samebyn åsidosätter bestämmelserna i rennäringslagen. Förhållandena är väl bekanta för Lantbruksnämnden, som trots detta aldrig någonsin reagerat mot missförhållandena.

I stället för att ta itu med det för höga renantalet, strövrenar sommartid och utökning av vinterbetesmarkerna ger Lantbruksnämnden samebyn tillstånd att höja renantalet utan erforderlig utredning. När beslutet överklagas lägger Lantbruksstyrelsen bevisbördan på markägarna.

Det är en allmänt utbredd uppfattning bland markägarna att motsättningarna mellan markägare och samebyn i stor utsträckning beror på att myndigheterna inte tillser att samebyn efterlever rennäringslagen vad beträffar renantal, renströvning m m.

Det är hög tid att åstadkomma en ändring härvidlag. En lämplig början kan vara att i detta ärende kräva att sökanden, Tåssåsens sameby, styrker vilka vinterbetesmarker samebyn har rätt till samt utreder hur stort antal renar som kan vinterbeta inom det området. Innan så sker får inte renantalet höjas.

Leif Andersson

LRF KONSULT

Juridiska Byrån
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 13 22 80

Datum

1990 05 22

Beteckning

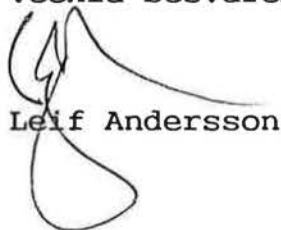
Regeringen

103 33 STOCKHOLM

Besvär över beslut av Lantbruksstyrelsen den 20 april
1990, ärende nr 556 2769-2770/89, avseende högsta ren-
antal för Tåssåsens sameby

På uppdrag av de markägare jag företräder får jag
härmed anföra besvär över Lantbruksstyrelsens ovan an-
givna beslut. Mina huvudmän vidhåller sin vid Lant-
bruksstyrelsen förda talan.

Jag hemställer om anstånd med att precisera och ut-
veckla besvären till den 29 juni 1990.

Leif Andersson

-04-24

BESLUT

1990-04-20

556 2769/89

556 2770/89

Rennäringsenheten

Bengt Sörensen, MII

Enligt sändlista

Överklagande i fråga om högsta renantal för Tåssåsens sameby

Efter ansökan från Tåssåsens sameby om höjning av högsta tillåtna renantal till 6 000 har lantbruksnämnden i Jämtlands län beslutat höja det tillåtna antalet från 4 000 till 5 500. Alla i detta ärende angivna renantal avser antalet under vintern (nettoarealen) och omfattar därvid vuxna djur och skårskalvar.

Lantbruksnämndens beslut har överklagats av Stora Skog AB och ett stort antal markägare genom förbundsjurist Leif Andersson, LRF-konsult.

Med yttrande har lantbruksnämnden överlämnat överklagandena till lantbruksstyrelsen. Klagandena har yttrat sig över vad nämnden anfört.

Lantbruksnämndens beslut har fattats med stöd av 15 § rennäringslagen (1971:437) och grundar sig på en renbetesinventering från 1972. Inventeringen visar att barmarksområdet tål ett biologiskt optimalt renantal om 9 210 renar och vinterbetesområdet 8 300 renar. Det bete som i praktiken skulle vara tillgängligt för renarna under den tid på året då betestillgången är sämst (vinterperioden) skulle räcka till mer än 6 800 renar (praktiskt optimalt renantal har antagits vara 83 procent av det biologiskt optimala antalet).

Inventeringen omfattade inte området söder/öster om länsvägarna 315 och 316 (Vemdalsskalet-Åsarna). Det förhållandet att byns renar numera betar utanför det inventerade området ligger inte till grund för lantbruksnämndens beslut om höjning av det högsta tillåtna renantalet. Beslutet grundar sig på betesresurserna inom samma område som tidigare beslut om högsta tillåtna renantal. Frågan huruvida samebyn har rätt att låta renarna beta

utanför det inventerade vinterbetesområdet har därför inte haft någon avgörande betydelse i ärendet.

Samernas renskötselrätt och markägarnas rätt att använda marken är två enskilda konkurrerande intressen. Det kan inte helt undvikas att renskötsel och t ex skogsbruk orsakar vissa olägenheter för varandra. Olägenheterna bör förebyggas genom samråd.

Tillgången på renbete (lavar och gröna växter) under olika årstider, betets tillgänglighet för renarna och den årliga lavtillväxten är begränsande för hur många djur som kan hållas. Antalet djur under olika år bör inte vara så stort att avbetningen överstiger lavtillväxten. Den årliga lavtillväxten och förekomsten av gröna växter är under normala betesförhållanden i stort sett oberoende av antalet djur. Bedömningen av hur många djur som kan hållas inom en sameby kan därför göras oberoende av om djuran- talet är högt eller lågt vid tidpunkten för be- dömningen.

Ett för högt renantal medför olägenheter för bl a rennäringen, skogsbruket och naturvården.

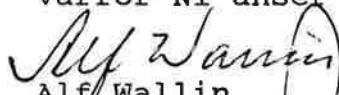
Vid bestämmande av högsta tillåtna renantal bör, enligt lantbruksstyrelsens uppfattning hänsyn tas till renantalets långsiktiga konsekvenser för både rennäringen och för konkurrerande intressen. Tillfälliga variationer i det verkliga renantalet bör därför inte påverka bedömningen.

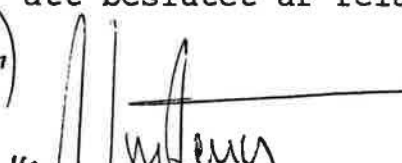
Lantbruksstyrelsen anser att det i ärendet inte framkommit att ett annat renantal skulle vara lämpligare än det högsta antal som lantbruksnämnden beslutat. Enligt senaste renlängd håller samebyn 5 577 renar.

Mot bakgrund av vad som framkommit i ärendet avslår styrelsen överklagandet.

Om Ni vill överklaga detta beslut kan Ni göra det genom att skriva till regeringen. Skrivelsen skall dock skickas till lantbruksstyrelsen, 551 83 Jönköping, som sedan kommer att skicka den vidare till regeringen med ett yttrande. Skrivelsen skall ha kommit in till lantbruksstyrelsen inom tre veckor från den dag Ni fick del av detta beslut. Kommer skrivelsen senare kan överklagandet inte prövas. I skri-

velsen skall Ni ange vilket beslut som överklagas, den ändring i beslutet som Ni begär och varför Ni anser att beslutet är felaktigt.

Alf Wallin

Tord Constenius

Sändlista

Delges: Stora Skog AB
Förbundsjurist Leif Andersson
För kännedom: LN Z-län
Tåssåsens sameby

1989-09-13

Ert brev/Your letter

K Henriksson/bw

Er referens/Your reference

556-2770/89

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten

551 83 JÖNKÖPING

1989-09-13

JÖNKÖPING
KONTOR

Överklagat beslut om högsta rental för Tåssåsens sameby

Med anledning av Lantbruksnämndens yttrande 1989-08-30 vill vi göra följande påpekanden.

Särskilt yrkande

Vi vidhåller vår begäran om inhibition även om det kan tyckas meningslöst eftersom Tåssåsen uppenbarligen ej följt det tidigare gällande högsta renantalet.

Betesinventering

Av yttrandet framgår inte när Saittons kontroll skedde, men vi ifrågasätter om det fortfarande finns den betryggande marginal som Lantbruksnämnden hävdar.

Vinterbetesmarker

Lantbruksnämnden tillstår att underlaget i den här delen är bristfälligt. Samtidigt anger man att betning nu sker på betydligt större arealer än de som ingått i Steens inventering. Tåssåsens sameby anför i sin ansökan om höjning av det fastställda renantalet att man utvidgat sina vinterbetesmarker ner mot trakterna av Rätan och Ytterhogdal. Rimligen borde detta innebära att betestillgången är dålig, kanske rent av totalt utnyttjad inom de områden som ingick i Steens inventering för 20 år sedan. Enligt vår uppfattning sträcker sig inte sedvanerättsmarkerna utanför de av Steen inventerade områdena.

Förhandlingsgrupp

Enligt vår uppfattning är problemen med renbetning och renströvning ungefär desamma för alla fyra samebyarna. Vi kan ej finna skäl att i detta sammanhang särbehandla Tännäs och Tåssåsens samebyar. Från den förhandlingsgrupp som tillsatts av Länsstyrelsen under lagmannen Bengt Bomans ledning kan från första sammanträdet noteras att inga representanter fanns från Tåssåsens sameby.

STORA SKOG AB

Postadress/Postal address
S-791 80 FALUN, Sweden

TelefonTelephone
Nat. 023-800 00
Int. +46 23 800 00

Telegram
stora

Telex
74010 stora s

Telefax/Telecopier
Nat. 023-804 91
Int. +46 23 804 91

1989-09-13

Slutsats

Ingenting i Lantbruksnämndens yttrande eller tidigare beslut pekar på att det finns anledning att behandla Tåssåsens samebys ansökan på annat sätt än nämnden behandlat Tännäs, Mittådalens och Handödalens samebyars ansökningar. Lantbruksnämndens beslut om höjning till 5 500 renar inklusive årskalvar bör således undanröjas och det tidigare gällande högsta renantalet 4 000 bör kvarstå tills bättre underlag finns för bedömning av möjligt högsta renantal med hänsyn till tillgången på bete.

Stora Kopparbergs Bergslags AB

Karl Henriksson

Juridiska Byrån
LRF Konsult
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 13 22 80

1989-09-13

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
551 83 JÖNKÖPING

Besvär över beslut avseende högsta renantal för Tåssåsens
sameby, dnr 556 2769/89

Förlagd att yttra mig får jag härmed anföra följande på
uppdrag av de ca 150 fastighetsägare jag företräder.

Inhibition

Som skäl för att avstyrka klagandenas begäran om inhibition
åberopar lantbruksnämnden att slaktsäsongen normalt börjar
i september. Vi är nu inne i september och det av lant-
bruksnämnden åberopade hindret föreligger således inte
längre.

Av nämndens handlingar framgår, att ansökan om höjning av
renantalet ingavs den 5 december 1986.

Mot bakgrund av det anförda framstår det som orimligt att
avslå begäran om inhibition.

För högt renantal

Lantbruksnämnden har inte bemött fastighetsägarnas
synpunkter i den delen, vilket inte kan uppfattas på annat
sätt än att förhållandet vitsordas.

Betesinventering

Enligt Steens inventering hade Tåssåsens sameby betes-
kapacitet för ca 6 800 renar i början av 1970-talet under
den förutsättningen att samebyn hade rätt till vinterbete
norr länsvägarna 315 - 316.

Fastighetsägarna bestrider att samebyn har rätt till
vinterbete inom det området.

I samerna ansökan uttalas vidare: "Utöver detta kan man
också räkna med att samebyns vinterbetesmarker kommer att

utökas i och med att samebyn börjat nyttja betesmarkerna ner mot Röjan och Ytterhogdal.

Det skall anmärkas, att Ytterhogdal ligger drygt 5 mil sydost om det av Steen angivna området.

Av naturliga skäl fraktar inte samerna sina renar längre bort från renbetesfjällen än nödvändigt. Om det var så, att betet inom det av Steen angivna området var tillräckligt skulle således samebyn inte ha anledning att söka sig ännu längre bort för att få vinterbeten.

Den enda rimliga slutsatsen av detta måste bli, att det av Steen angivna området är för litet, t o m för hittills tillåtet renantal.

Detta visar i sin tur nödvändigheten av att göra en ny inventering innan något beslut fattas om att ändra renantalet.

Vinterbetesmarker

I den delen hänvisas till vad ovan anförts under rubrik Betesinventering.

Förhandlingsgrupp

Faktum är, att Tåssåsens sameby inte deltar i någon förhandlingsgrupp, att de förda förhandlingarna inte lett till några konkreta resultat och att renar från Tåssåsens sameby föranlett åtskilliga klagomål från fastighetsägare avseende såväl vinterbete som strövrenar utanför renbetesfjället sommartid.

Det faktum att inte mindre än drygt 150 fastighetsägare överklagat beslutet, trots att det inte kungjorts till allmän kännedom, visar det starka missnöjet.

En grundläggande förutsättning för att nå samförståndslösningar är självfallet också, att myndigheterna med kraft ser till att rennäringslagen efterlevs genom att ingripa mot klara överträdelser som t ex att flera samebyar håller fler renar än tillåtet och att renar uppehåller sig utanför renbetesfjällen sommartid.

Frågan om rätten till vinterbete torde få lösas i annan ordning om parterna inte enas.

Olägenheter

Som ovan anförts deltar inte Tåssåsens sameby i den av lantbruksnämnden angivna förhandlingsgruppen.

Det förtjänar att återigen framhållas, att markägarna är starkt missnöjda med den renströvning som förekommer

sommartid, att samebyn håller renar på vinterbete utan att äga rätt därtill och att dessa marker utökas.

Kommunikation

Det går utmärkt att hålla informationsmöten efter annonser i lokaltidningarna Östersunds-Posten, Länstidningen och Tidningen Härjedalen.

Slutsatser

Lantbruksnämnden finner inte skäl att ändra det överklagade beslutet. Den rätta frågeställningen är vilka skäl som finns för lantbruksnämndens beslut.

Den 19 september 1973 fastställde lantbruksnämnden gällande renantal. Beslutet föregicks av omfattande utredningar av bl a Steen.

I ärendet har inte framkommit några som helst sakskäl för att frånga tidigare bedömningar.

Däremot finns, som redovisats ovan och i besvärslagan, åtskilliga faktorer som talar mot en ändring av renantalet.

Besvären skall därför bifallas.

Östersund som ovan

Leif Andersson

Kopia för kännedom till

Karl-Henriksson, Stora Skog AB, 791 80 FALUN

Ove Jacobsson, Mellanskog, Box 316, 801 04 GÄVLE

Lassie Roth, Bengtsgården, 820 90 YTTERHOVDAL

Leif Andersson
LRFs Juridiska Byrå
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND

1989-08-21

Renantalet i Idre och Tåssåsens samebyar

Vi har fått bifogade kopior av Lantbruksnämnden i Jämtlands län yttranden över våra besvär om renantalet i Tåssåsen och Idre. Vi har fått tid på oss fram till den 14 september att inkomma med förnyade yttranden.

Beträffande Idre är kanske inte så mycket att säga eftersom man sumpat att skicka med kopia av kartan. Sedan är det ju litet märkligt att samtidigt som Lantbruksnämnden talar om att de av principiella skäl inte tar ställning i sedvanefrågan så talar om i stycket före om att det funnits både samer och renar i Dalarna sedan 1600-talet och t o m ända ner mot Falun. Våra besvär beträffande Idre avser egentligen bara frågan om man i beräkningsunderlaget tagit med marker som samerna inte har rätt att disponera året om. Den frågan kan vi alltså inte bemöta eller ta någon ställning till förrän vi fått ta del av kartan vilken jag har beställt hos registratören.

Beträffande Tåssåsen kan man säga att skälen för att avslå inhibition verkligen är svaga. Nämnden har själv legat på ärendet i nästan fem månader. Men i den situation som råder är det kanske inte stor anledning att diskutera den alltför mycket. När det gäller Idre däremot glömde jag påpeka att vi inte fått något beslut om att man avslagit vår inhibitionsbegäran. Kan man inte anföra besvär över Lantbruksstyrelsens beslut i de här frågorna? Jag har inte hunnit titta i författningarna.

Rent allmänt tycker jag man kan säga att som slutsats borde Lantbruksnämnden i stället ha sagt att med hänsyn till vad som ovan anförts så finns det alla skäl för att ändra det överklagade beslutet. Snurren i skrivningen om vinterbetesmarker förstår jag inte men meningen är väl förmodligen att söka visa att byn har större tillgång till vinterbetesmarker än vad som framgått av Stens inventering. Samtidigt vet vi att det renantal som Tåssåsen haft har medfört att de har behov av nya marker, vilket väl borde tyda på att vinterbetesmarkerna inte räcker till för den

STORA SKOG AB

Postadress/Postal address
S-791 80 FALUN, Sweden

TelefonTelephone
Nat. 023-800 00
Int. +46 23 800 00

Telegram
stora

Telex
74010 stora s

Telefax/Telecopier
Nat. 023-804 91
Int. +46 23 804 91

renmängd som man nu har, d v s 5 500, varför en sänkning till 4 000 vore riktig.

Jag tycker också att man från Lantbruksnämndens sida borde ha varit så juste att man talat om att Tåssåsen inte deltar i förhandlingsgruppens arbete. De var ju mycket negativa från början och i vårt yttrande bör kanske kopia av Tåssåsens svar på förhandlingsinvasionen biläggas. Även om det kan tyckas ojuste. Jag vet inte heller om Tåssåsen har för avsikt att fortsättningsvis delta. Men just förekomsten av en förhandlingsgrupp och önskemålen om att i det här sammanhanget komma till samförståndslösning borde innebära att man från samernas och rennäringsenhetens sida höll fast vid det beslut som man fattat tidigare tills det blir klart vilka marker som byn på sikt kan räkna med att få disponera.

Eftersom det inte varit möjligt av praktiska skäl att kommunicera med markägarna före beslutet tycker jag också att man då skulle ha avvisat samernas önskemål. Det är ju ganska märkligt att man inte har kunnat gå ut till någon markägare i det här området eller lämnat någon information över huvud taget trots att man ansåg sig kunna göra det på ett ganska generellt och felaktigt sätt när det gäller Tännäs.

Det här är kanske litet grinigt men jag det känner det på det sättet för tillfället. Det skall bli intressant att se om läsningen av samerätt och sameting kan få mig på mera positiva tankar.

Jag antar att Du fått en någorlunda likalydande skrivelse som reaktion på Dina besvär.

Jag försöker höra av mig i nästa vecka när Du är tillbaka i jobbet.

Hälsningar

Bilaga Lantbruksnämndens yttrande över renantalet i Tåssåsens sameby och i Idre sameby

Kopia Ove Jacobsson, Mellanskog

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Bengt Ekendahl, LL

1989-08-03

556 3043/86

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
551 83 JÖNKÖPING

Yttrande över överklagning från Stora Skog, Falun avseende beslut om högsta renantal för Tåssåsens sameby

Lantbruksnämnden har 1989-02-23 med stöd av 15 paragrafen rennäringslagen (1971:437) - beslutat att fastställa det högsta renantalet för Tåssåsens sameby till 5.500 inkl årskalvar.

Stora Skog, Falun har i skrivelse 1987-03-28 överklagat beslutet.

Med anledning härav får lantbruksnämnden anföra följande:

Särskilt yrkande

Klagandens begäran om inhibition av lantbruksnämndens beslut avstyrkes. Slaktsäsongen börjar normalt i september och skäl att medge inhibition anser nämnden inte föreligger.

Betesinventering

Steens inventering redovisar att barmarksområdet tål ett biologiskt optimalt renantal om 9.210 renar och vinterbetesområdet 8.300 renar. Omräknat i praktiskt optimalt renantal skulle det innebära att på det begränsande säsongbetesområdet (vinterbetesmarkerna) finns beteskapacitet för drygt 6.800 renar (17 % reducering/Saitton). Betryggande marginal till det nu fastställda högsta renantalet (5.500) föreligger således om det skulle visa sig att beteskapaciteten sjunkit efter det att inventeringen skedde.

En ny betesinventering för samebyns vinterbetesområde är avsedd att genomföras så snart området är vegetationskarterat. Något beslut om sådan kartering har ännu inte tagits av lantmäterimyndigheten.

Vinterbetesmarker

Steens inventering avser marker som samebyn utnyttjade i princip för 20 år sen. Det betyder att inventeringen omfattar i princip inte området söder om länsvägarna 315-316 (Vemdalsskalet-Asarna). Inventeringen har således inte berört marker vid Rätan och Ytterhogdal. Nämnden har inte haft tillgång till annat inventeringsmaterial än det av Steen redovisade.

Förhandlingsgrupp

Länsstyrelsen och lantbruksnämnden arbetar sedan några år tillsammans med berörda markägare och samebyar aktivt för att åstadkomma en samförståndslösning på renbetes- och renströvningsproblemen i Härjedalen. I första hand har problemen avsett förhållandena inom Handölsdalens och Mittådalens samebyar. Problemen har i mindre omfattning gällt Tännäs och Tåssåsens samebyar.

Mot den bakgrunden har nämnden inte funnit skäl att bifalla Handölsdalens, Mittådalens och Tännäs samebyars ansökningar om förhöjda renantal. Som framgår av det överklagade beslutet har dock nämnden inte funnit skäl att motsätta sig en begränsad uppräknings av renantalet för Tåssåsens sameby.

Olägenheter

Länsstyrelsen har nu tillsatt en särskild förhandlingsgrupp med företrädare för berörda markägare och samebyar med uppdrag att utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som aktuella samebyar (bl a Tåssåsen) regelbundet kan utnyttja. Gruppen leds av f d lagmannen Bengt Bohman, Östersund. Det är nämndens förhoppning att gruppens arbete skall leda fram till en överenskommelse om renbetningen mellan markägare och samebyar. Nämnden tar av principiella skäl inte ställning i sedvanerättsfrågan.

Vad gäller problemen med renolyckor i trafiken behandlas dessa frågor av en särskild arbetsgrupp, tillsatt av länsstyrelsen.

Kommunikation

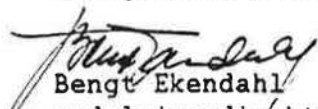
Av främst praktiska skäl har det inte varit möjligt att kommunicera med markägarna före beslutet.

Slutsats

Mot bakgrund av vad ovan anförts finner lantbruksnämnden inte skäl att ändra det överklagade beslutet. Bifall till överklagningen avstyrkes.

Detta ärende har beslutats av rennäringsdelegationen. I beslutet har deltagit ordf Margareta Winberg, ledam Jone Bixo, Mats Deltin, Lars-Ola Persson, Edvin Rensberg och Bengt Ekendahl, som samtidigt var föredragande i ärendet. I beslutet deltog ej ledam Olof Johansson.

Enligt lantbruksnämndens beslut

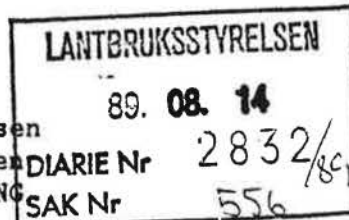

Bengt Ekendahl
avdelningsdirektör

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Bengt Ekendahl, L1

1989-08-03

556 1824/87

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
551 83 JÖNKÖPING

Yttrande över överklagning från Stora Skog AB, Falun avseende beslut om högsta renantal för Idre nya sameby

Lantbruksnämnden har 1989-02-23 - med stöd av 15 paragrafen rennäringslagen (1971:437) - beslutat att fastställa det högsta renantalet för Idre nya sameby till 2.700 inkl årskalvar.

Stora Skog, Falun har i skrivelse 1989-03-30 överklagat beslutet.

Med anledning härav får lantbruksnämnden anföra följande:

Särskilt yrkande

Såvitt avser klagandens begäran om inhibition av lantbruksnämndens beslut får nämnden hänvisa till lantbruksstyrelsens beslut (1989-06-13, 556 1193/89) med anledning av motsvarande yrkande från Korsnäs AB, Gävle.

Yttergränsen för det inventerade vinterbetesområdet framgår av bifogade kartbilaga.

I sammanhanget vill lantbruksnämnden erinra om att det är klarlagt att det funnits både renar och samer i Dalarna sedan 1600-talet, vissa perioder ända nor mot Falun. Den formella rätten till renskötsel för samerna i Idre kom först i slutet av 1800-talet och har bekräftats senast i 1971 års rennäringslag (1971:437). Så sent som år 1982 har regeringen stött uppbyggnaden av Idre nya sameby.

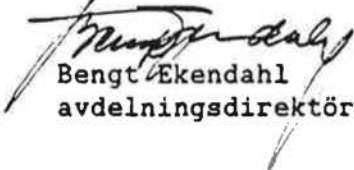
Frågan om sedvanerätt till vinterbete kan avgöras endast av domstol. Lantbruksnämnden tar av principiella skäl inte ställning i frågan.

Slutsats

Mot bakgrund av vad ovan anförts finner lantbruksnämnden inte skäl att ändra det överklagade beslutet. Bifall till överklagningen avstyrkes.

Detta ärende har behandlats i rennäringsdelegationen. Härvid har deltagit ordf Margareta Winberg, ledam Jone Bixo, Mats Deltin, Olof Johansson, Lars-Ola Persson, Edvin Rensberg och Bengt Ekendahl som samtidigt var föredragande i ärendet.

Enligt lantbruksnämndens beslut

Bengt Ekendahl
avdelningsdirektör

1989-08-14

Vår beteckning
556 2769/89
Er beteckning

Rennäringsenheten

1989-08-15

Förbundsjurist Leif Andersson
Juridiska byrån
Lantbrukarnas Riksförbund
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND

Ert överklagande avseende högsta renantal för Tåssåsens sameby

Med eget yttrande har lantbruksnämnden i Jämtlands län överlämnat Ert överklagande till lantbruksstyrelsen. Ni ges här tillfälle att yttra Er över vad lantbruksnämnden anfört. Om Ni inte hört av Er senast den 14 september 1989 kommer lantbruksstyrelsen ändå att avgöra ärendet efter detta datum. Vid skriftväxling bör diarienummer 556 2769/89 anges.

Kopia av lantbruksnämndens yttrande bifogas.

Bengt Sörensen
Byrådirektör

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Bengt Ekendahl, L1

1989-08-03

556 3043/86

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
551 83 JÖNKÖPING

LANTBRUKSSTYRELSEN	
89. 08. 04	2769/
DIARIE Nr	
SAK Nr	536

Yttrande över överklagning från Lassie Roth, Ytterhogdal m fl markägare. (Ombud: förbundsjurist Leif Andersson, Östersund) angående beslut om högsta renantal för Tåssåsens sameby

Lantbruksnämnden har 1989-02-23 - med stöd av 15 paragrafen rennäringslagen (1971:437) - beslutat att fastställa det högsta renantalet för Tåssåsens sameby till 5.500 inkl årskalvar.

Lassie Roth, Ytterhogdahl m fl markägare har genom ombud (förbundsjuristen Leif Andersson, Juridiska byrån, Kyrkgatan 49, 831 34 Östersund) överklagat beslutet.

Med anledning härav får lantbruksnämnden anföra följande.

Särskilt yrkande

Klagandenas begäran om inhibition av lantbruksnämndens beslut avstyrkes. Slaktsäsongen börjar normalt i september och skäl att medge inhibition anser nämnden inte föreligger.

Betesinventering

Steens inventering redovisar att barmarksområdet tål ett biologiskt optimalt renantal om 9.210 renar och vinterbetesområdet 8.300 renar. Omräknat i praktiskt optimalt renantal skulle det innebära att på det begränsande säsongbetesområdet (vinterbetesmarkerna) finns beteskapacitet för drygt 6.800 renar (17 % reducering/Saitton). Betryggande marginal till det nu fastställda högsta renantalet (5.500) föreligger således om det skulle visa sig att beteskapaciteten sjunkit efter det att inventeringen skedde.

En ny betesinventering för samebyns vinterbetesområde är avsedd att genomföras så snart området är vegetationskarterat. Något beslut om sådan kartering har ännu inte tagits av lantmäterimyndigheten.

Vinterbetesmarker

Steens inventering avser marker som samebyn utnyttjade i princip för 20 år sen. Det betyder att inventeringen omfattar i princip inte området söder länsvägarna 315-316 (Vemdalsskalet-Asarna). Inventeringen har således inte berört marker vid Rätan och Ytterhogdal. Nämnden har inte haft tillgång till annat inventeringsmaterial än det av Steen redovisade.

Förhandlingsgrupp

Länsstyrelsen och lantbruksnämnden arbetar sedan några år tillsammans med berörda markägare och samebyar aktivt för att åstadkomma en samförståndslösning på renbetes- och renströvningsproblemen i Härjedalen. I första hand har problemen avsett förhållandena inom Handölsdalens och Mittådalens samebyar. Problemen har i mindre omfattning gällt Tännäs och Tåssåsens samebyar.

Mot den bakgrunden har nämnden inte funnit skäl att bifalla Handölsdalens, Mittådalens och Tännäs samebyars ansökningar om förhöjda renantal. Som framgår av det överklagade beslutet har dock nämnden inte funnit skäl att motsätta sig en begränsad uppräknings av renantalet för Tåssåsens sameby.

Olägenheter

Länsstyrelsen har nu tillsatt en särskild förhandlingsgrupp med företrädare för berörda markägare och samebyar med uppdrag att utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som aktuella samebyar (bl a Tåssåsen) regelbundet kan utnyttja. Gruppen leds av f d lagmannen Bengt Bohman, Östersund. Det är nämndens förhoppning att gruppens arbete skall leda fram till en överenskommelse om renbetningen mellan markägare och samebyar. Nämnden tar av principiella skäl inte ställning i sedvanerättsfrågan.

Vad gäller problemen med renolyckor i trafiken behandlas dessa frågor av en särskild arbetsgrupp, tillsatt av länsstyrelsen.

Kommunikation

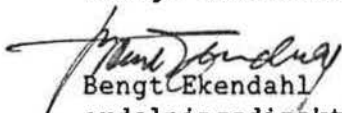
Av främst praktiska skäl har det inte varit möjligt att kommunicera med markägarna före beslutet.

Slutsats

Mot bakgrund av vad ovan anförts finner lantbruksnämnden inte skäl att ändra det överklagade beslutet. Bifall till överklagningen avstyrkes.

Detta ärende har beslutats av rennäringsdelegationen. I beslutet har deltagit ordf Margareta Winberg, ledam Jone Bixo, Mats Deltin, Lars-Ola Persson, Edvin Rensberg och Bengt Ekendahl, som samtidigt var föredragande i ärendet. I beslutet deltog ej ledam Olof Johansson.

Enligt lantbruksnämndens beslut

Bengt Ekendahl
avdelningsdirektör

1989-03-22

Lantbruksstyrelsen
551 83 JÖNKÖPING

Besvärslaga

KLAGANDE

Enligt särskild förteckning.

Ombud: Förbundsjuristen Leif Andersson, Juridiska Byrån,
Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND.

MOTPART

Tåssåsens sameby.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantbruksnämndens i Jämtlands län beslut den 23 februari
1989 om högsta renantal för Tåssåsens sameby.

På uppdrag av markägare enligt bilagda förteckning får jag
härmed anföra följande.

YRKANDE

Markägarna yrkar att lantbruksstyrelsen, med ändring av
lantbruksnämndens beslut, fastställer det högsta renantalet
för Tåssåsens sameby till 4 000 inkl årskalvar.

Markägarna yrkar att lantbruksstyrelsen förordnar, att
lantbruksnämndens beslut inte får tillämpas förrän efter
lagakraftvunnet avgörande.

Markägarna hemställer vidare att lantbruksnämnden föreläggs
ange vilka vinterbetesmarker som ligger till grund för
beslutet samt att markägarna därefter bereds tillfälle att
slutföra sin talan.

OMSTÄNDIGHETER TILL STÖD FÖR TALAN

Rent allmänt kan konstateras, att det för höga renantalet i samebyarna är en väsentlig grund till motsättningarna mellan samebyarna och markägarna, såväl beträffande vinterbetesmarkerna som strövrenar sommartid.

Betesinventering

Av lantbruksnämndens beslut framgår, att nämnden avser genomföra en ny betesinventering inom samebyarna i länet och att en sådan inventering avseende Tåssåsens sameby planeras genomföras i början av 1990-talet. Redan av det skälet framstår det som klart felaktigt att nu fatta beslut om ändrat renantal.

Det kan inte heller vara riktigt att fatta beslut enbart med stöd av Steens 16 år gamla inventering. Det är en allmänt spridd uppfattning att markerna överbetas, bl a till följd av att byarna håller för högt renantal. Till följd härav kan Steens utredning vara inaktuell.

Vinterbetesmarker

Lantbruksnämnden anför vidare, att det enligt Steens inventering finns utrymme för det renantal samebyn redovisar på de vinterbetesmarker samebyn tidigare utnyttjade. Vilka marker som avses framgår inte av handlingarna. Lantbruksnämnden måste klart redovisa detta.

Vidare kan markägarna inte vitsorda att Tåssåsens sameby har rätt till vinterbete på deras fastigheter. Så länge frågan om rätten till vinterbetesmarkerna är tvistig, kan markägarna inte acceptera att lantbruksnämnden fastställer ett renantal med utgångspunkt från att samebyn äger sådan rätt.

Särskilt anmärkningsvärt är, att samebyn i ärendet åberopar att byns vinterbetesmarker har utökats ner mot trakterna av Rätan och Ytterhogdal. Detta är områden som t o m ligger utanför de vinterbetesområden som av bl a samerna redovisats i alla tillgängliga utredningar.

Förhandlingsgrupp

Slutligen har länsstyrelsens renströvningsgrupp tagit initiativ till att bilda en förhandlingsgrupp som skall utreda och försöka lösa frågan om omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyarna skall få utnyttja. Markägarna kan under inga omständigheter acceptera, att lantbruksnämnden omedelbart före det förhandlingsgruppens arbete ens påbörjats fattar beslut om att höja renantalet för berörda samebyar. Varje sådant beslut som fattas innan förhandlingsgruppens arbete slutförts, ökar självfallet

motsättningarna mellan parterna och försämrar därigenom möjligheterna till en förhandlingslösning.

Olägenheter

Slutligen bör framhållas, att samebyns renar vintertid uppehåller sig bl a kring väg 81 söder om Åsarna och orsakar trafikrisker. Vidare förekommer ständigt klagomål från markägare som berörs av såväl strövrenar sommartid som vinterbetande renar på områden, där samerna inte äger rätt till bete.

Kommunikation

Lantbruksnämnden har inte informerat eller kommunicerat med berörda markägare före beslutet.

Mot bakgrund av det anförda kan inte accepteras att lantbruksnämnden nu höjer renantalet för Tåssåsens sameby. Det måste vara riktigare att lantbruksnämnden i stället tillser att renantalet nedbringas till tillåtna 4 000 inkl årskalvar.

Fullmakter

På grund av det stora antalet markägare, kommer fullmakter att inges successivt vartefter de inkommer.

Leif Andersson

JURIDISKA BYRÅN

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

ÖSTERSUND

Datum

1989-04-14

Ert datum

Beteckning

Er beteckning

Lantbruksnämnden i Jämtlands
län

Box 233

831 23 ÖSTERSUND

Besvär över beslut om högsta renantal för Tåssåsens
sameby

Som komplettering till anförda besvär får jag inge
bilagda fullmakter från ytterligare sju fastighets-
ägare.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Ingolf Styrstén
Egon Hengsfelt
Namn

Kolsätter 5:9, 9:8, 9:9
10:7, 10:8, 11:3, 11:4, 7:13
Fastighetsbeteckning

Kolsätt 8514, 829 00 Sveg
Adress

Egon Hengsfelt
Namn

7-8
Fastighetsbeteckning

Kolsätt 8526, 829 00 Sveg
Adress

Lars Svensson
Namn

4:4
Kolsätter 4:6, 9:3 del av.
Fastighetsbeteckning

Moros 8160 Sveg
Adress

Thun - Morin Mattson
Namn

Kolsätter 7:24-7:25
Fastighetsbeteckning

Kolsätt Sveg
Adress

Mattias Elfqvist
Namn

Kolsätter 12²
Fastighetsbeteckning

Kolsätt Sveg
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Per Fahlén
.....
Namn

Träpöby 1¹²
.....
Fastighetsbeteckning

Träpö
.....
Adress

Leif Andersson
.....
Namn

Klirvöby 13.14
.....
Fastighetsbeteckning

Träpö
.....
Adress

Selin Brudsen
.....
Namn

Träpöby 1¹²
.....
Fastighetsbeteckning

Träpö
.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

1989-03-22

Lantbruksstyrelsen
551 83 JÖNKÖPING

Besvärslaga

KLAGANDE

Enligt särskild förteckning.

Ombud: Förbundsjuristen Leif Andersson, Juridiska Byrån,
Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND.

MOTPART

Tåssåsens sameby.

ÖVERKLAGAT BESLUT

Lantbruksnämndens i Jämtlands län beslut den 23 februari
1989 om högsta renantal för Tåssåsens sameby.

På uppdrag av markägare enligt bilagda förteckning får jag
härmed anföra följande.

YRKANDE

Markägarna yrkar att lantbruksstyrelsen, med ändring av
lantbruksnämndens beslut, fastställer det högsta renantalet
för Tåssåsens sameby till 4 000 inkl årskalvar.

Markägarna yrkar att lantbruksstyrelsen förordnar, att
lantbruksnämndens beslut inte får tillämpas förrän efter
lagakraftvunnet avgörande.

Markägarna hemställer vidare att lantbruksnämnden föreläggs
ange vilka vinterbetesmarker som ligger till grund för
beslutet samt att markägarna därefter bereds tillfälle att
slutföra sin talan.

OMSTÄNDIGHETER TILL STÖD FÖR TALAN

Rent allmänt kan konstateras, att det för höga renantalet i samebyarna är en väsentlig grund till motsättningarna mellan samebyarna och markägarna, såväl beträffande vinterbetesmarkerna som strövrenar sommartid.

Betesinventering

Av lantbruksnämndens beslut framgår, att nämnden avser genomföra en ny betesinventering inom samebyarna i länet och att en sådan inventering avseende Tåssåsens sameby planeras genomföras i början av 1990-talet. Redan av det skälet framstår det som klart felaktigt att nu fatta beslut om ändrat renantal.

Det kan inte heller vara riktigt att fatta beslut enbart med stöd av Steens 16 år gamla inventering. Det är en allmänt spridd uppfattning att markerna överbetas, bl a till följd av att byarna håller för högt renantal. Till följd härav kan Steens utredning vara inaktuell.

Vinterbetesmarker

Lantbruksnämnden anför vidare, att det enligt Steens inventering finns utrymme för det renantal samebyn redovisar på de vinterbetesmarker samebyn tidigare utnyttjade. Vilka marker som avses framgår inte av handlingarna. Lantbruksnämnden måste klart redovisa detta.

Vidare kan markägarna inte vitsorda att Tåssåsens sameby har rätt till vinterbete på deras fastigheter. Så länge frågan om rätten till vinterbetesmarkerna är tvistig, kan markägarna inte acceptera att lantbruksnämnden fastställer ett renantal med utgångspunkt från att samebyn äger sådan rätt.

Särskilt anmärkningsvärt är, att samebyn i ärendet åberopar att byns vinterbetesmarker har utökats ner mot trakterna av Råtan och Ytterhogdal. Detta är områden som t o m ligger utanför de vinterbetesområden som av bl a samerna redovisats i alla tillgängliga utredningar.

Förhandlingsgrupp

Slutligen har länsstyrelsens renströvningsgrupp tagit initiativ till att bilda en förhandlingsgrupp som skall utreda och försöka lösa frågan om omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyarna skall få utnyttja. Markägarna kan under inga omständigheter acceptera, att lantbruksnämnden omedelbart före det förhandlingsgruppens arbete ens påbörjats fattar beslut om att höja renantalet för berörda samebyar. Varje sådant beslut som fattas innan förhandlingsgruppens arbete slutförts, ökar självfallet

motsättningarna mellan parterna och försämrar därigenom möjligheterna till en förhandlingslösning.

Olägenheter

Slutligen bör framhållas, att samebyns renar vintertid uppehåller sig bl a kring väg 81 söder om Åsarna och orsakar trafikrisker. Vidare förekommer ständigt klagomål från markägare som berörs av såväl strövrener sommartid som vinterbetande renar på områden, där samerna inte äger rätt till bete.

Kommunikation

Lantbruksnämnden har inte informerat eller kommunicerat med berörda markägare före beslutet.

Mot bakgrund av det anförda kan inte accepteras att lantbruksnämnden nu höjer renantalet för Tåssåsens sameby. Det måste vara riktigare att lantbruksnämnden i stället tillser att renantalet nedbringas till tillåtna 4 000 inkl årskalvar.

Fullmakter

På grund av det stora antalet markägare, kommer fullmakter att inges successivt vartefter de inkommer.

Leif Andersson

JURIDISKA BYRÅN
LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND
ÖSTERSUND

Datum
1989-03-30
Ert datum

Beteckning

Er beteckning

Lantbruksstyrelsen

551 83 JÖNKÖPING

Besvär över beslut om högsta renantal för Tåssåsens
sameby

Härmed får jag komplettera ärendet med fullmakt
från 13 fastighetsägare. Ytterligare fullmakter
kommer att inges succesivt.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inlaga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Dassie Root
Namn

Viken 6:53-6:57 m.fl.
Fastighetsbeteckning

Bensgårdens 82090 Ytterhogdalen
Adress

Anders Halvarsson
Namn

Västansjö 2:6
Fastighetsbeteckning

Pf. 273 82090 Ytterhogdalen
Adress

Anders Halvarsson
Namn

Västansjö 2:20
Fastighetsbeteckning

Pf. 278 82090 Ytterhogdalen
Adress

Alf. Carlsson
Namn

Västansjö 2:44
Fastighetsbeteckning

Västansjö 520 82090 Ytterhogdalen
Adress

Gunnar Jonasson
Namn

Västansjö 15:1 = 8:9
Fastighetsbeteckning

Flor 82090 Ytterhogdalen
Adress

Helene Kristad
Namn

Flor 6:12
Fastighetsbeteckning

Flor 82090 Ytterhogdalen
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Torsten Medalen
.....
Namn

Söder 4:1
.....
Fastighetsbeteckning

Söder 743, 84040 Svenstavik
.....
Adress

Thoma Laurén
.....
Namn

Västerväcka 1:48
.....
Fastighetsbeteckning

Skucka 1236 84040 Svenstavik
.....
Adress

Peter Davidsson
.....
Namn

Bingsta 1:42
.....
Fastighetsbeteckning

Bingsta 1283 84040 S-vik
.....
Adress

John Vatter Mesch
.....
Namn

Vattriken 4:1
.....
Fastighetsbeteckning

Vattriken 2402 84040 S-vik
.....
Adress

Olof H. Larsson
.....
Namn

Vattriken 2:55
.....
Fastighetsbeteckning

Vattriken, 84040 Svenstavik
.....
Adress

Rune Olofsson
.....
Namn

Ledvige 2:27
.....
Fastighetsbeteckning

Ligge 3382 84040 Svenstavik
.....
Adress

Bert Eriksson

Kvitse A:33

Kvitse 3616 84040 Svenstavik

Handläggare

Förbundsjuristen Leif Andersson

Datum

1989-04-05

Ärende

Bilagor

☐ För kännedom	☐ Enligt överenskommelse
☐ För kontroll	☐ Enligt samtal/brev
☐ För yttrande	☐ V.g. kontakta avsändaren
☐ För godkännande	☐ Återsändes m tack för lån
☐ För underskrift	☐ Svar önskas på baksidan
☐ För attest	☐ Verifikations nr
☐ För åtgärd	☐ År
☐ Önskas i retur	

Mottagare

Lantbruksnämnden
Rennäringsenheten
Box 233

831 23 ÖSTERSUND

Översändes som komplettering i ärendet om högsta renantalet
för Tåssåsens sameby.

DB BL 1-016 71016

Postadress

831 34 ÖSTERSUND

Gatuadress

Kyrkgatan 49

Telefon

063-13 22 80

Underskrift

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

.....
Evert Westberg.....
Namn

.....
Remmen 12:11 + 11:12....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Erik Haglund.....
Namn

.....
Remmen 13:1 + 12:14
Fastighetsbeteckning

.....
Remmen 8400 82900 Sveg
Adress

.....
Sigbritt Bergkvist..
Namn

.....
Remmen 2:3.....
Fastighetsbeteckning

.....
Remmen 8430 82900 Sveg
Adress

.....
Leif Trygg.....
Namn

.....
Remmen 18+
Fastighetsbeteckning

.....
Remmen 8452 82900 Sveg
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Linnart Helander.....
Namn

Bryngelhögen 134.....
Fastighetsbeteckning

84030 Rätan.....
Adress

Gunnar Hult.....
Namn

Bryngelhögen 130.....
Fastighetsbeteckning

PL383 84030 Rätan.....
Adress

Tor Göran Pettersen.....
Namn

Bryngelhögen 2,23/31.....
Fastighetsbeteckning

Bot 38 Rätan.....
Adress

Ole Eriksson m.f......
Namn

Bryngelhögen 24.....
Fastighetsbeteckning

Flackås.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inlägga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Arne Taugbøl
.....
Namn

Böle 122
.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Olle Griest
.....
Namn

Böle 2:7
.....
Fastighetsbeteckning

Böle 2016 84030 Rätan
.....
Adress

Håkan Karlsson
.....
Namn

Böle 2:173
.....
Fastighetsbeteckning

Böle 2025 84030 Rätan
.....
Adress

Juni Karlsson
.....
Namn

Böle 2:136
.....
Fastighetsbeteckning

Böle 2015 84030 Rätan
.....
Adress

Sven Erik Edensköld
.....
Namn

Böle 2:147
.....
Fastighetsbeteckning

Böle 2033 84030 Rätan
.....
Adress

Bror Gunnar
.....
Namn

Löderhögen 121/22
.....
Fastighetsbeteckning

Vattnet 2856
.....
Adress

Rolf Lundin mfl
PL 2134 Rötjan

Böle 237/31/7

JÄND!

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Erik Lindholm.....
Namn

Bryngelhögen 1:28.....
Fastighetsbeteckning

84030 Rätan.....
Adress

P. Lindberg.....
Namn

Bryngelhögen 3+140.....
Fastighetsbeteckning

84030 Rätan.....
Adress

Bengt Klotz.....
Namn

Bryngelhögen 15.....
Fastighetsbeteckning

84030 Rätan.....
Adress

P. Eriksson.....
Namn

Bryngelhögen 4:1.....
Fastighetsbeteckning

82900 Lög.....
Adress

Erik Friberg.....
Namn

Klaxåsen 2:16.....
Fastighetsbeteckning

14957 Nysäshamn.....
Adress

Johan Vällberg.....
Namn

Bryngelhögen 116.....
Fastighetsbeteckning

2335 Rätan.....
Adress

Handläggare

Förbundsjuristen Leif Andersson

Datum

1989-04-04

Ärendet

Bilagor

☐ För kännedom
☐ För kontroll
☐ För yttrande
☐ För godkännande
☐ För underskrift
☐ För attest
☐ För åtgärd
☐ Önskas i retur

☐ Enligt överenskommelse
☐ Enligt samtal/brev
☐ V.g. kontakta avsändaren
☐ Återsändes m tack för lån
☐ Svar önskas på baksidan
☐ Verifikations nr
☐ År

Mottagare

Lantbruksnämnden

Rennäringsenheten

Utgör komplettering till tidigare ingiven besvärslaga
avseende högsta renantalet för Tåssåsens sameby.

DB BL 1-016 71016

Postadress

831 34 ÖSTERSUND

Gatuadress

Kyrkgatan 49

Telefon

063-13 22 80

Underskrift

Leif Andersson

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Lars C. Wallin
.....
Namn

Fåssjö 2:16
.....
Fastighetsbeteckning

Alvne
.....
Adress

.....
Namn

Fåssjö 5:7
.....
Fastighetsbeteckning

Gösta Bysterman
.....
Adress

Stenrån
.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

L. Mattson Wallin
.....
Namn

Fåssjö 1:15
.....
Fastighetsbeteckning

Alvne
.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Roger Magnusson

Namn

Vikenb. 38

Fastighetsbeteckning

D1343 Gårdsbygd

Adress

Magnusson, Roger

Namn

Vikenb. 38

Fastighetsbeteckning

D1343 Gårdsbygd

Adress

Sten, Rolf

Namn

Vikenb. 38

Fastighetsbeteckning

BUAN 82090 Ytterhåll

Adress

Karlsson, Erik

Namn

Vikenb. 10116 637

Fastighetsbeteckning

TALLS 10 82090 Ytterhåll

Adress

Namn

Fastighetsbeteckning

Adress

Namn

Fastighetsbeteckning

Adress

SÄNDLISTA

Skrivelse 89 03 22 ang besvär över beslut om högsta renantal

Ordf i Ovikens	LRF-avd
Berg	"
Klövsjö	"
Åsarna	"
Rätan	"
Hogdal	"
8:a Härjedalen	"

Ordf i Hallen-Ovikens sboWilly Granlöv, Brasta, Mattmar

Bergs	Olov H Hansson, Vattviken, Svenstavik
Hogdals	" Lassie Roth, Bengsgården, Viken 203, Ytterhogdal
Svegs	" Stig Kristoffersson, Idrottsgatan 20, Sveg

För kännedom till Nils Mattsson, Norrskog, Östersund
Bengt Hjalmarsson, Mellanskog, Ljusdal
Ove Jacobsson, Mellanskog, Gävle

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Stig K. Kristoferson
Namn

Böle 1.39 Äggen 7.8
Fastighetsbeteckning

Ydrottsgratan 20 Sveg.
Adress

Anders Martinsson
Namn

Ytterberg 226
Fastighetsbeteckning

Ytterberg 4310
Adress

Ant. Olsson
Namn

Ytterberg 404
Fastighetsbeteckning

Ytterberg 4342
Adress

Pern Albin Persson
Namn

Ytterberg 424
Fastighetsbeteckning

Ytterberg 4387
Adress

Pern R. Persson
Namn

Ytterberg 439-817
Fastighetsbeteckning

Ytterberg 4394
Adress

Christa Mattsson
Namn

Ytterberg 29:8
Fastighetsbeteckning

Ytterberg 4583
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Hörje Liasson
Namn

Ängersjö S⁸ - S¹²
Fastighetsbeteckning

Ängersjö 82900 Sveg
Adress

Lage Lennar
Namn

Ängersjö 1:22
Fastighetsbeteckning

Ängersjö 82900 Sveg
Adress

Lage Lennar
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

Turgröden Ängersjö
Adress

Peter Lennar
Namn

Ängersjö S¹¹
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Lage Lennar
Namn

Ängersjö S¹⁶
Fastighetsbeteckning

866 82900 Sveg
Adress

Bror Larsson
Namn

Örnäs 22
Fastighetsbeteckning

Vångö 82900 Sveg
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Sven-Östen Johansson

Namn

Fjösåsen 1:5

Fastighetsbeteckning

Fjösåsen 1530 84044 Oviken

Adress

Lugemår Svensson

Namn

Klockarbacken 1:3

Fastighetsbeteckning

Klockarbacken 1569 84044 Oviken

Adress

Ulf = Karin Lindqvist

Namn

Håxåsen 1:4

Fastighetsbeteckning

HÅXÅSEN 84044 OVIKEN

Adress

Torsten Helman

Namn

Håxåsen 2:14

Fastighetsbeteckning

Håxåsen Oviken

Adress

Elven

Namn

Elven 5:3

Fastighetsbeteckning

Elven 1705, 84044 Oviken

Adress

Gunnar Olsson

Namn

Kindersnäs 2:2

Fastighetsbeteckning

Kindersnäs 1483 Oviken

Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Runo Halverson.....
Namn

Vångö 71.....
Fastighetsbeteckning

Vångö 8732 Sveg.....
Adress

Edin Eliasson ab.....
Namn

Öngerrja 17.....
Fastighetsbeteckning

Öngerrja 82900 Sveg.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Bollnäs
Namn

Medvigge 5²¹
Fastighetsbeteckning

Vigge
Adress

Försök lund.
Namn

Österåsen 4⁴
Fastighetsbeteckning

Åsarna
Adress

Lars Lvar Klainon
Namn

Västeråsen 4¹⁶ Österåsen 5¹⁸
Fastighetsbeteckning

Åsarna
Adress

Stina Nordqvist
Namn

Ålderkrögen 1³
Fastighetsbeteckning

Åsarna
Adress

John Gunnar Jonsson
Namn

Ålderkrögen 1: 2
Fastighetsbeteckning

Åsarna
Adress

Klas Klasson
Namn

Österåsen 4⁴
Fastighetsbeteckning

Åsarna
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Stina Zillblad
.....
Namn

^u
Överhogdal 9:18
.....
Fastighetsbeteckning

Mejramsv. 22, 743 00. STAVRETA
.....
Adress

Nitta Nilsson
.....
Namn

^H
Överhogdal 9:15, 32:1
.....
Fastighetsbeteckning

Gennängsgården 16, 831 61 Östersund
.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inlaga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

.....
Namn

.....
Adress

.....
Namn

.....
Adress

.....
Namn

.....
Adress

.....
Namn

.....
Adress

.....
Namn

.....
Adress

.....
Namn

.....
Adress

Fla 12:11
Prästgården 1:5
Ytterhogdal 11:9
Fastighetsbeteckning

Eggarnas 6:5
Blåros 13:8
Viken 53:1
Fastighetsbeteckning

Prästgården 1:5
Fastighetsbeteckning

Överhogdal 12:3
Fastighetsbeteckning

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Fastighetsbeteckning

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet. Nedanst. fastigheter inom

Samtliga nedan med postadress
829 00 Sveg.

Älvros socken i Härjedalens kn.

Oluf Hennic Olsson
Namn

Kb. 10:14.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8182... 82900 Sveg
Adress

och 1/3 Kb. 21:7.

Engelid Halm
Namn

1/3 Kb. 21:7.....
Fastighetsbeteckning

Ringväg... 82900 Sveg
Adress

Sven Olsson
Namn

Kb. 10:12.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8180
Adress

Pet Back
Namn

Kb 72.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8317
Adress

Erik Persson
Namn

Kb. 19:2 20:4.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8229
Adress

Anna Sjunde
Namn

Kb. 18:2.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8220
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inlaga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Samtliga nedan med postadr 829 00 Sveg,
utom en med adr 820 90 Ytterhogdal.

P. O. Vuthman
.....
Namn

Älvros 8245
.....
Adress

Åke Rönneby
.....
Namn

Älvros 8262
.....
Adress

Leif W. Tesmar
.....
Namn

Älvros 8263
.....
Adress

Gösta Andersson
.....
Namn

Rönneby 8266
.....
Adress

Ellen Prehn
.....
Namn

Älvros 8250
.....
Adress

Per Aslund
.....
Namn

Närosen Ytterhogdal
.....
Adress

82090

Kb. 23119. och 10:17,
1/3 i Kb. 10:2.....
Fastighetsbeteckning

Samtliga fastigh. inom Älvros socken i
Härjedalens kn, utom en belägen inom
Ytterhogdals sn.

K.B. 29²
.....
Fastighetsbeteckning

K.B. 294-109
.....
Fastighetsbeteckning

Rönneby 1447
.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 2616.....
Fastighetsbeteckning

Asvallen 14.15.
.....
Fastighetsbeteckning
i Ytterhogdal

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet. Samtliga nedan fastigh. inom

Samtliga hedan med postadress 829 00 Sveg

Älvros sn, Härjed. kommun.

Tommy Rytter...
Namn

Rismyr 2:4
Fastighetsbeteckning

Rismyr 8291
Adress

Edith Jonasson
Namn

Kb. 137
Fastighetsbeteckning

Älvros 8313
Adress

Jon Walen
Namn

Kb. 301
Fastighetsbeteckning

Älvros 8183
Adress

Erik Jonasson
Namn

Älvros 384
Fastighetsbeteckning

Älvros 8305
Adress

Manfred Ramm
Namn

Rammen 12:10
Fastighetsbeteckning

Älvros 8187
Adress

Tingelöf Olofsson
Namn

Kb. 11:17
Fastighetsbeteckning

Älvros 8187
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet. Samtliga fastigh. nedan inom

Samtliga nedan med postadress 829 00 Sveg

Älvros sn, Härjedalens kommun

Rim E. H. H. H.
.....
Namn

*Fannhus 313, Rannan 1211
1/2 av Kyrkbyn 511, 5314, 5317*
.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8105, 82900 Sveg
.....
Adress

Lena S. H. H.
.....
Namn

*Fannhus 313, Rannan 1211
1/2 av Kyrkbyn 511, 5314, 5317*
.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8105, 82900 Sveg
.....
Adress

Olof Petter Olsson
.....
Namn

Nb. 36:1
.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8115
.....
Adress

Tida Olsson
.....
Namn

Nb. 10:2
.....
Fastighetsbeteckning

Älvros 8115
.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Ivan Halvarsson
Namn

Huskölen 1:4
Fastighetsbeteckning

Tallmo 12, Ytterhogdal
Adress

Leif Boman
Namn

Huskölen 4:9
Fastighetsbeteckning

Huskölen 1638 Ytterhogdal
Adress

Helmer Halvarsson
Namn

Huskölen 1:6
Fastighetsbeteckning

Huskölen 1606 Ytterhogdal
Adress

Rune Eriksson
Namn

Huskölen 2:7
Fastighetsbeteckning

Huskölen 1624 Ytterhogdal
Adress

Rolf Jansson
Namn

Huskölen 3:4
Fastighetsbeteckning

Huskölen 1630 Ytterhogdal
Adress

Ing. Rolf Eriksson
Namn

Huskölen 3:3
Fastighetsbeteckning

Huskölen 1637 Y-dal
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Yngve Göran Rydberg
.....
Namn

Karlström L. F.
.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

.....
Anna Henningson
Namn

.....
Överhogdal 15:12
Fastighetsbeteckning

.....
Överhogdal
Adress

.....
Being Jönsson
Namn

.....
27:3
Fastighetsbeteckning

.....
Överhogdal
Adress

.....
Joan Blomqvist
Namn

.....
Överhogdal 30:1
Fastighetsbeteckning

.....
Överhogdal
Adress

.....
Bennie Johansson
Namn

.....
Överhogdal 15:16
Fastighetsbeteckning

.....
Överhogdal
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

.....
Namn

.....
Fastighetsbeteckning

.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Leif Esbjörnsson
Namn

Överhogdal 7:27
Fastighetsbeteckning

Överhogdal 1167
Adress

Lars Esbjörnsson
Namn

Överhogdal 39:1
Fastighetsbeteckning

Överhogdal 1281
Adress

Karl-Erik Bråge
Namn

Överhogdal 10:9
Fastighetsbeteckning

Einar Viretzon
Adress

Överhogdal 1137
Namn

Överhogdal 12:1
Fastighetsbeteckning

Arvid Palmson
Adress

Överhogdal 1157
Namn

Överhogdal 8:1
Fastighetsbeteckning

Adress

Juhani Tuomela
Namn

Överhogdal 2:6
Fastighetsbeteckning

Överhogdal 1289
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Stig Blomqvist.....
Namn

Överhogdal 13:1 & 14:13
Fastighetsbeteckning

Överhogdal.....
Adress

Gustaf S. Pettersson.....
Namn

Överhogdal 15^{II}.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal.....
Adress

Maaria Östberg.....
Namn

Överhogdal 14:14
Fastighetsbeteckning

Överhogdal.....
Adress

Elof Holmberg.....
Namn

Överhogdal 10:8
Fastighetsbeteckning

Överhogdal.....
Adress

Eem Racer Ölsön.....
Namn

Överhogdal 3:2
Fastighetsbeteckning

Överhogdal.....
Adress

Helge S. Andersson.....
Namn

Överhogdal 26:9
Fastighetsbeteckning

Överhogdal.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inläga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Tassan Larsson
.....
Namn

Överhogdal 22 6
.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal
.....
Adress

William Larsson
.....
Namn

Överhogdal 11 6
.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal
.....
Adress

Biggit Mattsson
.....
Namn

Lutan 3 41
.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal
.....
Adress

Sieten Johansson
.....
Namn "

Överhogdal 6 1 6
.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal
.....
Adress

Karin Adolfsson
.....
Namn

Överhogdal 5 1 7
.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal 11 6 5
.....
Adress

Harry Henriksen
.....
Namn

7 8-4
.....
Fastighetsbeteckning

Överhogdal
.....
Adress

Undertecknade markägare anför besvär över lantbruksnämndens beslut angående högsta renantal för Tåssåsens sameby i enlighet med separat inlaga. Vi yrkar bl a att lantbruksstyrelsen fastställer renantalet till 4 000 inkl årskalvar.

Vi uppdrar samtidigt härmed åt förbundsjuristen Leif Andersson, Lantbrukarnas Riksförbund, Kyrkgatan 49, 831 34 ÖSTERSUND, att föra talan i ärendet.

Olle Olsson
.....
Namn

Svedje 3:1
.....
Fastighetsbeteckning

Svedje 3432 Ovikens
.....
Adress

John R. Olsson
.....
Namn

Tosåsen 2 13
.....
Fastighetsbeteckning

Tosåsen 3405
.....
Adress

Gunnar Olsson
.....
Namn

Persåsen 12:1
.....
Fastighetsbeteckning

Persåsen 3240 Ovikens
.....
Adress

Bertil Larsson
.....
Namn

Hallom 1:8
.....
Fastighetsbeteckning

Hallom 3/24 Ovikens
.....
Adress

Ulf Larsson
.....
Namn

Blom 5:3
.....
Fastighetsbeteckning

Blom 1705 840 440 Ovikens
.....
Adress

Rolf Olsson
.....
Namn

Lerkåsen 323
.....
Fastighetsbeteckning

Lerkåsen 1742 840 440 Ovikens
.....
Adress

Älvros 890331

Till
Leif Andersson
LRF
Östersund

Enligt uppdrag från Härjedalens Markägarförening insändes förteckningar med namnunderskrifter från markägare som uppdrar till Leif Andersson att föra deras talan i besvär över Tossåsens samebys tillåtelse att få höja renantalet.

I övrigt är samtliga markägare här mycket frågande till rätten till renbete inom Älvros socken, eller rättare sagt säkra på att någon s.k. sedvanerätt ej skall kunna tillämpas eller hävdas i dessa trakter. Man är missnöjd med det som håller på att ske och mycket förvånade och undrande varför inte samerna tar initiativ och självmant kommer till markägarna för att "be om lov" eller med andra ord vill förhandla om avtal. Det är väl ändå den naturliga gången att det är just den som är i behov om något som själv måste be om förhandling och avtal.

Markägarna som skrivit under för detta besvär kommer mestadels från Älvros kyrkby, någon Rismyr och Remmen, en inom Yt erhogdal.

Markägarna tillhör någon av föreningarna LRF, Mellanskog eller Härjedalens Markägarförening.

Särskilda namninsamlare finnes i byarna Remmen och Kolsätt inom Älvros socken, och dom insänder sina listor själva.

Med hälsningar,

Olof-Henric Olofsson
Älvros 8182
829 00 Sveg

Tel 0680-20092

Jag själv tillhör LRF, Mellanskog och Härjedalens Markägarförening.

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Bengt Ekendahl, L1

FÖR KÄNNEDOM

1989-07-19

1 (2)

556 460/88

Tännäs sameby
Ordf Alf Willenfeldt
Brändåsen
820 94 TÄNNÄS

Ansökan om förhöjning av renantalet inom samebyn

Tännäs sameby har i skrivelse 1988-03-02 till lantbruksnämnden hemställt att det högsta renantalet för samebyn höjs från 5.000 till 6.500 renar. Samebyn hänvisar i sin ansökan bl a till inom samebyn genomförda renbetesinventeringar.

I ärendet har yttrande inhämtats från Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtlands län. Vidare har synpunkter inkommit från Stora Skog, Falun och Gudrun Salomonsson, Tännäs m fl markägare.

Den av lantbruksstyrelsen tillsatta s k Tännäs-Idregruppen har på regeringens/lantbruksstyrelsens uppdrag utrett omfattningen av Tännäs samebys vinterbetesmarker. Till gruppens slutredovisning (1981-12-15), är fogat en överenskommelse mellan berörda markägare och samebyn kring vinterbetningen. Samtidigt uttalas av den arbetsgrupp som lett förhandlingsarbetet, att gruppen utgått från att det tidigare av lantbruksnämnden fastställda högsta renantalet (5.000 inkl årskalvar) skall gälla under den överenskomna avtalsperioden.

Lantbruksnämnden har genom beslut 1982-12-15 fastställt det högsta renantalet för samebyn till oförändrat 5.000 inkl årskalvar.

Lantbruksnämnden har i olika sammanhang åberopat den ovan nämnda överenskommelsen som stöd för Tännäs samebys vinterbetning. Även om överenskommelsen formellt inte fullföljts har även den av samebyn styrda renbetningen utgått ifrån vad däri avtalats. Mot den bakgrunden finner lantbruksnämnden inte skäl att frångå vad som anges i Tännäs-Idregruppens slutrapport och avslår därför Tännäs samebys ansökan om förhöjning av det högsta renantalet för samebyn. Det högsta renantalet för samebyn skall således vara oförändrat 5.000 renar inkl årskalvar.

Detta ärende har beslutats av rennäringsdelegationen. I beslutet har deltagit ordf Margareta Winberg, ledam Jone Bixo, Mats Deltin, Olof Johansson, Lars Ola Persson och Bengt Ekendahl, som samtidigt var föredragande i ärendet. I beslutet deltog ej ledam Edvin Rensberg.

Vid överklagning, se bilaga.

Enligt lantbruksnämndens beslut

K A Wilhelmsson
tf lantbruksdirektör

Bengt Ekendahl
avdelningsdirektör

Lantbrukarnas Länsförbund
i Jämtlands län
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 11 73 45

1989-04-14

Lantbruksnämnden i
Jämtlands län
Bengt Ekendahl
Box 233
831 23 ÖSTERSUND

Högsta renantal inom Tännäs sameby

I anledning av lantbruksnämndens remiss får Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtland anföra följande.

Fullmakt

Efter det att Tännäs-Idre gruppen fullföljt sitt arbete har inte Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtland eller Lantbrukarnas Riksförbund uppdrag att företräda de markägare som omfattas av TIG-avtalet.

LRF hemställer därför att även berörda markägare bereds tillfälle att yttra sig.

Bakgrund

Den s k Jämtlandsutredningen föreslog 1940 ett renantal om 1 800 för Tännäs sameby. Enligt renbetesmarksutredningens betänkande (SOU 1966:12) uppgick det verkliga genomsnittsantalet renar för Tännäs sameby under åren 1945 - 1960 till 3 000. Tillåtet renantal under denna tid har varit högst 2 000.

Den 19 september 1973 höjde lantbruksnämnden renantalet till 3 500 för Tännäs sameby. 1974 hade samebyn ett verkligt renantal om 5 157 renar.

I februari 1981 fastställde lantbruksnämnden 5 000 renar som högsta renantal för Tännäs sameby t o m 1982 i avvaktan på TIG-gruppens utredning med förslag.

Av TIG-gruppens slutredovisning den 15 december 1981 framgår, att gruppen utgått från att ett högsta renantal om

5 000 renar inkl årskalvar skulle komma att gälla under avtalsperioden.

Mot bakgrund härav fastställde lantbruksnämnden i december 1982 det högsta renantalet till 5 000 renar.

Enligt 1987 års renlängd hade Tännäs sameby 6 001 renar. Det är en allmän uppfattning bland markägarna, att det verkliga renantalet är avsevärt högre.

Allmänt

Rent allmänt kan konstateras, att Tännäs sameby under flera årtioenden konsekvent hållit väsentligt fler renar än tillåtet. Det för höga renantalet i samebyn utgör en väsentlig grund till rådande motsättningar mellan samebyn och markägarna, såväl vad gäller vinterbetesmarkerna som strövrenar sommartid.

Samebyns skäl för höjt renantal

Samebyn åberopar som skäl för att höja renantalet dels stängslet på sträckan Rogen-Kölåsen-Lossen, dels arrende av privata marker och dels byskiljande stängsel mot Mittådalsens sameby. Samtliga åtgärder har tillkommit under första hälften av 70-talet och torde därför ha beaktats, i vart fall av lantbruksstyrelsen och regeringen vid höjningen av renantalet till 3 500. Förhållandena har uppenbarligen beaktats vid lantbruksnämndens ställningstagande 1981 och 1982. Mot den bakgrunden kan det inte vara riktigt att än en gång lägga dessa omständigheter till grund för en ytterligare höjning av renantalet.

Vad gäller arrenderade marker kan särskilt noteras, att lantbruksstyrelsen i sitt beslut den 23 april 1975 i anledning av besvären över tidigare nämnt beslut av lantbruksnämnden uttalat, att dessa marktillskott torde sakna nämnvärd betydelse i detta sammanhang.

Vad beträffar samebyns utnyttjande av Gröndalen-området skall också framhållas, att detta skapat stora problem i förhållande till markägarna genom att renar i stor utsträckning uppehåller sig mellan Ljusnan och Tännån.

Betesinventering

Av lantbruksnämndens beslut framgår, att nämnden avser att genomföra en ny betesinventering inom samebyarna i länet. Redan mot bakgrund härav framstår det som felaktigt att nu fatta beslut om ändrat renantal.

Det kan inte heller vara riktigt att fatta beslut på grund av Steens 16 år gamla inventering. Det är en allmänt spridd uppfattning bland markägarna att berörda marker överbetas, bl a till följd av att byarna håller för högt renantal. Denna uppfattning har delats av lantbruksstyrelsen (se

åberopat beslut, sid 16). Till följd härav kan Steens utredning vara inaktuell.

Den nu gjorda inventeringen av Saitton synes förutsätta, att alla renar uppehåller sig utanför åretruntmarkerna från den 1 november t o m den 30 april. Denna utgångspunkt förutsätter, att samebyn har vinterbetesmarker. Som bekant är denna fråga tvistig. Så länge frågan om rätten till vinterbetesmarkerna är tvistig, kan det inte vara riktigt att lantbruksnämnden fastställer ett renantal med utgångspunkt från att samebyn äger sådan rätt, i vart fall inte i tillräcklig omfattning för att vinterföda 6 000 renar.

Den förutsätter att vinterbetesmarkerna inventerats, vilket inte skett.

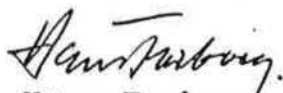
Det rådande högsta renantalet förutsätter slutligen TIG-avtalets giltighet. Som lantbruksnämnden noterat gäller inte avtalet.

Förhandlingsgrupp

Länsstyrelsens renströvningsgrupp har tagit initiativ till att bilda en förhandlingsgrupp som skall utreda och försöka lösa frågan om omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyn skall få utnyttja. Om lantbruksnämnden i nuläget fattar beslut om höjt renantal för denna sameby, kommer det att allvarligt försämra förutsättningarna för en förhandlingslösning.

Slutsats

Mot bakgrund av det anförda menar Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtland, att frågan om högsta renantal i Tännäs sameby skall bordläggas till dess en slutlig lösning nåtts frågan om vilka vinterbetesmarker samebyn har att tillgå och det verkställts en betesinventering med utgångspunkt härifrån.

Hans Furborg

JURIDISKA BYRÅN

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

ÖSTERSUND

Datum

Beteckning

1989-03-10
Erf datum

Er beteckning

Enligt sändlista

Renantal m m

Jag översänder remiss från lantbruksnämnden med bilagor.

Jag anser att beslutet om renantalet för Tossåsens sameby ska överklagas. Om inte annat så kan tillvägagångssättet inte accepteras inför kommande förhandlingar.

Överklagande och yttrande över den bordlagda frågan om renantalet för Tännäs sameby bör ske gemensamt.

Kan vi ta ett telefonsammanträde, t ex 16/3 kl 15 ?

Hälsningar

Leif Andersson

Sändlista

Karl Henriksson
Anders Hansson
Yngve Bidner
Karl-Erik Mårtensson
Owe Jacobsson
Hans Furborg

Karl H.

1989-03-10

all

Ut till Anders Wam 2 ggr
8200 Jägers
Yngre Bräner Kormus AD
807 11 fäls

STORA skog. Karl H.

Bryggs July 18
104/24 STALOT

~~Fäls 7000~~

Karl-End H.

Er. delat 5 tidning ?
Rutan - 4 timmyrskat

Jan S. 13/3-89

Bent Statten 1989-03-13

✓ Ole med tel sent tr 4/5 kl 18.00
06/105070

✓ Karl-End Statten on 0684/10870

Lantbrukarnas Länsförbund
i Jämtlands län
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND
Tel 063 - 11 73 45

1989-04-07

Lantbruksnämnden i
Jämtlands län
Bengt Ekendahl
Box 233
831 23 ÖSTERSUND

Högsta renantal inom Tännäs sameby

I anledning av lantbruksnämndens remiss får Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtland anförda följande.

Fullmakt

Efter det att Tännäs-Idre gruppen fullföljt sitt arbete har inte Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtland eller Lantbrukarnas Riksförbund uppdrag att företräda de markägare som omfattas av TIG-avtalet.

LRF hemställer därför att även berörda markägare bereds tillfälle att yttra sig.

Bakgrund

Den s k Jämtlandsutredningen föreslog 1940 ett renantal om 1 800 för Tännäs sameby. Enligt renbetesmarksutredningens betänkande (SOU 1966:12) uppgick det verkliga genomsnittsantalet renar för Tännäs sameby under åren 1945 - 1960 till 3 000. Tillåtet renantal under denna tid har varit högst 2 000.

Den 19 september 1973 höjde lantbruksnämnden renantalet till 3 500 för Tännäs sameby. 1974 hade samebyn ett verkligt renantal om 5 157 renar.

I februari 1981 fastställde lantbruksnämnden 5 000 renar som högsta renantal för Tännäs sameby t o m 1982 i avvaktan på TIG-gruppens utredning med förslag.

Av TIG-gruppens slutredovisning den 15 december 1981 framgår, att gruppen utgått från att ett högsta renantal om

5 000 renar inkl årskalvar skulle komma att gälla under avtalsperioden.

Mot bakgrund härav fastställde lantbruksnämnden i december 1982 det högsta renantalet till 5 000 renar.

Enligt 1987 års renlängd hade Tännäs sameby 6 001 renar. Det är en allmän uppfattning bland markägarna, att det verkliga renantalet är avsevärt högre.

Allmänt

Rent allmänt kan konstateras, att Tännäs sameby under flera årtioenden konsekvent hållit väsentligt fler renar än tillåtet. Det för höga renantalet i samebyn utgör en väsentlig grund till rådande motsättningar mellan samebyn och markägarna, såväl vad gäller vinterbetesmarkerna som strövrenar sommartid.

Samebyns skäl för höjt renantal

Samebyn åberopar som skäl för att höja renantalet dels stängslet på sträckan Rogen-Kölåsen-Lossen, dels arrende av privata marker och dels byskiljande stängsel mot Mittådalens sameby. Samtliga åtgärder har tillkommit under första hälften av 70-talet och torde därför ha beaktats, i vart fall av lantbruksstyrelsen och regeringen vid höjningen av renantalet till 3 500. Förhållandena har uppenbarligen beaktats vid lantbruksnämndens ställningstagande 1981 och 1982. Mot den bakgrunden kan det inte vara riktigt att än en gång lägga dessa omständigheter till grund för en ytterligare höjning av renantalet.

Vad gäller arrenderade marker kan särskilt noteras, att lantbruksstyrelsen i sitt beslut den 23 april 1975 i anledning av besvären över tidigare nämnt beslut av lantbruksnämnden uttalat, att dessa marktillskott torde sakna nämnvärd betydelse i detta sammanhang.

Vad beträffar samebyns utnyttjande av Gröndalen-området skall också framhållas, att detta skapat stora problem i förhållande till markägarna genom att renar i stor utsträckning uppehåller sig mellan Ljusnan och Tännån.

Betesinventering

Av lantbruksnämndens beslut framgår, att nämnden avser att genomföra en ny betesinventering inom samebyarna i länet. Redan mot bakgrund härav framstår det som felaktigt att nu fatta beslut om ändrat renantal.

Det kan inte heller vara riktigt att fatta beslut på grund av Steens 16 år gamla inventering. Det är en allmänt spridd uppfattning bland markägarna att berörda marker överbetas, bl a till följd av att byarna håller för högt renantal. Denna uppfattning har delats av lantbruksstyrelsen (se

åberopat beslut, sid 16). Till följd härav kan Steens utredning vara inaktuell.

Den nu gjorda inventeringen av Saitton synes förutsätta, att alla renar uppehåller sig utanför åretruntmarkerna från den 1 november t o m den 30 april. Denna utgångspunkt förutsätter, att samebyn har vinterbetesmarker. Som bekant är denna fråga tvistig. Så länge frågan om rätten till vinterbetesmarkerna är tvistig, kan det inte vara riktigt att lantbruksnämnden fastställer ett renantal med utgångspunkt från att samebyn äger sådan rätt, i vart fall inte i tillräcklig omfattning för att vinterföda 6 000 renar.

Den förutsätter att vinterbetesmarkerna inventerats, vilket inte skett.

Det rådande högsta renantalet förutsätter slutligen TIG-avtalets giltighet. Som lantbruksnämnden noterat gäller inte avtalet.

Förhandlingsgrupp

Länsstyrelsens renströvningsgrupp har tagit initiativ till att bilda en förhandlingsgrupp som skall utreda och försöka lösa frågan om omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyn skall få utnyttja. Om lantbruksnämnden i nuläget fattar beslut om höjt renantal för denna sameby, kommer det att allvarligt försämra förutsättningarna för en förhandlingslösning.

Slutsats

Mot bakgrund av det anförda menar Lantbrukarnas Länsförbund i Jämtland, att frågan om högsta renantal i Tännäs sameby skall bordläggas till dess en slutlig lösning nåtts frågan om vilka vinterbetesmarker samebyn har att tillgå och det verkställts en betesinventering med utgångspunkt härifrån.

Leif Andersson

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Yngve Blom, Ll

FÖRSLAG TILL YTTRANDE
1988-04-11

556 3043/86

Rennäringsdelegationen

Ansökan om utökning av renantalet inom Tåssåsens sameby

Lantbruksnämnden har i beslut 1973-09-19 fastställt att högsta renantalet i Tåssåsens sameby skulle vara 4.000 renar. Renantalet grundar sig i första hand på den betesinventering som utförts av agronomen Eliel Steen. Tåssåsens sameby har vid tiden för beslutet ansett att cirka 4.000 renar skulle vara det praktiska renantalet.

Såsom samebyn nu framhållit i sin ansökan har ett flertal ungdomar under senare år etablerat sig som renägare i byn. Personalresurser har därvid skapats att praktiskt lösa skötseln av fler renar. För att lösa tillgången på vinterbete har nya marker tagits i anspråk i trakten av Ytterhogdal och i Rätan.

Rennäringsenheten tillstyrker i anledning härav att samebyn får utöka sitt renantal till 5.000 renar. I avvaktan på en säker betesbedömning avstyrkes dock ett högre renantal.

Yngve Blom
konsulent

Tåssåsens

Tåssåsens Sameby
c/o ordf. Per Jonasson
Vallbo
830 10 Undersåker

1986-12-05

Jim Yngve

LANTBRUKSNÄMNDEN JÄMTLANDS LÄN	
Ink.	86. 12. 08
Dnr.	3043 / 86
	556

Lantbruksnämnden i Jämtlands län
Rennäringsenheten
Box 233
831 23 Östersund

Ang. Utökning av renantalet inom Tåssåsens sameby

Tåssåsens sameby anholder härmed att renantalet inom Tåssåsens sameby höjs till 6000 renar.

Som skäl ber vi att få anföra följande.

Tåssåsens sameby befinner sig idag i ett expanderande läge. Flertalet renägare inom samebyn har åtagit sig betydande ekonomiska förpliktelser i form av investeringar i tekniska hjälpmedel och renantal i syfte att få till stånd en bärkraftig näring. Man finner också att inom samebyn finns idag ett antal ungdomar som redan börjat eller planerar börja satsa på rennäringen. En höjning av renantalet inom samebyn synes vara synnerligen nödvändigt.

Utöver detta kan man också räkna med att samebyns vinterbetesmarker kommer att utökas i och med att samebyn börjat nyttja betesmarkerna ner mot Röjan och Ytterhogdal.

Av ovan framförda gör renägarna inom Tåssåsens sameby den bedömning att en höjning av renantalet till 6000 är angeläget och mycket väl motiverat.

Hemställer om välvilligt handläggning av ärendet.

För Tåssåsens sameby enl. uppdrag

John-Paul Persson
John-Paul Persson
sekreterare

bif. protokollsutdrag.

Protokollsutdrag

*Här selt/Rj 94
120 LA*

Protokoll fört vid sammanträde
med styrelsen för Tåssåsens
sameby.
Östersund 1986-05-09

Närvarande: Per Jonasson
Per-Erik Jonasson
Olof Johansson
Bengt Johansson
Göran Persson
John-Paul Persson, sekreterare utom styrelsen.

§ 20

Ordförande Per Jonasson
Sekreterare John-Paul Persson
Justeringsmän Göran Persson och ordf. Per Jonasson

§ 33

Ang. renantalet inom Tåssåsens sameby

Styrelsen diskuterar en utökning av renantalet inom Tåssåsens sameby. Man finner skäl som talar för en höjning av renantalet bl.a har samebyns vinterbetesmarker utökats ner mot trakterna kring Råtan och Ytterhogdal.

Styrelsen beslutar att hos lantbruksnämnden begära att renantalet inom samebyn höjs till 6000.

~~Östersund dag som ovan~~

John-Paul Persson
John-Paul Persson
sekreterare

Justeras: Göran Persson

Per Jonasson

Vidimeras:

B. Lundmark...

... *John-Paul Persson*

Närvarande: Per Jonasson
Per-Erik Jonasson
Olof Johansson
Bengt Johansson
Nicklas Johansson suppleant
Torsten Lilja "

§ 40

Ordförande: Per Jonasson
Sekreterare: John-Paul Persson
Justeringsmän: Bengt Johansson och Olof Johansson

§41

Fisketillstånd

Jämtlands Flygflottilj, strilenheten planerar en fjällmarsch med börjar i Hosjöbotten över Anaris och fram till Håckrenmagasinet. I samband med detta anhålles om tillstånd att nyttja vägen Höglekardalen - Hosjöbotten samt fisketillstånd längs marschvägen. Dnr. 87-07-08

Styrelsen beslutar hänvisa till befintliga kostfiskevatten.
Beträffande vägavgift beslutades om 100:-/pers och 200:-/buss

§ 42

Fiskearrende

✓ Conrad Eriksson, Fångåmon har i skrivelse till lantbruksnämnden framfört önskemål om ändring beträffande medföljande till Svea Eriksson. Dnr. 313/

Styrelsen beslutar om oförändrade bestämmelser i vad gäller arrendekontrakten.

§ 43

Övertagande av markupplåtelse

✓ Ulf-Göran Eriksson, Bandhagen har begärt att få överta del av fastigheten Fångåmon litt B som arrenderas av modern Svea Eriksson, Östersund.
Dnr. 1067/87

Styrelsen beslutar avslå framställan och att arrendekontraktet förblir oförändrad.

§ 44

✓ Tillstånd att bedriva ridverksamhet

Ottsjö Ridcenter, Ottsjö har genom Karl-Erik Duvedal begärt om tillstånd att få bedriva ridverksamhet från Ottsjö och mot trakterna kring Issjöde och mot Fångvattnet. Man planerar återuppta gamla ridstigar. Dnr. 1055/

Styrelsen beslutar tillstyrka framställningen.

§ 45

Angående särskilda fisketillstånd

Styrelsen beslutat yttra sig i särskilt brev till Bengt Ekendal Lantbruksnämnden.

§ 46

Registrering av renmärke

Johan Henrik Gröndahl f. 811201 - 8232, Funäsdalen har genom Härje Andersson, Funäsdalen Mittådalens sameby, begärt att få överta och åt sig registrera renmärke. Dnr. 32.19-6-87

Styrelsen beslutar tillstyrka registreringen.

§ 47

Begäran om höjning av renantalet inom Tässåsens sameby

Tässåsens sameby har i december 1986 begärt en höjning av renantalet inom samebyn till 6000. Man hänvisar till betesinventering som gjorts och där man finner utrymme för en ökning av renantalet.

Styrelsen beslutar efterlysa beslut då så lång tid har gått.

§ 48

Ripjakten inom Tässåsens sameby

Styrelsen har enats om vissa riktlinjer beträffande organisation m.m av ripjakten inom samebyn. Frågorna ställs till extra bystämma den 12/8-87. Se bifogad föredragningslista.

Östersund dag som ovan

John-Paul Persson
John-Paul Persson
sekreterare

Justeras:

Bengt Johansson
Bengt Johansson

Olof Johansson
Olof Johansson

Datum
Gävle 1989-09-19

Beteckning
OJ/BS
Er beteckning

Förbundsjurist Leif Andersson
Juridiska Byrån
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND

För kännedom
Lars Back
Stig Klefbom

1989-09-20

Högsta renantal för Idre nya sameby

Broder!

Vid ett info-möte för våra medlemmar m fl i Idre måndag kväll om same-rättsutredningen och "Fjällnära skogar", kom även frågan om högsta renantal för samebyarna upp.

Flertalet av de närvarande hade inte alls hört talas om lantbruksnämndens i Jämtlands län beslut om höjning av renantalet för Idre sameby och blev ordentligt uppretade över LBNs beslut.

De ville absolut sända iväg någon form av protestskrivelse till LBS trots att besvärstiden hade gått ut. Jag blev utsatt för lite påtryckning för att ordna någon enkel skrivelse som markägarna kunde skriva på. Många vill vara med och underteckna.

Enl skogsägarnas önskemål har jag satt ihop några rader, som jag skall sända till vår inspektor och vårt förtroenderåd i Särna-Idre. Se bilaga! För min del skulle det kännas bra om Du ville se igenom förslaget och reagera om jag enl Din mening formulerat mig fel i något avseende, eller, om jag bör föra till något i skrivelsen. Skrivelsen behöver inte vara formellt fulländad, den skall främst markera skogsägarnas missnöje med bristfällig kommunikation-information.

Jag ringer Dig på torsdag (21/9) då Du enl Din sekreterare skall vara på kontoret.

De bästa hälsningar

Ove Jacobsson

/ *Berit Stattin*
Berit Stattin

Skogsägareföreningen Mellanskog

HUVUDKONTOR

Slottstorget 1, GÄVLE
Postadress:
Box 316, 801 04 GÄVLE
Telefon: 026-11 50 70

Telefax: 47924
Telefax: 026-11 70 59
Telegram: Mellanskog Gävle
Bankgiro: 193-9222
Postgiro: 17 14 77-3
Org.nr: 785000-3349

REGIONKONTOR
Hofsberg, LJUSDAL
Postadress:
Box 204, 827 00 LJUSDAL
Telefon: 0651-124 30

REGIONKONTOR
Parkgatan 5, FALUN
Postadress:
Box 719, 791 29 FALUN
Telefon: 023-191 30

REGIONKONTOR
Slottstorget 1, GÄVLE
Postadress:
Box 316, 801 04 GÄVLE
Telefon: 026-11 50 70

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
551 83 JÖNKÖPING

Lantbruksnämndens beslut om högsta renantal i Idre nya sameby

den 18 september 1989

Vid ett av Skogsägareföreningen Mellanskog ordnat informationsmöte i Idre ang samerättsutredningen m m fick vi privata skogsägare också del av lantbruksnämndens beslut om höjning av högsta renantal för Idre sameby.

Eftersom vi anser att lantbruksnämndens beslut i högsta grad berör våra fastigheter ~~protesterar vi mot~~ beslutet om höjning av högsta renantal. Vi konstaterar att antalet renar f n är för högt i förhållande till betestillgången inom Idre samebys ursprungliga betesområden. Detta har lett till att renarnas betesområden efter hand utvidgats till att gälla hela Idre och angränsande delar av Särna och Älvdalen. Därför ~~protesterar vi mot~~ lantbruksnämndens beslut och hävdar att nämnden borde ha samrått med alla berörda markägare före beslutet och även informerat oss markägare om beslutet. *omdelat*

Eftersom vi inte tidigare fått kännedom om lantbruksnämndens beslut ~~vi oss ha rätt att överklaga beslutet trots att den formella besvärstiden gått ut.~~ *anser*

I sakfrågan ansluter vi oss till det yrkande, och de motiv, som framförs i yttrande från Särna-Idre Jordägande socknemän 1989-08-31 (bilägges).

Idre i september 1989

Namn _____

Fastighet _____

Namn _____

Fastighet _____

Namn _____

Fastighet _____

Namn _____

Fastighet _____

*Germin vss m
+ ha besvärstiden inte fyllt igen.*

Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten

551 83 JÖNKÖPING

Överklagat beslut om högsta renantal för Idre nya sameby

Av den karta som bifogats Lantbruksnämndens yttrande 1989-08-03 framgår att i Eliel Steens renbetesinventering även ingår den enskilda mark som är belägen på Grövlans vänstra strand.

Såvitt vi kunnat utröna bygger Idre samebys renbetesrättigheter för åretruntmarkerna på två kungliga brev av den 31 december 1888 och den 7 april 1899 samt nyttjanderättsavtal med vissa markägare söder om den så kallade 5:e parallellen. I 1888 års brev sägs "Och hafva Wi funnit godt medgifva, att Särna norra kronopark må af Domänstyrelsen upplåtas till renbete för lapparne". I första stycket i 1899 års brev anges det område som hemställen avser på följande sätt: "att af den Särna norra kronopark angränsande, kronan tillhöriga mark ett område, som begränsades i söder af 5:e parallellen från Lillherrdals rågång till Hågan, i sydsydost af nämnda vattendrag till dess utlopp i Hällsjön, i öster af denna sjös vestra strand och Österdalelven till Gröfvelåns utlopp, i söder och vester af sistnämnda vattendrag och dess biflod Olån invid gränsen mot Norge samt i norr av Tännäs och Lillherrdals socknar". I fjärde stycket betonas att upplåtelsen avser kronan tillhörigt område. I Länsstyrelsen i Jämtlands läns resolution den 10 december 1946 (Allmänna kungörelse nr 161 år 1946) har i beskrivningen för Idre lappby orden "kronan tillhöriga mark" utelämnats. Detta har medfört att på senare kartor och i senare utredningar har även enskild mark inom det angivna området angivits såsom Idre samebys områden.

I våra arkiv har vi ej kunnat finna några upplåtelser för renbete på våra fastigheter Floåsen 3:1 och 9:1, vilka förvärvats 1897. Vi hävdar därför att Lantbruksnämndens beslut till viss del vilar på oriktigt underlag. Vi kan emellertid ej bedöma tillgången på renbete på det enskilt ägda område som markerats med röd linje på bifogade karta i relation till totala tillgången på bete. Rimligen borde dock den minskade tillgången till åretruntmarker innebära en viss reducering, som bör medföra sänkning av renantalet för Idre nya sameby.

STORA SKOG AB

1989-09-12

Vi kan inte se vad Lantbruksnämndens erinran om att det funnits renar och samer i Dalarna har med den nu aktuella frågan att göra. Såvitt vi vet har vi inte vid något tillfälle bestridit samernas rättigheter att utnyttja upplåtna områden inom Kopparbergs län för sin näring. Den nu aktuella frågan gäller, huruvida de upplåtna markerna jämte de marker där eventuell sedvanerätt till vinterbete finns, räcker till för att förse 2 700 renar inklusive årskalvar med föda utan att för den skull tära på beteskapitalet. I detta sammanhang vill vi också peka på bestämmelsen i de upplåtelsekontrakt rörande nyttjanderätt till renbete i Idre socken som träffats mellan vissa markägare och Lantbruksnämnden i Jämtlands län 1983, där i punkt 4 påtalas att renbetet skall bedrivas på sådant sätt att marken även efter upplåtelse tidens utgång skall kunna användas för renbete.

Falun 1989-09-12

Stora Kopparbergs Bergslags AB

Karl Henriksson

SVENSKA SAMERNAS
RIKSFÖRBUND (SSR)

ORDFÖRANDE:
NIKOLAUS STENBERG
ÅROSJOKK
981 29 KIRUNA
TEL 0980/540 11

VICE ORDFÖRANDE:
LARS PETTER NIIA
SELMEDALSVÄGEN 14
126 55 HÄGERSTEN
TEL 08/97 39 89

LARS ÅKE SPIIK
WOLFGATAN 21 B
960 40 JOKKMOKK
TEL 0971/126 08

INGVAR ÅHRÉN
PRÄSTÄNGSVÄGEN 11
871 61 HÄRNÖSAND
TEL 0611/207 30

SEKRETERARE:
SIXTEN PERSSON
VILLAVÄGEN 31
933 00 ARVIDSJAUR
TEL 0960/114 62

FÖRBUNDSKANSLIET
ADM. CHEF
JÖRGEN BOHLIN
BROGATAN 5
902 48 UMEÅ
TEL 090/14 11 80vx
TELEFAX 090/12 45 64
POSTGIRO 70 47 10 - 3
BANKGIRO 969-4548

TIDNINGEN
SAMEFOLKET
REGEENTSGATAN 32
831 35 ÖSTERSUND
TEL 063/12 58 01
POSTGIRO 38 47 32 - 4

SAMERNAS
FOLKHÖGSKOLA
BORGARGATAN 2
960 40 JOKKMOKK
TEL 0971/102 15

Lantbruksnämnden
Box 233
831 23 ÖSTERSUND

1989-01-27

89-01-31

Komplettering angående barmarksbetestillgångar inom Idre sameby

Efter begäran från lantbruksnämnden i Jämtlands län lämnas följande komplettering till den av mig gjorda betesinventeringen inom Idre sameby.

Barmarksbetestillgångar

Enligt renbetesinventering för Idre sameby 1976 ger barmarksbetestillgångarna utrymme för:

1 900 renar med betestiden 1 maj - 31 oktober inom åretruntmarkerna.

1 600 renar med betestiden 1 maj - 30 november inom åretruntmarkerna.

Skulle betestiden utanför åretruntmarkerna utnyttjas maximalt fås följande alternativ när det gäller barmarksbetesresurserna;
2 300 renar med betestiden 1 maj - 1 oktober inom åretruntmarkerna. Renantalet är framräknat enligt följande:

Totala fodertillgångar	875386 fe
Foderbehov per ren x antal dagar	2,5 fe x 153

Resultatet av betesinventeringen kan sammanfattas sålunda. Barmarksbetestillgångarna inom Idre sameby medger en vinterhjord på 2 300 renar om åretruntmarkerna utnyttjas under perioden 1 maj - 30 september.

1 900 renar om åretruntmarkerna utnyttjas under perioden 1 maj - 31 oktober.

1 600 renar om åretruntmarkerna utnyttjas under perioden 1 maj - 30 november.

Barmarksbetestillgångarna har förutsatts vara den begränsande betesresursen i Idre sameby.

Bror Saitton
Bror Saitton

* reduktioner m

1989.02.03

SVENSKA SAMERNAS
RIKSFÖRBUND (SSR)

ORDFÖRANDE:
NIKOLAUS STENBERG
ÅROSJOKK
981 29 KIRUNA
TEL 0980/540 11

VICE ORDFÖRANDE:
LARS PETTER NIIA
SELMEDALSVÄGEN 14
126 55 HÅGERSTEN
TEL 08/97 39 89

LARS ÅKE SPIIK
WOLFGATAN 21 B
960 40 JOKKMOKK
TEL 0971/126 08

INGWAR ÅHRÉN
PRÄSTÄNGSVÄGEN 11
871 61 HÄRNÖSAND
TEL 0611/207 30

SEKRETERARE:
SIXTEN PERSSON
VILLAVÄGEN 31
933 00 ARVIDSJAUR
TEL 0960/114 62

FÖRBUNDSKANSLIET
ADM. CHEF
JÖRGEN BOHLIN
BROGATAN 5
902 48 UMEÅ
TEL 090/14 11 80vx
TELEFAX 090/12 45 64
POSTGIRO 70 47 10 - 3
BANKGIRO 969 4548

TIDNINGEN
SAMEFOLKET
REGEMENTSGATAN 32
831 35 ÖSTERSUND
TEL 063/12 58 01
POSTGIRO 38 47 32 - 4

SAMERNAS
FOLKHÖGSKOLA
BORGARGATAN 2
960 40 JOKKMOKK
TEL 0971/102 15

Lantbruksnämnden
Box 233
831 23 ÖSTERSUND

89-07-06

Renantal inom Idre sameby

Inventerade åretruntområdet 71 600 ha. Arrenderade områden för åretruntbete som icke inventerats 10 000 ha.

Det arrenderade området torde ur barmarksbetessynpunkt med största sannolikhet vara av högre kvalitet än medelvärdet för de inventerade åretruntmarkerna. Detta antagande stöds på att betydande arealer inom åretruntmarkerna är lågproduktiva torra vegetationstyper.

Inventeringsområdet tål följande renantal per km enligt alternativen i skrivelse 1989-01-27.

Åretruntmarkerna utnyttjas	Renantal/km
1 maj - 30 september	3,21
1 maj - 31 oktober	2,65
1 maj - 30 november	2,23

Arrenderade området tål följande renantal om markerna är av samma kvalitet som det inventerade området

1 maj - 30 september	321
1 maj - 31 oktober	265
1 maj - 30 november	223

Sammanfattande bedömning är att med tillägg av det arrenderade området bör barmarksbetestillgångarna medge följande vinterhjord inom Idre sameby.

- 2 700 renar om åretruntmarkerna utnyttjas under perioden 1 maj - 30 september
- 2 250 renar om åretruntmarkerna utnyttjas under perioden 1 maj - 31 oktober
- 1 900 renar om åretruntmarkerna utnyttjas under perioden 1 maj - 30 november

Bror Saitton
Bror Saitton

1987-09-18 N

Idre Nya Sameby
Bingljärns v. 37
79091 Idre

ANTBRUKSNÄMNDEN
i Jämtlands län

87-09-22
1824/87
556

Lantbruksnämnden
Jämtlands län
Rennäringsenheten.

Ansökan om förhöjning av renantal.

Idre Nya Sameby har nu efter att ha bedrivit renskötsel i nuvarande form i ca. fyra år, gjort den bedömningen att samebyns betesmarker klarar en ökning av renantalet.

Se vidare § 14 i protokoll. fört vid byastämman den 7 april-87.

- Idre Nya Sameby ansöker härmed om att få höja det totala renantalet från nuvarande 2000 exkl. årskalvar, till 3000 exkl. årskalvar.

Tilläggas kan, att Idre Nya Sameby under senare år haft minimalt med renar i andra l. samebyar, dvs att samebyns renar har ristats på de marker som tillhör Idre Nya Sameby.

Jörgen Jonsson
Jörgen Jonsson
ent. uppdrag.

Det konstateras att Idre nya sameby f n består av fyra företag nämligen;

1. Jan-Ake Andersson
2. Peter Andersson
3. Sigvard Jonsson
4. Jörgen Jonsson

Utöver dessa företag finns ett mindre antal renar, fördelade som skötesrenar, och ägda av samebyns övriga medlemmar.

Enligt senaste, (1986 års) renlängd uppgår samebyns renantal till 2.208 renar.

Vid de underhandskontakter som rennäringsenheten haft med samebyns medlemmar och vad som i övrigt är känt framgår att samtliga renskötsel företag utvecklats framgångsrikt.

Sigvard Jonsson avser att p g a ålder avveckla sitt reninnehav. Successionen avses besättas av Sigvards yngre son Benny, som efter att ha innehaft ledande renskötseluppgifter i Norge, ha återvänt till Idre nya sameby.

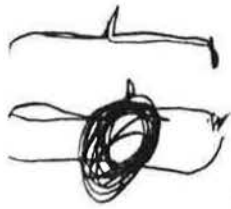
Av bifogad ansökan framgår att Idre nya sameby önskar höja byns totala reninnehav till 3.000 renar. Senaste betesinventering utfördes år 1976. Av denna framgår att samebyns optimala betestillgångar medger ett renantal av högst renar.

Främst av praktiska skäl och inför den omorganisation som skedde 1982-83 sattes byns renantal till 2.000 renar exkl årskalvar.

Med hänsyn till dels den utvidgning av betesmarker som skett och dels de erfarenheter som vunnits under de år som samebyn fungerat i nämnd form, bör ett renantal av högst 2.500 renar exkl årskalvar vara förenligt med ett ihålligt betestryck.

Samebyns bedömning av att renantalet kan höjas till 3.000 djur exkl årskalvar kan vara riktig. Med hänsyn till att ny betesinventering planeras i utvecklad form är emellertid lantbruksnämnden inte f n beredd att medge högre renantal än 2.510 renar exkl årskalvar.

Yngve Blom
konsulent.

Jdrc Family

Biologically optimal

~ Beteskapacitet end 5000

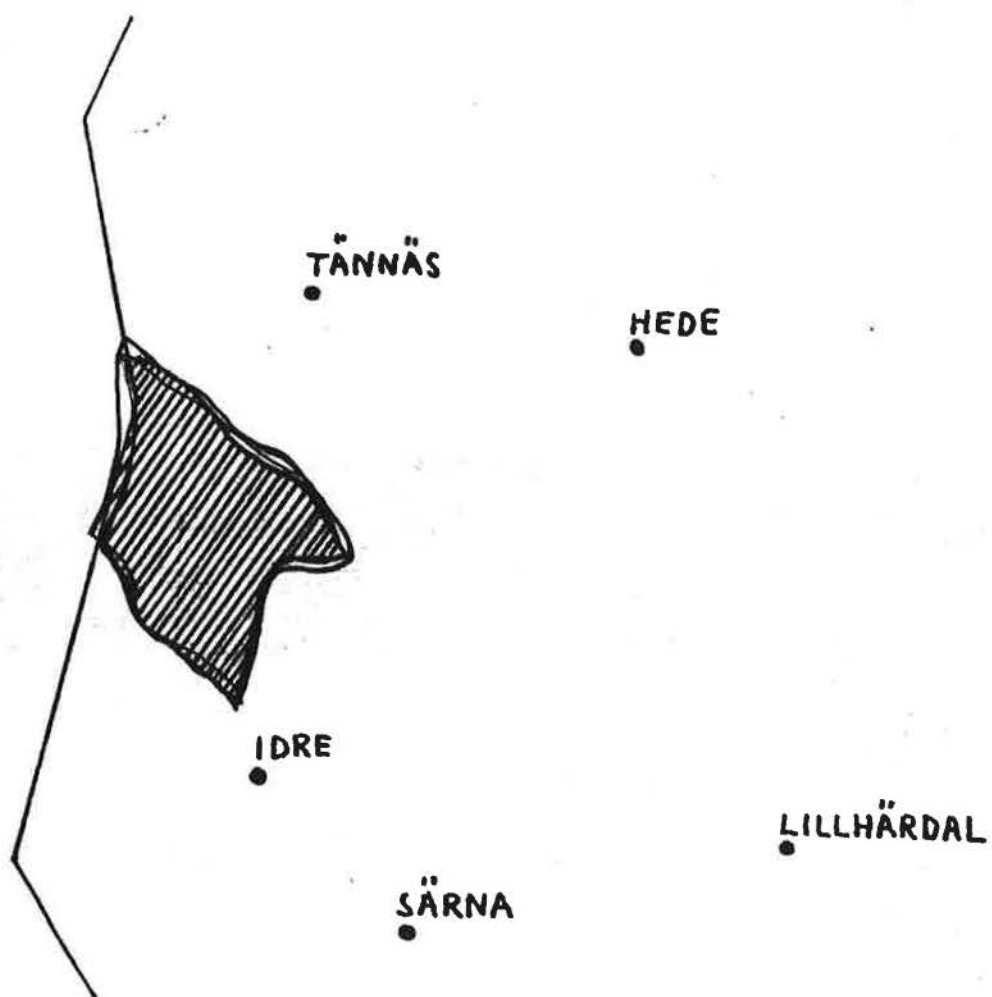
Quamark 3500 rems

vinter 5100 " -

Broo fættas invent.

Hagsta remental 2000 rems (fast-
stilt at LN 1982-12-15)

BETESINVENTERING
INOM
IDRE SAMEBY

INNEHÅLL

1. Inledning
 2. Metodik
 3. Förutsättningar för beräkningsarbetet av inventerings-
materialet
 - 3.1 Medeltal för bruttoproduktion
 - 3.2 Utnyttjandegrader
 - 3.3 Renens foderbehov
 - 3.4 Reduktion för betesförhållanden
 - 3.5 Reduktion för impediment
 4. Fördelning av betestyper i procent och areal
 5. Årlig betesproduktion
 - 5.1 Alternativ 1
 - 5.2 Alternativ 2
 6. Högsta renantal inom åretruntmarkerna
 - 6.1 Alternativ 1
 - 6.2 Alternativ 2
 - 6.3 Sammanfattning av alternativen
 7. Vinterbetet
 - 7.1 Förutsättningar
 - 7.2 Alternativ 1
 - 7.3 Alternativ 2
 - 7.4 Vinterbetesmarksbehovet
- Bilaga 1. Blankett för fältarbetet
2. Sammanställningstabell
 3. Kartor över inventeringsområdet

Betesundersökning inom Idre sameby

1. Inledning

Under sommaren 1976 genomfördes en betesinventering inom Tännäs och Idre samebyar. I fältarbetet engagerades renskötare inom berörda byar samt agronom Axel Rydberg. Fältarbetet föregicks av en kurs för betesinventerare med statskonsulent Loyd Villmo och assistent Per Mattis Skum som lärare.

./.

Det inventerade områdets areal uppgår till 716 km² (exkl större sjöar). Inventeringsområdets närmare avgränsning framgår av bifogade kartor (bilaga 3).

2. Metodik

Markerna har uppdelats i lämpliga inventeringsområden, som avgränsas av större sjöar, vattendrag eller vägar. Parallella inventeringslinjer med 5 km:s inbördes avstånd har lagts ut så, att olika höjdlägen och marktyper blir väl representerade. Observationspunkterna, som har en radie av två meter, ligger på 100 meters inbördes avstånd utefter linjen. Den dominerande betestypen i varje obspunkt noteras, dock med eventuella justeringar där ett flertal på varandra följande punkter exempelvis har fördelningen 60-40 % mellan två betestyper. Tilläggsupplysningar inhämtas genom en överblick av den närmaste omgivningen.

./.

Inventeringsuppgifterna har antecknats på blanketter enligt bilaga 1. Därefter har varje taxeringslinje och inventeringsområde sammanställts i tabellform enligt bilaga 2.

./.

Efter hänsynstagande till bl a betesförhållanden och avbetningsgrad, enligt nedan redogjorda riktlinjer, har det utgålliga renantalet beräknats vid alternativa betestider.

Någon reduktion av betestillgången till följd av det rörliga friluftslivet och övrig tusrism i området har inte gjorts.

3. Förutsättningar för beräkningsarbetet av inventeringsmaterialet

3.1 Medeltal för bruttoproduktionen

3.1.1 Lavbete

Bruttoproduktionen i lavbete som är litet eller ej alls avbetat varierar med täckningsgraden. För att få ett mått på produktionen har vi graderat den efter procent av arealen med tät täckningsgrad.

LANTBRUKSNÄMNDEN I
NORRBOTTENS LÄN
LULEÅ

Areal med tät täckning i procent av hela arealen	Bruttoproduktion i fe/ha på ett bete som är lite eller normalt avbetat	Årlig utnyttjandegrad i procent
91 - 100	9 50	14,0
81 - 90	8 50	13,5
71 - 80	7 50	13,0
61 - 70	6 50	12,5
51 - 60	5 50	12,0
41 - 50	4 50	11,5
31 - 40	3 50	11,0
21 - 30	3 50	10,5
11 - 20	3 50	10,0
0 - 10	3 50	9,0
Vindsliten areal, inkl. stenlav	0-150	5,0

3.1.2 Grönbete

Betestyp	Bruttoproduktion fe/ha
Björk och videtyp	7 50
Blåbärsris	4 00
Annan ristyp	3 00
Gräsmark	4 50
Örtrik typ	4 00
Bra myr	4 50
Dålig myr	2 50
Fjällhed	3 50
Snölega	4 00

Observera att dessa är medeltal. För varje område måste en bedömning göras, om det ligger över eller under det normala, och talen korrigeras därefter.

3.2 Utnyttjandegrader

Betestyp	Betestid							
	Hela året	Vintern	Barmarksperioden	Vår	Sommar	Höst	Vår/höst	Vår/som.
Skogsmark m lav	10	9	9	5	5	7	8	5
Annan fast mark m lav	10	9	9	5	5	7	8	5
Myr m lav	10	9	9	6	5	7	8	6
Björk o videtyp	11	2	10	5	8	3	6	10
Blåbärsris	8	2	7	5	6	4	6	7
Annan ristyp	4	1	4	3	3	2	4	4
Gräsmark	13	2	13	6	10	5	8	12
Örtrik typ	7	1	7	4	6	2	5	7
Bra myr	10	4	9	5	7	4	7	8
Dålig myr	5	1	5	3	4	1	3	5
Fjällhed	12	2	11	4	9	5	6	10
Snölega	11	2	11	2	9	5	6	10

LANTBRUKSNÄMNDEN I
NORRBOTTENS LÄN
LULEÅ

För lavbetestyperna skall uppmärksammas att vi i denna tabell utgått från lägsta täckningsgraden och således höjer utnyttjande procenten vid högre täckningsgrad.

Våren	1/5 - 15/6	45 dagar
Sommaren	16/6 - 31/8	78 dagar
Hösten	1/9 - 31/10	61 dagar
Barmarksperioden	1/5 - 31/10	184 dagar
Vintern	1/11 - 30/4	181 dagar

3.3 Renens foderbehov

Våren	2,5 fe/ren före kalvningen
Sommaren	3,0 fe/ren över 1 år
Hösten	2,0 fe/ren
Vintern	2,0 fe/ren
Våren/hösten	2,2 fe/ren i hösthjorden
Våren/sommaren	2,8 fe/ren över 1 år
Barmarkstiden	2,5 fe/ren i hösthjorden

3.4 Reduktion för betesförhållanden

Grupperna "Bra" och "Mycket bra" i procent av totalarealen.

91 - 100 %	reduktionsfaktor	1,0
81 - 90 %	"	0,9
71 - 80 %	"	0,8
61 - 70 %	"	0,7
51 - 60 %	"	0,6
< 50 %	"	0,5

3.5 Reduktion för impediment

För att vara säker på att avdragen för impediment blir så korrekta som möjligt, arealberäknas större sjöar och bergimpediment, som ligger mellan registeringslinjerna. Därefter korrigeras de olika betestyps- och impedimentarealerna med de uppmätta arealerna. Det råttas i att göra denna korrigering kan diskuteras och bör således endast företagas där det är större sjöar och bergimpediment, som inte berörs av linjerna.

4

Anm

M = procentuella fördelningen av samtliga obspunkter i området

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	7	M	Areal km ²
17 Vindförhållanden									
a Blåsig	2,0	23,7	39,0	27,3	0	0	0	12,6	40,3
b Lugnt	98,0	76,3	61,0	72,7	100,0	100,0	100,0	87,4	279,7
18 Betesförhållanden									
a Mycket bra	16,0	16,9	0	0	0	0	1,4	3,1	9,9
b Bra	32,0	27,1	23,2	51,8	52,3	17,7	40,0	35,6	113,9
c Mindre bra	22,0	11,9	57,3	36,4	30,3	29,1	29,3	32,2	103,1
d Dåligt	30,0	44,1	19,5	11,8	17,4	53,2	29,3	29,1	93,1

2.2 Långfjället (Område 2)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	7	M	Areal km ²
Bruttoareal, (exkl större vatten)									396
Nettoareal									388
Lav								57,8	224,2
1 Skogsmark m/lav	3,2	4,2	13,0	15,5	35,1	61,6	64,8	26,5	102,8
2 Annan fast mark m/lav	33,9	50,0	51,2	33,3	20,9	9,2	0	30,4	117,9
3 Myr m/lav	1,6	0,9	0	0	2,0	0	3,7	0,9	3,5
Täckningsgrad									
a Tät	0	0	0	2,4	2,3	3,5	13,5	2,6	5,8
b Medel	16,7	49,2	55,7	28,1	87,2	18,8	40,6	45,6	102,3
c Fläckvis	83,3	50,8	44,3	69,5	10,5	77,7	45,9	51,8	116,1
Avbetningsgrad									
a Stark	79,2	0	41,8	46,3	0	53,0	21,6	31,2	70,0
b Normal	4,2	63,1	58,2	28,1	77,9	43,5	59,5	51,8	116,1
c Svag	16,6	16,9	0	25,6	22,1	3,5	18,9	14,2	31,8
d Vindsliten	0	20,0	0	0	0	0	0	2,8	6,3
4 Björk- och videtyp	6,5	3,4	0,8	3,0	2,0	1,7	7,4	2,9	11,3
5 Blåbärsris	3,2	10,2	2,4	10,1	14,2	3,3	0	7,4	28,7
6 Annan ristyp	1,6	4,2	13,0	13,7	10,1	14,2	9,3	10,3	40,0
7 Gräsmark	0	3,4	2,4	1,8	6,1	0,8	3,7	2,8	10,9
8 Örtrik typ	0	0	0	0,6	0	0	0	0,1	0,4
9 Bra myr	3,2	3,4	9,0	13,1	1,4	5,8	3,7	6,3	24,4
10 Dålig myr	12,9	8,5	4,9	1,8	6,8	0	1,9	4,8	18,6
11 Fjällhed	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Snölega	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Impediment									
a Sten och berg	22,6	2,5	3,3	6,5	0,7	1,7	3,7	4,7	18,2
b Vatten	11,3	9,3	0	0,6	0,7	1,7	0	2,8	10,9
c Oåtkomligt bete	0	0	0	0	0	0	1,8	0,1	0,4
15 Skog									
a Tall	0	1,7	4,1	1,8	27,0	76,7	70,4	22,7	88,1
b Gran	0	0	1,6	1,2	6,8	5,0	14,8	3,5	13,6
c Björk	4,8	10,2	4,9	2,4	4,1	3,3	3,7	4,7	18,2
d Blandskog	6,5	1,7	15,4	28,0	22,3	5,8	3,7	14,4	55,9
16 Topografi									
a Jämn	90,3	99,2	88,6	78,6	95,3	64,2	81,5	85,2	330,6
b Kuperad	9,7	0,8	11,4	21,4	4,7	35,8	18,5	14,8	57,4

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	7	M	Areal km ²
17 Vindförhållanden									
a Blåsig	69,4	39,8	25,2	6,0	1,4	2,5	0	17,2	66,7
b Lugnt	30,6	60,2	74,8	94,0	98,6	97,5	100,0	82,8	321,3
18 Betesförhållanden									
a Mycket bra	0	3,4	0	10,1	7,4	5,8	24,1	6,5	25,2
b Bra	45,2	18,6	25,2	44,1	47,3	25,0	37,0	34,8	135,0
c Mindre bra	17,7	42,4	53,7	20,8	24,3	59,2	25,9	35,7	138,5
d Dåligt	37,1	35,6	21,1	25,0	21,0	10,0	13,0	23,0	89,3

5. Betesproduktion per år

8

5.1 Alternativ 1 Betestid 1 maj - 31 okt. inom område 1 och 2.5.1.1 Slagufjället - Hagasjön (område 1):

Betesttyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	10 560	300	3168 000	9	-	285 120
2 Annan fast mark m/lav	7 040	300	2112 000	9	-	190 080
Vindslitet	-	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	60	300	18 000	9	-	1 620
4 Björk- och videtyp	800	750	600 000	10	60 000	-
5 Blåbärsris	480	400	192 000	7	13 440	-
6 Annan ristyp	2 560	300	768 000	4	30 720	-
7 Gräsmark	740	450	333 000	13	43 290	-
8 Örtrik typ	-	-	-	-	-	-
9 Bra myr	2 720	450	1224 000	9	110 160	-
10 Dålig myr	2 110	250	527 500	5	26 375	-
11 Fjällhed	-	-	-	-	-	-
12 Snölega	-	-	-	-	-	-
Summa:					283 985	476 820

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,5

141 992⁶ 238 410⁰

Totalt

380 402

=====

5.1.2 Långfjället (område 2).

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	10 280	300	3084 000	9	-	277 560
2 Annan fast mark m/lav	11 160	300	3348 000	9	-	301 320
Vindslitet	630	50	31 500	5	-	1 575
3 Myr med lav	350	300	105 000	9	-	9 450
4 Björk- och videtyp	1 130	750	847 500	10	84 750	-
5 Blåbärsris	2 870	400	1148 000	7	80 360	-
6 Annan ristyp	4 000	300	1200 000	4	48 000	-
7 Gräsmark	1 090	450	490 500	13	63 765	-
8 Örtrik typ	40	400	16 000	7	1 120	-
9 Bra myr	2 440	450	1098 000	9	98 820	-
10 Dålig myr	1 860	250	465 000	5	23 250	-
Fjällhed	-	-	-	-	-	-
12 Snölega	-	-	-	-	-	-
Summa:					400 065	589 905

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,5

200 032

294 952

Totalt

494 984

=====

5.2 Alternativ 2 Betestid 1 maj - 30 nov. inom område 1 och 2.5.2.1 Slagufjället - Hagasjön (område 1):

Betesttyp	Antal ha	Brutto f/e/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	10 560	300	3168 000	9	-	285 120
2 Annan fast mark m/lav	7 040	300	2112 000	9	-	190 080
Vindslitet	-	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	60	300	18 000	9	-	1 620
4 Björk- och videtyp	800	750	600 000	10	60 000	-
5 Blåbärsris	480	400	192 000	7	13 440	-
6 Annan ristyp	2 560	300	768 000	4	30 720	-
7 Gräsmark	740	450	333 000	13	43 290	-
8 Örtrik typ	-	-	-	-	-	-
9 Bra myr	2 720	450	1224 000	10	122 400	-
10 Dålig myr	2 110	250	527 500	5	26 375	-
11 Fjällhed	-	-	-	-	-	-
12 Snölega	-	-	-	-	-	-
Summa:					296 225	476 820

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,5

148 112 | 238 410

Totalt

386 522

=====

5.2.2 Långfjället (område 2).

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	10 280	300	3084 000	9	-	277 560
2 Annan fast mark m/lav	11 160	300	3348 000	9	-	301 320
Vindslitet	630	50	31 500	5	-	1 575
3 Myr med lav	350	300	105 000	9	-	9 450
4 Björk- och videtyp	1 130	750	847 500	10	84 750	-
5 Blåbärsris	2 870	400	1148 000	7	80 360	-
6 Annan ristyp	4 000	300	1200 000	4	48 000	-
7 Gräsmark	1 090	450	490 500	13	63 765	-
8 Örtrik typ	40	400	16 000	7	1 120	-
9 Bra myr	2 440	450	1098 000	10	109 800	-
10 Dålig myr	1 860	250	465 000	5	23 250	-
11 Fjällhed	-	-	-	-	-	-
12 Snölega	-	-	-	-	-	-
Summa:					411 045	589 905

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,5

205 522 294 952

Totalt

500 474

=====

6 Högsta renantal inom åretruntmarkerna6.1 Alternativ 1

Betestid 1 maj - 31 okt. inom område 1 och 2.

6.1.1 Slagufjället - Hagasjön

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 184 dagar.
Totala fodertillgången är 380 402 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 827 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.1.2 Långfjället

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 184 dagar.
Totala fodertillgången är 494 984 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 1 076 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2 Alternativ 2

Betestid 1 maj - 30 nov. inom område 1 och 2.

6.2.1 Slagufjället - Hagasjön

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar.
Totala fodertillgången är 386 522 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 722 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2.2 Långfjället

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar.
Totala fodertillgången är 500 474 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 935 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.3 Högsta renantal för de olika alternativen

Alternativ	Renantal (avrundat)
1	1 900
2	1 600

7 Vinterbetet7.1 Förutsättningar

Lavmarkerna förutsättes vara av god beskaffenhet
d v s

- a) Täckningsgraden; "medel"
- b) Avbetningsgraden; "normal"
- c) Betesförhållanden; 85 % av arealen inom grupperna "bra - mycket bra".

Betesproduktionen 350 fe per ha.

Nettorenhjorden har en omloppstid av 7 år med 90 procent hondjur och 10 procent handjur. Vid 1 000 djur i nettorenhjorden är således bruttorenhjorden 1 564 renar och vinterhjorden inklusive årskalvar 1 112 renar.

7.2 Alternativ 1

Betestid utanför åretruntmarkerna 1 nov. - 30 april

Foderbehovet: 2 fe per ren och dag under 181 dagar.

Bruttorenhjorden: 1 900 renar

Vinterrenhjorden: 1 350 renar

Då behovet är 362 fe per ren blir det totala foderbehovet 488 700 fe.

Nödvändig betesproduktion med hänsyn taget till utnyttjandegraden (9 procent) och reduktion för betesförhållanden (red faktor 0.9).

$$\frac{488\ 700}{0.09 \times 0.9} = 6\ 033\ 333\ \text{fe}$$

Vid en betesproduktion av 350 fe per ha är behovet av vinterbetesmark 17 238 ha.

7.3 Alternativ 2

Betestid utanför åretruntmarkerna 1 dec. - 30 april.

Foderbehovet: 2 fe per ren och dag under 151 dagar.

Bruttorenhjorden: 1 600 renar

Vinterrenhjorden: 1 137 renar

Då behovet är 302 fe per ren blir det totala foderbehovet 343 374 fe.

Nödvändig betesproduktion med hänsyn taget till utnyttjandegraden (9 procent) och reduktion för betesförhållanden (red faktor 0.9).

$$\frac{343\ 374}{0.09 \times 0.9} = 4\ 239\ 185\ \text{fe}$$

Vid en betesproduktion av 350 fe per ha är behovet av vinterbetesmark 12 112 ha.

7.4 Behov av vinterbetesmarker

Alternativ	Utanför åretruntmarkerna		Arealbehov (km ²)
	Betestid	dagar	
1	1 nov-30 april	181	172.4
2	1 dec-30 april	151	121.1

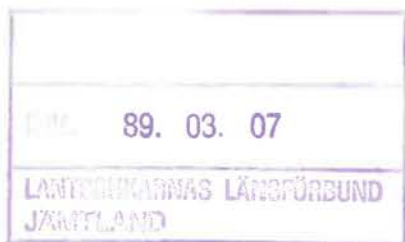
Arealbehovet avser lavmarker av god beskaffenhet (se under 7.1) utanför åretruntmarkerna.

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Bengt Ekendahl, Ll

1989-03-06

556 460/88

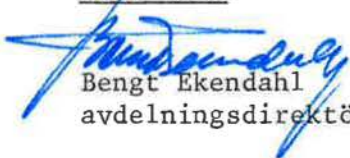

Lantbrukarnas Riksförbund
Kyrkgatan 49
831 34 ÖSTERSUND

Högsta renantal inom Tännäs sameby

Som framgår av bilagda handlingar beslutade lantbruksnämnden 1989-02-23 om förändrade högsta renantal för vissa samebyar i länet. Såvitt avsåg Tännäs sameby bordlades emellertid frågan för vidare remissbehandling.

Nämnden hemställer härigenom om Ert yttrande i denna del av ärendet i Er egenskap av företrädare för de markägare som omfattades av de s k TIG-förhandlingarna. Yttrandet emottas senast den 31 mars 1989.

Bengt Ekendahl
avdelningsdirektör

Bilaga

Lantbruksnämndens beslut 1989-02-23 och 1982-12-15 (högsta renantal)
TIG:s slutredovisning 1981-12-15.

LANTBRUKSNÄMNDEN
JÄMTLANDS LÄN
Bengt Ekendahl, L1

Bilaga RD 1989:1 nr 7.

1989-02-23

1 (7)

556 1013/88
Sösjö sameby
Att: ordf Jan Persson

556 3043/86
Tåssåsens sameby
Att: ordf Per Jonasson

556 1206/88
Handölsdalens sameby
Att: ordf Nils Gunnar Kråk

556 460/88
Tännäs sameby
Att: ordf Alf Willenfeldt

556 1888/88
Mittådalens sameby
Att: Ingrid Rehnfeldt

556 1824/87
Idre nya sameby
Att: Jörgen Jonsson

Fråga om högsta renantal i samebyarna

Bakgrund

Den grundläggande rättigheten i renskötselrätten är betesrätten, d v s rätten för medlem i sameby att låta renarna beta inom samebyns betesområde. Betesrätten är kollektiv för byns renskötande medlemmar.

Enligt 3 paragrafen rennäringslagen (1971:437) får renbetning ske hela året på renbetesfjällen i Jämtlands län och inom de områden i Jämtlands och Kopparbergs län som särskilt upplåtits till renbete samt 1 oktober - 30 april inom sådana trakter utanför renbetesfjällen där renskötsel av älde bedrivs vissa tider av året.

Lantbruksnämnden har - med stöd av 15 paragrafen rennäringslagen - i mars 1973 fastställt de högsta renantal som får hållas på bete inom respektive sameby. Som underlag för detta beslut har legat en undersökning av renbetestillgångarna i länet, genomförd år 1972 av professor Eliel Steen, lantbruksuniversitetet.

Steens betesinventering har skett genom taxering från helikopter. Barmarksbetet och vinterbetet har inventerats var för sig och sedan beräknats i biologiskt optimala renantal. Arbetet har bedrivits så att gränserna för de under hela året för renskötsel tillgängliga betesområdena markerats på karta av lantbruksnämnden. Gränserna för sedvanerättsområdena har lagts in på kartor efter anvisning av samebyarna.

Härefter har på särskilt uppdrag Bror Saitton, numera samekonsulent vid Svenska Samernas Riksförbund, under år 1976 genomfört betesinventeringar inom Tännäs och Idre samebyar. Inventeringarna har skett helt från markplanet. Härefter har lantbruksnämnden ånyo prövat frågan om det högsta renantal som får hållas inom de båda byarna.

Renräkning

Renräkning skall enligt 66 paragrafen rennäringslagen ske årligen och vid ungefär samma tidpunkt varje år. Räkningen påbörjas normalt på senhösten och slutföres senare under vintern. Den skall senare ligga till underlag för samebyns renlängd, som fastställs på bystämma. Räkningen och renlängden bör i princip omfatta renantalet per den 1 januari och således avse nettohjorden (renantalet efter slakt och före kalvning).

Dispens från renräkning kan efter ansökan lämnas av lantbruksnämnden.

Aktuella ansökningar

Följande samebyar har nu ansökt om en ökning av det högsta renantal som får hållas på bete inom byarna: Sösjö, Handölsdalen, Mittådalen, Tåssåsen, Tännäs och Idre nya.

Lantbruksnämnden kommer i det följande att behandla varje sameby för sig. Vid sin provning har nämnden utgått från de nu kända förhållandena kring renbetningen inom varje sameby, d v s senaste betesinventering, har betesmarker tillkommit/förlorats, ökade/minskade störningar i renskötseln, renströvning etc. Steens inventering redovisade det biologiskt optimala renantalet för varje säsongbetesområde. Lantbruksnämnden gör en bedömning av de reduceringar som behöver göras och beslutar om det praktiskt optimala renantalet för varje sameby. Såvida inte särskilda omständigheter föreligger omfattar reduktionen 17 % (intrång, grävning etc /Saitton).

Det är 16 år sen Steen genomförde sin inventering. Nämnden arbetar nu aktivt för att få till stånd en ny renbetesinventering av renbetesmarkerna i länet med vegetationskartor som basunderlag. Sådana kartor finns i stort sett för hela barmarksområdet men saknas för större delen av vinterbetesområdet. Lantmäteriet i länet avser emellertid att under år 1989 påbörja en provkartering även av området utanför fjällen. Så snart kartor finns tillgängliga även för samebyarnas vinterbetesområden är det angeläget att en ny inventering av byarnas betesresurser kan genomföras. Härefter blir det aktuellt att ånyo pröva frågan om högsta renantal för samebyarna.

Sösjö sameby

Högsta renantal: 1.500 inkl årskalvar (LN:s beslut 1973-09-19).

Aktuellt renantal: 1.900. (1988 års renlängd)

Renbetesinventering (Steen):

barmark	3.300	renar, biologiskt optimalt
vinter	5.600	renar, biologiskt optimalt (Klåxåsen + 625)

Samebyn ansöker om en höjning av det fastställda högsta renantalet till 3.000. Byn har beslutat att begränsa det högsta renantal som varje renskötande medlem får ha till högst 600 renar. En höjning av renantalet till 3.000 skulle medge en ökning av antalet företag i samebyn från 4 till 5.

Barmarksområdet är det begränsande säsongbetesområdet inom samebyn. Byn har de senaste åren flyttat vintertid till ett område vid Kloxåsen, öster om Fåker. Genom en tidigareläggning av flyttningen till vinterlanden är det möjligt att ytterligare avlasta barmarksbetet. Det kan också finnas möjligheter till viss utökning av barmarksbetet genom arrendering av markerna vid Ytteräng och Överäng ner mot sjöarna Torrön och Juvuln. Någon sådan arrendering är dock inte aktuell för närvarande.

Samebyn har ingen besvärande sammanblandning av renar med andra samebyar, ej heller några klagomål från markägare. Däremot har relativt stora skogsavverkningar gjorts på senare år inom samebyns barmarksområde som påverkat betessituationen.

Beslut

Enligt Steens inventering beräknas de biologiskt optimala betestillgångarna inom barmarksområdet - som är det begränsande säsongbetesområdet - tåla en långsiktig betning av 3.300 renar. Efter normal reducering beslutar lantbruksnämnden fastställa det högsta praktiska renantalet för samebyn till 2.700 inkl årskalvar.

Handölsdalens sameby

Högsta renantal: 6.000 inkl årskalvar (LN:s beslut 1973-09-19 fastställt av regeringen 1975-11-27)

Aktuellt renantal: 8.789 (1987 års renlängd)

Renbetesinventering (Steen):

barmark 13.200 renar (biologiskt optimalt)
vinter 9.000 renar (biologiskt optimalt).

Samebyn ansöker om en höjning av det fastställda högsta renantalet till 9.000. Byn anger att betesresurserna mer än väl möjliggör detta och att "antalet renskötande samer inom byn nu är så stort att den beslutade tilldelningen av renar icke förslår till försörjning åt alla."

De senaste åren har upprepade klagomål från markägare och ortsbor riktats mot den renströvning som sker inom samebyns betesmarker. Härvid har även sedvanerätt till vissa utnyttjade vinterbetesmarker ifrågasatts.

Länsstyrelsen har tillsatt en "renströvningsgrupp" i syfte att åstadkomma samförståndslösningar kring renbetes- och renströvningsfrågan. Inom ramen för detta arbete har bl a överenskommelse om åtgärder mot strövrenerar sommaren 1988 träffats med markägarna. En motsvarande överenskommelse avseende sommaren 1989 diskuteras för närvarande. Samtidigt pågår diskussioner kring bildande av en förhandlingsgrupp med företrädare för markägarna och aktuella samebyar, som skall utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som byarna regelbundet kan utnyttja.

Handölsdalens sameby redovisar ett aktuellt renantal om 8.789 (1987 års renlängd), vilket skall ställas mot ett högsta tillåtet renantal om 6.000. Lantbruksnämnden har 1988-08-24 i rennäringsdelegationen beslutat - efter överenskommelse med samebyn - att samebyn under slaktsäsongen 1988/89 skall reducera renantalet till högst 7.800. Nämnden

kommer efter slaktsäsongen att ta ställning till fortsatta åtgärder och insatser i renbetes- och renströvningsfrågan.

Som nämnts ovan avser lantbruksnämnden att genomföra en ny renbetesinventering inom samebyarna i länet. En sådan inventering avseende Handölsdalens sameby planeras genomföras i början av 1990-talet.

Beslut

Under återopande av de omständigheter som ovan redovisats är lantbruksnämnden för närvarande inte beredd att höja det nu fastställda högsta renantalet.

Mittådalens sameby

Högsta renantal: 5.000 inkl årskalvar (regeringsbeslut
1975-11-27)

Aktuellt renantal: 8.717 (1988 års renlängd)

Renbetesinventering (Steen):

barmark 14.410 renar, (biologiskt optimalt)
vinter 5.400 renar, (biologiskt optimalt)

Samebyn ansöker om en höjning av det fastställda högsta renantalet till 6.800. Byn anser att betesmarkerna väl tål detta renantal men om en renbetesinventering skulle visa att markerna inte är tillräckliga bör marker arrenderas och ställas till samebyns förfogande.

De senaste åren har upprepade klagomål från markägare och ortsbor riktats mot den renströvning som sker inom samebyns betesmarker. Härvid har även sedvanerätt till vissa utnyttjade vinterbetesmarker ifrågasatts.

Länsstyrelsen har tillsatt en "renströvningsgrupp" i syfte att åstadkomma samförståndslösningar kring renbetes- och renströvningsfrågan. Inom ramen för detta arbete har bl a överenskommelse om åtgärder mot strövrenerar sommaren 1988 träffats med markägarna. En motsvarande överenskommelse avseende sommaren 1989 diskuteras för närvarande. Samtidigt pågår diskussioner kring bildande av en förhandlingsgrupp med företrädare för markägarna och aktuella samebyar, som skall utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som byarna regelbundet kan utnyttja.

Mittådalens sameby redovisar 8.717 (1988 års renlängd), vilket skall ställas mot ett högsta tillåtet renantal om 5.000. Lantbruksnämnden har 1988-08-24 i rennäringsdelegationen - efter överenskommelse med samebyn - beslutat att samebyn under slaktsäsongen 1988/89 skall reducera renantalet till högst 6.800. Nämnden kommer efter slaktsäsongen att ta ställning till fortsatta åtgärder och insatser i renbetes- och renströvningsfrågan.

Som nämnts ovan avser lantbruksnämnden att genomföra en ny renbetesinventering inom samebyarna i länet. Såvitt avser Mittådalens sameby planeras en sådan inventering att påbörjas sommaren 1989.

Beslut

Under återopande av de omständigheter som ovan redovisats är lantbruksnämnden för närvarande inte beredd att höja det nu fastställda högsta renantalet.

Tåssåsens sameby

Högsta renantal: 4.000 inkl årskalvar (LN:s beslut 1973-09-19)

Aktuellt renantal: 5.577 (1988 års renlängd)

Renbetesinventering (Steen):

barmark 9.210 renar, (biologiskt optimalt)

vinter 8.300 renar, (biologiskt optimalt)

Samebyn ansöker om en höjning av det fastställda högsta renantalet till 6.000. Samebyn återopar att man är i ett expanderande läge, att fler ungdomar satsar på näringen och att byns vinterbetesmarker har utökats ner mot trakterna av Rätan och Ytterhogdal.

Det idag fastställda högsta renantalet (4.000) är lågt i förhållande till beräkningarna i Steens inventering. För det begränsade säsongbetesområdet (vintern) redovisas ett biologiskt optimalt renantal på 8.300 djur. Renantalet enligt renlängden uppgavs för år 1987 till 4.072 men har för år 1988 stigit kraftigt till 5.577. Vissa klagomål från markägare/ortsbor förekommer barmarkstid från området ner mot Myrviken. Vintertid har klagomål från markägare till tidigare ej ianspråktaga marker vid Rätan och Ytterhogdal protesterat mot vinterbetningen. Enligt Steens inventering finns det utrymme för det renantal samebyn redovisar på de vinterbetesmarker samebyn tidigare utnyttjade. Markägarrepresentanterna i länsstyrelsens renströvningsgrupp kräver nu att den förhandlingsgrupp som skall utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyarna regelbundet skall få utnyttja även skall behandla Tåssåsens sameby.

Som nämnts ovan avser lantbruksnämnden att genomföra en ny renbetesinventering inom samebyarna i länet. En sådan inventering avseende Tåssåsens sameby planeras genomföras i början av 1990-talet.

Beslut

Med utgångspunkt från Steens inventering skulle - vid en normal reduktion - det av samebyn yrkade högsta renantalet ligga under det praktiskt optimala renantalet. Även om vissa klagomål anförts mot vinterbetningen inom samebyn finner lantbruksnämnden inte skäl att motsätta sig en uppräknings av renantalet. Mot bakgrund av vad som ovan anförts beslutar lantbruksnämnden fastställa det högsta renantalet för samebyn till 5.500 inkl. årskalvar.

Tännäs sameby

Högsta renantal: 5.000 inkl årskalvar (LN:s beslut 1982-12-15)

Aktuellt renantal: 6.001 (1987 års renlängd)

Renbetesinventering:

barmark 8.000 renar (Saitton, 1987-11-24, praktiskt optimalt)

vinter 7.500 renar (Steen, biologiskt optimalt)

Samebyn ansöker om en höjning av det fastställda högsta renantalet till 6.500. Byn hänvisar till de ändrade förutsättningar som nu gäller. Efter det att Steen inventerade markerna har ett stängsel byggts på sträckan Rogen - Kölosen - Lossen samtidigt som privata marker mellan renbetesfjällsgränsen och stängslet arrenderats. Vidare har ett byskiljande stängsel mot Mittådalens sameby uppförts i Gröndalen-området och skapat förutsättningar för ett mer effektivt utnyttjande av barmarksområdet norr om vägen Funäsdalen-Röros. Byn hänvisar till både Steens och Saittons inventeringar.

Vidare har den s k Tännäs-Idregruppen som utrett omfattningen av Tännäs samebys vinterbetesmarker, år 1981 redovisat en överenskommelse mellan berörda markägare och samebyn kring vinterbetningen. Även om överenskommelsen formellt inte fullföljts har betningen från samebys sida skett i enlighet med vad som däri avtalats. Någon betesinventering av det härvid överenskomna betesområdet har inte skett.

Beslut

Frågan bordlägges. Remiss till Lantbrukarnas Riksförbund, som företrädare för de markägare som omfattas av det inte formellt fullföljda TIG-avtalet (se Tännäs-Idregruppens slutredovisning 1981-12-15).

Idre nya sameby

Högsta renantal: 2.000 inkl årskalvar (LN:s beslut 1982-12-15)

Aktuellt renantal: 3.140 (1988 års renlängd)

Renbetesinventering:

barmark 2.700 (Saitton, 1989-02-03, praktiskt optimalt)

vinter 5.100 renar (Steen, biologiskt optimalt)

Samebyn ansöker om en höjning av det fastställda högsta renantalet till 3.000. Samebyn hänvisar till de erfarenheter man nu vunnit sedan den nya samebyn etablerades och att byn utvecklats till en väl fungerande enhet. Inga sammanblandningar eller klagomål har registrerats.

Beslut

Barmarksområdet är det begränsande säsongbetesområdet. Med utgångspunkt från Saittons inventering efter begärd komplettering och förklaring beslutar lantbruksnämnden fastställa det högsta renantalet för samebyn till 2.700 inkl årskalvar.

Högsta renantal; sammanställning av lantbruksnämndens beslut

Sameby	Högsta renantal (tidigare beslut)	Aktuellt renantal	Högsta renantal beslut 1989-02-23
Sösjö	1.500	1.900	2.700
Handölsdalen	6.000	8.789	Ej ändring
Mittådalen	5.000	8.717	Ej ändring
Tåssåsen	4.000	5.577	5.500
Tännäs	5.000	6.001	Bordlägges.
Idre nya	2.000	3.140	2.700

Detta beslut skall i tillämpliga delar kungöras i Länstidningen, Östersunds-Posten, tidningen Härjedalen, Mora Tidning, Dala-Demokraten och Falukuriren.

Detta ärende har beslutats av rennäringsdelegationen den 23 februari 1989 .

I beslutet har deltagit ordf Margareta Winberg, ledam Jone Bixo, Mats Deltin, Olof Johansson, Lars-Ola Persson, och Jörn Svensson samt suppl Henry Eriksson och Jörgen Jonsson. I beslutet gällande Tåssåsens sameby deltog ej ledam Olof Johansson. I beslutet gällande Idre nya sameby deltog ej suppl Jörgen Jonsson. Föredragande har varit undertecknad avdelningsdirektör.

Vid överklagning, se bilaga.

Enligt lantbruksnämndens beslut

Jörn Svensson
lantbruksdirektör

Bengt Ekendahl
avdelningsdirektör

7/11 10/3
PROT. JUST. 3/3,
KUNGÖRS v. 11
10/3 4

Sammanträde med		Tid
Rennäringsdelegationen		09.00 - 14.30
Lokal		
Lantbruksnämndens sessionssal		
Närvarande	utom nr	forts
<u>Ledamöter</u>		<u>Tjänstemän</u>
Bert-Olof Olsson, skogsarb ordf		Yngve Blom, assistent
Lars Calleberg, länsråd		Bertil Hedman, byrådir
Måns E Espmark, lantbr		Rune Jonsson, assistent
Gert Korths-Aspegren, länsarbetsdir		Laila Lindqvist, kontorist
utom p 33-40, 43-44		Iwan Lundberg, avdelningsdir
Edvald Tiensuu lantbruksdir		Rune Rönnögård, assistent
utom p 23-40, 43-44		Richard Öhman, fiskerikonsulent
Anders Åhrén, renägare		
<u>Suppleant</u>		
Bertil Hedman, t f lantbruksdir		
utom p 1-22, 41-42		
Diariebet	Ärenda, föredragande	Beslut
	<u>Anmäles</u>	
550 1827/82	1) Länsstyrelsens beslut 1982-10-15 till HB Nydo Energi, Sundsvall, ang. brytning av torv på Storflon i Östersunds kommun. (Iwan Lundberg)	Ärendena p 1 - 19 anmälda.
550 2367/82	2) Lantbruksnämndens yttrande 1982-11-10 till Älvdalens kommun ang. områdesplan för Foskros by, Älvdalens kommun. (Iwan Lundberg)	
550 2224/82	3) Lantbruksnämndens yttrande 1982-10-13 till länsstyrelsen ang. torvbrytning på fastigheten Störåsen 5:2 i Krokoms kommun. (Iwan Lundberg)	
	4) Lantbruksstyrelsens skrivelse 1982-10-14 till regeringen ang. ändring av rennäringslagen. (Iwan Lundberg)	
550 982/82	5) Länsstyrelsens beslut 1982-11-09 ang. förordnande om naturreservat vid Bjurälven, Strömsunds kommun. (Lars Calleberg)	

Diariebet	Ärende, föredragande	Beslut
	<u>Anmäles</u>	
	Forts	
557 2036/82	16) Lantbruksstyrelsens yttrande 1982-10-28 till länsstyrelsernas organisationsnämnd ang överflyttning från länsstyrelse till lantbruksnämnd av ärenden om rovdjursrivna renar. (Laila Lindqvist)	
557 2036/82	17) Statens naturvårdsverks yttrande 1982-11-09 till länsstyrelsernas organisationsnämnd ang överflyttning från länsstyrelse till lantbruksnämnd av ärenden om rovdjursrivna renar. (Laila Lindqvist)	
559 2631/82	18) Lantbruksnämndens yttrande 1982-11-02 till statens naturvårdsverk ang försäljning av tullverkets fastighet Funäsdalen 31:1 i Jämtlands län. (Iwan Lundberg)	
	19) Inventering av hänglavsbarande skog. (Yngve Blom)	
	<u>Allmänna bestämmelser</u>	
556 1359/82	20) Framställning från Mittådalen sameby om att Ljusnan skall vara gräns mot Handölsdalens sameby på vinterland. (Iwan Lundberg)	Bordlägges i avvaktan på vidare utredning.
556 963/82	21) Idre-projektet a) högsta renantal b) bestämmande av nya gränser för samebyn c) protokoll från sammanträde i Idre 1982-11-24. (Iwan Lundberg)	Enligt bilaga RD 82:7 nr 5.
	22) Beslut om högsta renantal och bestämmande om gränser för Tännäs sameby. (Iwan Lundberg)	Se beslut om punkt 21.
550 2497/82	23) Val av representant till arbetsgrupp för naturreservat kring Ännsjön och Vålådalen. (Iwan Lundberg)	Valdes Rune Rönnögård.

BOD

Lantbruksnämnden anser att det inte är lämpligt med en sammanslagning av Idre och Tännäs samebyar mot Idre samebys vilja. Idre sameby har vid extra bystämma 1982-12-08 fattat beslut i detta ärende på begäran av Tännäs sameby.

Lantbruksnämnden anser att Idre och Tännäs samebyar skall bestå och bestämmer därför gränser och högsta renantal för byarna.

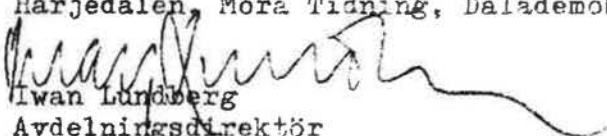
Beslut

Enligt beslut 1981-02-09 fastställde lantbruksnämnden enligt 15 § rennäringslagen 5.000 renar som högsta renantal för Tännäs sameby och 1.800 renar som högsta renantal för Idre sameby. Beslutet gällde t o m 1982 i avvaktan på viss utredning (TIG-gruppens utredning med förslag).

Lantbruksnämnden fastställer nu det högsta renantalet för Tännäs sameby till 5.000 renar och för Idre sameby till 2.000 renar att gälla tills vidare. Höjningen av Idres renantal motiveras av markarrendet i Idre-projektet. Detta arrende omfattar 12.685 ha. För Tännäs sameby gäller de gränser som fastställdes av lantbruksnämnden 1973-09-19.

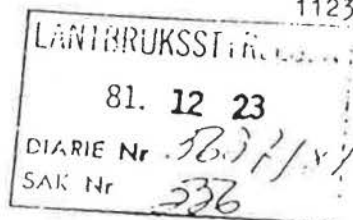
För Idre sameby gäller i nyssnämnda beslut angivna gränser med den utökning av renbetesmarkerna som blivit följden av arrendena i Idre-projektet.

Detta beslut skall kungöras i Läntidningen, Östersundsposten, tidningen Härjedalen, Mora Tidning, Dalademokraten och Falukuriren.

Iwan Lundberg
Avdelningsdirektör

B00

Lantbruksstyrelsen

Tännäs-Idregruppen med redovisning av uppdrag

Delges:

Lbn i Z-län
Jörgen Bohlin
Lars-Göran Lövgren
Härvik & Ala AB,
Håne Delvin

Genom beslut den 27 november 1975 uppdrog regeringen åt lantbruksstyrelsen att i samråd med Tännäs och Idre samebyar samt berörda markägare utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som samebyarna regelbundet besöker med sina renar. Lantbruksstyrelsen uppdrog därefter genom beslut den 14 januari 1976 åt en särskild arbetsgrupp bestående av avdelningsdirektören Åke Wikman, hovrättsrådet Mauritz Bäärnhielm och fil.kand. Lennart Rönnerberg att verkställa utredningen med Wikman som gruppens ordförande och Rönnerberg som dess sekreterare. Arbetsgruppen, som arbetat under benämningen Tännäs-Idregruppen (TIG) får härmed lämna en slutlig redogörelse för uppdraget.

Det förberedande skedet

Vi började arbetet med en genomgång av det material och de omständigheter i övrigt som kunde utgöra bakgrund till uppdraget. På grundval därav och med vår personliga kännedom om förhållandena mellan renskötselutövarna och den markägande befolkningen i södra Härjedalen kunde vi inledningsvis konstatera att starka motsättningar rått mellan parterna alltsedan slutet av 1800-talet. Det huvudsakliga tvisteämnet har utgjort frågan om vinterbetning av renar utom de för renskötseln avsatta områdena. Denna sedvanerätt till renbete inskrevs i första renbeteslagen av år 1886, upprepades i 1898 och 1928 års renbeteslagar och konfirmerades slutligen i nu gällande rennäringslag av år 1971. Från markägarhåll har framhållits att sådan rätt inte föreligger i Härjedalen under det att rennäringsintresset med stöd av bl.a. rennäringslagstiftningen hävdar motsatsen.

Under de senaste 20 - 25 åren har en ökad spänning kunnat för-
märkas mellan de båda intressena. Närmaste orsaken härtill torde
ha varit att renfloccar av växlande storlek lämnats kvar eller
inte återförts till marker inom renbetesfjällen vid sedvanerättens
årliga utgång den 30 april. Uttalade misstankar från markägare
om allt för stora renhjordar, bristande bevakning av dessa samt
en mer eller mindre regelbunden vinterbetning på för renskötseln
helt nya marker har också bidragit till den ökade spänningen, som
i vissa fall övergått till att vara direkt hätsk.

Vi anser oss i detta sammanhang inte ha orsak att närmare söka
analysera det rådande förhållandet utan vill endast konstatera
att utgångsläget för utredningsuppdraget var synnerligen låst.
Mot markägarnas bestämda uppfattning att renskötseln endast skall
bedrivas inom renbetesfjällen, då sedvanerätt inte finns på en-
skilda marker utanför dessa, stod renskötselutövarnas lika bestämd
hävdande att sådan rätt föreligger vintertid utanför renbetesfjälle
på grund av gammal sedvana.

Vi vill här understryka att i direktiven för gruppens arbete
sågs att "utreda omfattningen av de vinterbetesmarker som nämnda
(Tännäs och Idre) samebyar mera regelbundet besöker med sina
renar." Vi har således inte haft till uppdrag att söka klarlägga
själva sedvanerättsfrågan. Den kan slutligt fastställas endast
av domstol. I protokoll den 20 juni 1979 har emellertid lantbruks-
styrelsen på framställning av oss beslutat att vi även skall
undersöka förutsättningarna att åstadkomma ett säkrare rättsligt
underlag för samebyarnas markutnyttjande i första hand under
vintersäsongen, vad avser såväl geografiskt område som betes-
rättens innehåll.

Arbetets genomförande

Fältarbetet inleddes med överläggningar med Tännäs och Idre same-
byar i mars 1976. Samebyarna redovisade då i grova drag de ytter-
gränser för vinterbetning respektive sameby hävdade och önskade
få bekräftade.

Vidare förklarade sig byarna positivt inställda till någon form av överenskommelse med markägarna i vinterbetningsfrågan. I maj samma år hölls en överläggning med revirförvaltaren i Särna revir, Lars Petrelius, som förklarade att hinder från domänverkets sida inte förelåg att träffa avtal om vinterbetning på erfoderlig kronomark inom Särna revir.

Vid ett av oss utlyst "stormöte" i Hede den 16 juni 1976 togs en första kontakt med markägarna. I överläggningen deltog även representanter för länsstyrelsen, lantbruksnämnden och Härjedalens kommun. Dessutom hade ett antal enskilda markägare, som berörs av vinterbetning av renar tillhörande andra samebyar än Tännäs och Idre infunnit sig.

Efter enskild överläggning förklarade sig markägarna villiga att ingå i förhandlingar med Tännäs och Idre samebyar om rätt till vinterbetning ävensom att utse representanter i en förhandlingsgrupp. Man sade sig dock vara villig att ingå i förhandlingar endast under förutsättning att ersättning utgick till utsedda förhandlare jämte juridiskt ombud. Genom beslut den 23 november 1976 avslog lantbruksstyrelsen en framställning från oss om medel för sådant ändamål. Frågan fördes vidare av markägarna till regeringen. Den 16 juni 1977 beslöt regeringen att högst 75 000 kronor fick disponeras av lantbruksstyrelsen för att bestrida resekostnadsersättning och traktamente för berörda enskilda markägare och medlemmar av Tännäs och Idre samebyar i samband med inställelse till förhandlingar om omfattningen av samebyarnas vinterbetesmarker. Förutsättningarna för oss att påbörja förhandlingar med parterna var därmed uppfyllda.

Redan den 9 juni 1977 gjorde dock markägarna vid en uppvaktning hos jordbruksministern en framställning om åtgärder mot olaga renbetning m.m. i Härjedalen. I skrivelsen yrkades bl.a. en utredning av om det föreligger sedvanerätt till renbete inom Jämtlands län. Samtidigt förklarade man att Tännäs-Idregruppens

medlemmar som statens representanter och förhandlingspart "ej åtnjuter markägarnas förtroende som partiska utredningsmän i sedvanerättsfrågan."

I yttrande den 15 augusti 1977 till lantbruksstyrelsen över markägarnas skrivelse framhöll vi att vi för vår del beslutat att mot bakgrunden av markägarnas aktion inte fullfölja tanken på ytterligare överläggningar i frågan. Den 25 november 1977 anförde lantbruksstyrelsen i remissvar till departementet bl.a. om vårt uppdrag att styrelsen inte hade för avsikt att ta några nya initiativ i frågan. Om markägarnas inställning i sedvanerättsfrågan yttrade lantbruksstyrelsen att det får anses klarlagt att sedvanerätt föreligger och att ytterligare utredning härom var onödig.

Genom beslut den 6 juli 1978 lämnade regeringen markägarnas framställning utan åtgärd.

I oktober 1978 beslutade vi, som då var i färd med att slutredovisa uppdraget, att uppta sonderande samtal med juridiska ombuden Jörgen Bohlin för samebyarna och Lars-Göran Lövgren för markägarna för att utröna huvudvida intresse förelåg att återuppta förhandlingarna i vinterbetesfrågan. Ett sådant intresse hade nämligen under hand antytts från markägarhåll.

Dessa samtal ledde fram till ett återupptagande av förhandlingarna. För att fortsätta och slutföra dessa uppställde vi som grundvillkor att dels sedvanerättsfrågan skulle - i varje fall i det inledande skedet - lämnas utanför förhandlingarna och dels att arbetsgruppen fortsättningsvis skulle av parterna betraktas som samordnare och inte som representant för staten. Under dessa båda förutsättningar har därefter förhandlingarna mellan parterna kunna föras. Hur dessa fortlöpt framgår av de protokoll som samtidigt härmed överlämnas.

Vid ett slutsammanträde i Stockholm den 19 maj 1981 kunde ett preliminärt avtal undertecknas om rätt till vinterbetning för renar tillhöriga renägare inom Tännäs sameby inom fastigheter i Härjedalens och Älvdalens kommuner. Det avtalade området är i huvudsak det samma som byn nyttjar för sin vinterbetning.

./.

Det preliminära avtalet bifogas.

Av avtalsunderskrifterna framgår att de i de båda förhandlingsgrupperna ingående personerna tillstyrker avtalet med förbehåll för respektive huvudmäns godkännande. Renägarrepresentanterna förutsätter dessutom att staten av budgetmedel erlägger hela den i avtalet överenskomna avgiften. Under förhandlingarna har vi hävdad att samebyn till åtminstone viss del - lämpligen 1/4 - bör delta i kostnaden enligt avtalet.

En framställning från samebyn om budgetmedel för ändamålet har ännu inte avgjorts av regeringen.

Vårt förslag

En grund för det preliminära avtalet har utgjort och utgör det högsta antal renar som nu får föras på bete inom Tännäs samebys område. Antalet har bestämts av lantbruksnämnden till 5 000 renar inklusive årskalvar. Vi har för vår del utgått från att samma renantal kommer att gälla under den överenskomna avtalsperioden.

Vi föreslår att lantbruksnämnden i Jämtlands län får i uppdrag att slutföra frågan efter det regeringen avgjort samebys framställning om budgetmedel för arrendeavgiften. Vi föreslår vidare att handhavandet av arrendeavgiften enligt punkt 8 i avtalet uppdras åt lantbruksnämnden.

Särskilt om Idre sameby

I vårt uppdrag har även ingått att undersöka Idre samebys behov av vinterbetesmarker. Under förhandlingarnas gång har emellertid lantbruksnämnden och samernas riksförbund efter samråd med oss

tagit upp frågan om en rekonstruktion av samebyn och numera även lämnat ett betänkande i denna fråga.

Mot den bakgrunden har vi inte ansett det lämpligt att för egen del ta upp den särskilda frågan om samebyns vinterbetning, en fråga som ändå måste behandlas i samband med den av nämnden upptagna huvudfrågan.

Skulle rekonstruktionsarbetet inte leda till en lösning av frågan om samebyns vinterbete kan fortsatta förhandlingar mellan byn och berörda markägare befinnas erforderliga. Markinnehavet i dessa områden är - jämfört med Tännäs vinterbetesmarker - koncentrerat till avsevärt mindre antal markägare. Betydande områden ägs sålunda av staten (domänverket) och allmänningar. Om förhandlingar i frågan inte leder till positivt resultat, kan det vara lämpligt att arbetet därmed överlämnas till en arbetsgrupp av den typ som vi representerat. Att låta vår grupp ligga kvar i beredskap för denna i tiden avlägsna och dessutom mindre sannolika situation synes dock inte ändamålsenligt.

Slutord

Det är vår uppfattning att - oavsett om man slutligt kommer fram till ett för båda parter bindande avtal eller inte - det arbete som här har försiggått resulterat i ett förtroendefullt förhållande mellan parterna. Förhandlingsgruppernas medlemmar har på ett öppet och faktagrundat sätt presenterat sina synpunkter. De har därigenom uppnått förståelse och respekt för varandras skiftande intressen och förutsättningar och synbarligen lagt en grund för likartade överläggningar i fortsättningen. Den hundraåriga fejden mellan markägare och renskötselutövare i denna del av Härjedalen synes därmed förhoppningsvis vara bilagd.

I särskilda försändelsen till lantbruksstyrelsen överlämnas samtidigt härmed dels protokoll från förhandlingarna och övriga hand-

lingar av betydelse, dels ock samtliga till oss överlämnade handlingar i ärende om högsta renantal inom berörda samebyar. En av oss initierad och under åren 1975 - 1977 genomförd renbetesundersökning har tidigare överlämnats till lantbruksnämnden i Jämtlands län.

Denna slutredovisning har föregåtts av samråd med juridiska ombuden för markägarna och renägarna samt med lantbruksnämnden i Jämtlands län.

Åke Vikman

Mauritz Bäärnhielm

Lennart Rönnberg

LANTBRUKSST

81. 12 23

DIARIE Nr

SAK Nr

AVTAL OM NYTTJANDERÄTT

1.

Parter. Mellan Tännäs sameby, å ena sidan, och de ägare av fast egendom i Härjedalens och Älvdalens kommuner som upptages på bilaga 1 till detta avtal, å andra sidan, överenskommes härmed följande.

2.

Upplåtelse. Det område som på bifogade karta (bilaga 2) begränsas av en röd linje får samebyn nyttja för vinterbetning av renar under de förutsättningar som anges i detta avtal.

3.

Betestid. Betesrätten omfattar tiden 15 november-30 april.

Vid ogynnsamma väderleks- eller betesförhållanden under hösten får betesrätten tagas i anspråk före den 15 november. En förutsättning därför är att den i punkt 11 omnämnda samarbetsnämnden lämnat tillstånd eller nämndens ordförande blivit under-

rättad. Beslut av nämnden i sådan fråga erhåller omedelbar rättslig verkan.

4.

Genomflyttningsområde. Det område norr och öster om Lofssjön som på kartan (bilaga 2) markerats med röda streck får samebyn endast använda som genomflyttningsområde. Det innebär att området får användas för betning endast i samband med flyttningar. Med beaktande av god renskötsel skall området passeras så snabbt omständigheterna medger.

5.

Återtagningsområde. Det område söder och väster om Råndan som på kartan (bilaga 2) markerats med gröna streck får samebyn endast använda som återtagningsområde. Det innebär att området ej får användas för stadigvarande betning med samlade hjordar.

6.

Frizoner. I närheten av byar med åretruntboende får samebyns renar ej beta på enskild mark. Sådana frizoner omfattar tomter, inhägnad mark, inägor och fasta anläggningar som ligger i anslutning till bebyggelsen och inom synhåll från denna.

7.

Giltighetstid. Detta avtal gäller för en tid av fem år räknat från den 1 oktober 1981. Tiden för

avtalet förlängs med tio år, om uppsägning ej sker senast ett år före utgången av löpande avtalsperiod.

Har uppsägning skett, gäller ändå avtalet intill dess nytt avtal träffats eller part annämnt till den i punkt 12 omnämnde skiljemannen (samarbetsnämndens ordförande) att förhandlingar om förlängning strandat. Skiljemannen äger avgöra om förhandlingarna strandat.

8.

Avgift. Som vederlag för upplåtelsen skall ägarna erhålla en årlig avgift av 30 öre per hektar.

Avgiften skall för varje säsong utöver den första vara indexreglerad enligt konsumentprisindex för juli månad närmast före säsongens början.

Varje säongs avgift skall inbetalas till lantbruksnämnden i efterskott senast den 30 juni. Inom två månader efter inbetalningen skall avgiften av lantbruksnämnden sändas vidare till fastighetsägarna. Lantbruksnämnden skall fördela avgiften mellan fastighetsägarna i förhållande till upplåten areal.

9.

Överträdelse. Om samebyns renar betas ~~i strid~~ med detta avtal skall samebyn till markägaren erlægga särskild betesavgift.

10.

Sedvanerätt. Detta avtal innebär ej att någondera parten ger efter på sin principiella ståndpunkt i frågan om sedvanerätt till renbete.

11.

Samarbetsnämnd. Parterna skall gemensamt utse en samarbetsnämnd på tre personer. Nämnden skall aktivt verka för att uppkommande motsättningar biläggas. Till samarbetsnämnden skall också kunna hänskjutas frågor om temporärt utvidgande av betesområde enligt punkt 13. Nämnden skall bestå av en representant för samebyn och en representant för markägarna. För var och en av dessa skall finnas två ersättare. Nämndens tredje ledamot, som även skall vara dess ordförande, utses av samebyns och markägarnas representanter gemensamt. Kan överenskommelse därom ej träffas skall ordföranden utses av länsstyrelsen i Jämtlands län. För ordföranden skall finnas en ersättare, som utses på samma sätt som ordförande. Ordföranden och hans ersättare skall vara lagfarna.

12.

Skiljeförfarande. Om enighet mellan samarbetsnämndens partsrepresentanter ej uppnås, skall nämndens ordförande på yrkande av part med verkan av skiljedom besluta om betestid enligt punkt 3, särskilda betesavgifter enligt punkt 9 samt i övrigt avgöra tvister som föranleds av avtalet innefattande även prövning av frågor om skadestånd samt tvist som annat av parterna gemensamt tillsatt organ hänskjutit till skiljedom.

Twist skall avgöras skyndsamt. För denna verksamhet skall i övrigt gälla lagen (1929:145) om skiljemän.

13.

Kontakt- och samrådsorgan. Utöver den i punkt 11 nämnda samarbetsnämnden, med delvis judiciella befogenheter, skall mellan samebyn och markägarna finnas ett kontakt- och samrådsorgan.

Kontakt- och samrådsorganet skall bestå av tre representanter för samebyn, en representant för varje berört skifteslag samt en representant för storskogsbruket.

Kontakt- och samrådsorganet bestämmer själv sina arbetsformer, dock att minst två sammanträden skall hållas per år, ett före den 15 november och ett före den 1 juni. Det skall möjliggöra fortlöpande och informell kontakt mellan samebyn och skifteslagen för diskussion av uppkommande frågor av samarbetskaraktär.

Till sammanträdet före betessäsongens början skall mark- eller avverkningsrättshavare anmäla planerade avverkningar, vidtagna föryngringsåtgärder, planerade vintervägar samt andra förhållanden, som gör vissa områden olämpliga för nyttjande enligt avtalet under instundande betessäsong.

För det fall sådana åtgärder menligt påverkar byns möjligheter att utnyttja kvarvarande marker inom avtalsområdet skall andra marker i anslutning till avtalsområdet anvisas för nyttjande under motsvarande tidsperiod med beaktande av berörd markägares möjlighet att efterkomma detta.

Avtalet tillstyrkes av samebyns förhandlingsgrupp med förbehåll för byastämmans godkännande och under förutsättning att staten av budgetm-del erlägger hela arrendeavgiften enligt punkt 8 i avtalet och vidta därav eventuellt föranledda konsekvensändringar.

Edvin Rensberg
Edvin Rensberg

Alf Willenferdt
Alf Willenferdt

Bengt Andersson
Bengt Andersson

Jörgen Bohlin
Jörgen Bohlin

Detta avtal tillstyrkes till godkännande för berörda delar av här angivna skifteslag.

Ransundet, Råndalen, Bölberget, Ransjö, Linsell, Glöte, Lofsdalen; Fjätdalen, Djursvallen, Lillhärjeåbygget, Storfjäten, Häggberget och Lillhärdal.

Enligt förhandlingsuppdrag

Karl Persson
Karl Persson

Karl Andersson
Karl Andersson

Otto Olofsson
Otto Olofsson

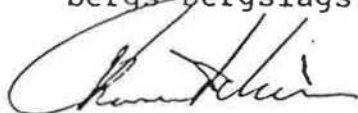
Per Engerfors
Per Engerfors

Sven-Erik Backman
Sven-Erik Backman

Stig Hagaker
Stig Hagaker

Lars-Göran Lövgren
Lars-Göran Lövgren

Detta avtal tillstyrkes till godkännande av
Bergvik och Ala AB, Korsnäs-Marma AB (Korsnäs-
koncernen), AB Iggesunds Bruk samt Stora Koppar-
bergs Bergslags AB.

Rune Delvin

Enligt förhandlingsuppdrag

Detta avtal tillstyrkes till godkännande av
domänverket.

Lars Petrelius

JURIDISKA BYRÅN

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

ÖSTERSUND

Datum
1989-03-03

Beteckning

Ert datum

Er beteckning

Svea Hovrätt
Vattenöverdomstolen
Box 2290
103 17 STOCKHOLM

Dom den 26 januari 1962 i mål T 56, a-c/1958

Vattenöverdomstolen har i rubricerade dom avgjort mål mellan kammarkollegiet och Örebro Elektriska Aktiebolag m fl angående ersättning för minskat renbete genom reglering av vattnets avrinning ur sjön Lossen i Tännäs socken, Jämtlands län, m m.

Jag vore tacksam för att få del av akten i målet, förslagsvis genom att den hålles tillgänglig hos Östersunds tingsrätt, Vattendomstolen.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

JURIDISKA BYRÅN

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

ÖSTERSUND

Datum
1989-03-03

Beteckning

Ert datum

Er beteckning

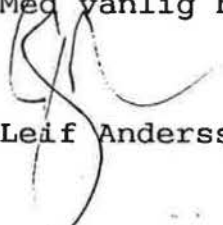
Högsta Domstolen
Box 2066
103 12 STOCKHOLM

Kungl Maj:ts dom T 45/1967

Genom rubricerade dom har Kungl Maj:t avgjort ett genom ansökan om revision fullföljt tvistemål mellan kammarkollegiet å ena sidan och Örebro Elektriska Aktiebolag m fl å andra sidan angående ersättning för minskat renbete genom reglering av vattnets avrinning ur sjön Lossen i Tännäs socken, Jämtland län. Den överklagade domen hade meddelats av vattenöverdomstolen den 26 januari 1962, nr T 56, a-c/1958.

Jag vore tacksam för att få ta del av akten i målet, förslagsvis genom att den hålles tillgänglig på Östersunds tingsrätt.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

JURIDISKA BYRÅN

LANTBRUKARNAS RIKSFÖRBUND

ÖSTERSUND

Datum
1989-03-03

Beteckning

Er datum

Er beteckning

Stockholms tingsrätt
Vattendomstolen
Box 8307
104 20 STOCKHOLM

Österbygdens vattendomstols dom den 12 juli 1958,
nr A 54/1958, i mål ans.d.24/1950

Österbygdens vattendomstol har i rubricerade dom avgjort tvist mellan kammarkollegiet och Örebro Elektriska Aktiebolag m fl angående ersättning för minskat renbete genom reglering av vattnets avrinning ur sjön Lossen, i Tännäs socken, Jämtlands län, m m.

Jag vore tacksam för att få del av vattendomstolens akt i den delen av målet, förslagsvis genom att den hålles tillgänglig hos Östersunds tingsrätt, Vattendomstolen.

Med vänlig hälsning

Leif Andersson

Högsta renatal inom Tämms samky

Tännsam 88.03.82 har Tämms samky beslutat om för utöka samkyens renatal till högst 6500 renar. Lantbrukssamfundet har i beslut 730411 fastställt högsta renatal till 5000 renar. Enligt senaste räkning är samkyens renatal nu 6001 renar.

Tämms samky tillhör det fåtal samkyer i landet som har en tillgång av lantbrukare som gränsområde. Samkyer har sitt kompensera detta förhållande genom bebyggelse av naturvård utmed gränser i samkyens utvalda gräns mot Hålsjöens samky. Förmed har Tämms samky utökat sitt praktiska nyttjande av drygt 5000 ha mark som till stor del består av gränsområde.

Tämms samky har en mycket ordnad renskitvel, med ledning av den inrening och den bedömning som gjorts av samkyer och Broe Saiton samt tidigare av ett stort tillstyrker ett renatal av 6000

TÄNNÄS SAMEBY

82094 Tännäs

Lantbruksnämnden i Jämtlands län

Rennäringsavdelningen

Box 233

83123 ÖSTERSUND

88-03-03

460/88
556

Högsta renantal som uthålligt kan hållas inom Tännäs sameby.

Lantbruksnämnden har fastställt det högsta renantalet för Tännäs sameby till 5000 renar. Grund för beslutet utgör renbetesinventeringar gjorda av Eliel Steen, Institutionen för växtodling och Bror Saiton, Lantbruksstyrelsen. Beslutet har vitsordats av samebyn. Se Lantbruksnämndens protokoll 1973-04-11.

Under senare år har samebyns förutsättningar förbättrats. Stängsel har byggts mellan Rogen-Kölosen-Lossen och inomliggande privata marker har arrenderats för renbete. Vidare har ett byskiljande stängsel uppförts mellan Mittådalen-och Tännäs samebyar (Riksgränsen-Klinken). Detta har gjort att samebyn tillförts betydande områden renbete som tidigare inte kunnat utnyttjas. optimala

Enligt de betesinventeringar som gjorts kan högsta renantalet vara 7200-7500 renar.

Tännäs sameby hemställer härmed att lantbruksnämnden undanröjer tidigare beslut och fastställer samebyns högsta renantal till 6500.

Brändåsen 1988-03-02

Tännäs sameby

Alf Willenfeldt
Alf Willenfeldt

Ordförande

Tännäs

LANDTBRUKSSTYRELSEN
LANDTBRUKSNÄMNDEN I

Västlands län

Line
X PROTOKOLL Nr
FÖREDRAGNINGSLISTA
Sammanträdesdatum
1981-02-09

Sld nr
1 (4)

Sammanträde med Rennäringsdelegationen		Tid 08.30 - 15.20
Lokal I samband med resa till Vallbo		
Närvarande	utom nr	forts
<u>Ledamöter</u> Bert-Olof Olsson, skogsarb. ordf Bengt Andersson, renägare Lars Calleberg, länsråd Måns E Espmark, lantbrukare Gert Korths-Aspegren, länsarb dir Lars Ola Persson, renägare Edvald Tiensuu, lantbruksdirektör Anders Åhrén, renägare <u>På särskild kallelse</u> Mats Rosenberg, jägmästare, domän- verket		<u>Tjänstemän</u> Bertil Hedman, byrådirektör Rune Jonsson, assistent Ivan Lundberg, avdelningsdirektör Rune Rönnögård, assistent Richard Öhman, fiskerikonsulent
Diariet	Ärende, föredragande	Beslut
	Anmäles 1) Proposition 980/81:100 B 10 Stöd till innehavare av fjällägenheter m m (Ivan Lundberg) 2) Hårjeåns Kraft AB:s skrivelse 1981- 01-19 till Kammarkollegiet om förvärv av fallhöjd inom Ljusnedals bruksegendom. (Ivan Lundberg) 3) Regeringens beslut 1980-12-04 angående Juthatten. (Ivan Lundberg) 4) Statens Industriverks beslut om ansökan om koncession enligt lagen (1974:890) om vissa mineralfyndigheter (Högremsen nr 1) (Ivan Lundberg) 5) Vattenfalls skrivelse till lantbruks- nämnden i Norrbottens län om torv- exploatering. (Ivan Lundberg) 6) Lantbruksnämndernas verksamhet m m budgetåret 1979/80 (Ivan Lundberg)	Ärendena p 1 - 19 anmälda.

300

Diariebety	Ärende, föredragande	Beslut
551 256/80	17) Jordbruksdepartementets beslut 1980-12-18 angående inhibition av beslut om upplåtelse av mark för skidlift i Mårdsundsbodarna, Tåssåsens sameby. (Rune Jonsson) 18) Statens naturvårdsverks skrivelse 1980-11-25 angående inskränkning av täktning inom Handölsdalens sameby i Åre kommun. (Rune Jonsson) 19) Förteckning över förlängda arrendekontrakt rörande sportfiske under 5 år från 1981-01-01 enligt delegering av beslutanderätt. Bilaga RD 81:1 nr 4. (Richard Öhman)	
	<u>Allmänna bestämmelser</u> 20) Beslut om åtgärder med anledning av regeringens beslut 1980-12-04 om nedlagda fjällägenheten Juthatten. (Iwan Lundberg) 21) Beslut om högsta renantal för Tännäs och Idre samebyar. (Iwan Lundberg)	Tillskrives P Örnmarker m fl med anhållan om att före den 1 maj 1981 redovisa planerad verksamhet på fjällägenheten Juthatten. Jämligt 15 § rennäringslagen fastställas högsta renantal för Tännäs sameby till 5000 renar och för Idre sameby till 1800 renar. Beslutet gäller t o m 1982 eller till det tidigare datum som den s k TIG-gruppen avger ett förslag och detta behandlats i vederbörlig ordning. *) se nedan.
551 2163/80	<u>Markupplåtelser</u> 22) Yttrande till länstyrelsen över framställning från Bruksvallarnas byalag om att förbudet att framföra terrängfordon under tiden 20 april - 10 juni inom viss del av Mittådalens sameby bör upphävas. (Rune Jonsson) 23) Markupplåtelser enligt bilaga RD 81:1 nr 1. (Rune Jonsson)	551 Tillstyrkes. I enlighet med anteckningar i bilaga nr RD 81:1 nr 1. *) Beslutet skall kungöras i Länstidningen, Östersunds-Posten, tidningen Härjedalen, Mora tidning, Dalademokraten och Falukuriren.

1987-11-24

1(2)

Edvin Rensberg
Västra åsvägen 12
820 93 HEDE

Komplettering angående barmarksbetestillgångar inom Tännäs sameby

Efter begäran från renägare Edvin Rensberg lämnas följande komplettering till den av mig gjorda betesinventeringen inom Tännäs sameby.

Kompletteringen avser beräknat renantal som kan hållas inom byn under förutsättning att Skarvarna - Grönfjället utnyttjas. Beräkningen har gjorts med två alternativ vad gäller betesperiodens längd.

Utöver gjord beräkning kan påpekas att Skarvarna - Grönfjället är rikt på grönbeta. Exempelvis ligger 70 % av byns totala videsnär och 40 % av byns totala gräsmarker i detta område.

Barmarksbetestillgångar inom Tännäs sameby.

1. Barmarksbetestillgångar exklusive Skarvarna - Grönfjället

Enligt renbetesinventering för Tännäs 1976 finns det utrymme för:

6 100 renar under tiden 1/5 - 31/10 eller
5 300 renar under tiden 1/5 - 30/11 i samebyn.

2. Barmarksbetestillgångar inklusive Skarvarna - Grönfjället

2.1 Betestid 1 maj - 30 november

Enligt renbetesinventeringen för Tännäs 1976 finns det inom området Skarvarna - Grönfjället utrymme för 4 245 renar under tiden 16/6 - 31/8.

Betesproduktionen inom byns övriga område under barmarkstiden är 2 878 204 foderenheter (fe). Av denna resurs förbrukar nyss nämnda 4 245 renar 1 451 790 fe under tiden 1/5 - 15/6 och 1/9 - 30/11 enligt följande:

2,5 fe/ren och dag x 137 dagar x 4 245 renar.

Aterstående 1 426 414 fe kan föda ytterligare 2 665 renar under tiden 1/5 - 30/11 enligt följande;

1 426 414 fe
2,5 fe/ren och dag x 214 dagar

Således har man utrymme för totalt 6 900 renar inom samebyn med betestiden 1/5 - 30/11.

2.2 Betestid 1 maj - 30 oktober

Inom området Skarvarna - Grönfjället är det utrymme för 4 245 renar under tiden 16/6 - 31/8.

Betesproduktionen inom byns övriga område under bar-markstiden är 2 878 204 fe. Av denna resurs förbrukar nyss nämnda 4 245 renar 1 135 538 fe under tiden 1/5 - 15/6 och 1/9 - 31/10 enligt följande;

2,5 fe/ren och dag x 107 dagar x 4 245 renar

Aterstående 1 742 666 fe kan föda ytterligare 3 788 renar under tiden 1/5 - 31/10 enligt följande;

1 742 666 fe
2,5 fe/ren och dag x 184 dagar

Således har man utrymme för totalt 8 000 renar inom samebyn med betestiden 1/5 - 31/10.

Bror Saitton

För kännedom till: Lantbruksnämnden i Jämtlands län
Tännäs sameby

RENDETSTAXERINGAR

i Jämtlands län för bestämning av biologiskt optimala
renantal

av Eliel Steen

För samebyarna i Jämtlands län finns angivet normala renantal. Talen fastställdes år 1946. Till grund för bedömningen av renantalén låg den s.k. jämtlandsutredningen av år 1940.

Erfarenheterna i den praktiska renskötseln har visat att renantalén i åtskilliga samebyar ibland ökat ganska mycket och att ofta renantalén för längre tidsperioder legat över de normala talen. Detta måste åtminstone till en del bero på att renbetestillgångarna är större än som beräknades av jämtlandsutredningen. En revision av de normala renantalén har därför ansetts vara behövlig. En sådan revision är lämplig också med hänsyn till den nya rennäringslag, som trätt i kraft.

Undertecknad fick uppdraget av lantbruksnämnden i Jämtlands län att med en viss ekonomisk resurs genomföra de undersökningar av renbetestillgångarna i länet, som kunde anses nödvändiga för en bedömning av lämpliga renantal för de olika samebyarna. Fältundersökningarna genomfördes i augusti och september 1972.

Metodik

Med den ekonomiska ram som anvisades utarbetades en metodik, som grundade sig på taxering från helikopter. Härigenom var det möjligt att inom rimlig tid taxera ett område som i allt omfattade 27.000 kvadratkilometer renbetesland. Metoden går ut på att registrera de olika renbetestyper, som är av betydelse för ett betesområdes kapacitet så att denna kapacitet kan uttryckas i antal renar per arealenhet. Dessa renbetestyper har framtagits efter ingående diskussioner med såväl renskötande samer som med fackbiologer. Grundprinciperna utformades av Svensk-norska Renbeteskommissionen (Betänkande 1967). De har senare modifierats efterhand som nya erfarenheter gjorts. För vinterbetenas del har assistent Olof Eriksson utifrån dessa tidigare förslag utarbetat en typindelning, som mycket nära anknyter till samernas egen indelning och eget språk. I något förenklad form har denna indelning använts vid undersökningen i Jämtlands län. Varje samebys betesland har uppdelats på en barmarksdel och en vinterdel. Så långt möjligt har barmarkshetesdelen uppdelats i en sommardel och en höst-vårdel.

Före överflygningen av varje delområde bestämdes sträckningen av flygstråken. Detta skedde i samråd med byarnas representanter.

Flygstråken lades ut som ett antal, 5-10 kryssningslag över området. Ibland flögs stråken parallellt. Inom fjällregionen överflögs ej mark, som låg inom högfjällsregionen, dvs mark över 1.200-1.300 meter över havet, eftersom denna betraktades som impediment ur renbetessynvinkel.

Någon möjlighet att utpröva lämplig metodik med hänsyn till fel, säkerhet och andra statistiska kriterier fanns inte. Lämpligast är att taxeringslinjerna läggs parallellt på ett visst bestämt avstånd från varandra, såsom exempelvis i den omfattande och mycket detaljerade Talma-inventeringen.

Flygningen skedde på låg höjd, cirka 50 meter över marken, och med reducerad hastighet, 80-100 km i timmen. En anteckning gjordes var tionde sekund i standardiserade taxeringsprotokoll om dominerande renbetestyp rakt under helikoptern. Detta innebär i genomsnitt att en bestämning av betestyp göres på var 250e. meter längs taxeringslinjen. För vinterbetenas lavrika marker bedömdes därtill graden av betospåverkan i en enkel tregradig skala: svagt, måttligt och starkt betade lavbetesmarker. Som resultat erhöles protokoll med frekvenser för olika förekommande renbetestyper. Frekvenstalen omräknades sedan i procent. Denna procentsiffra, som avser taxeringslinjerna kan sedan anses gälla även för ytenheten, dvs för områdets hela areal. För varje sameby erhöles på så vis protokoll för de olika årstidsområdena.

Nästa steg var att värdera taxeringsresultaten uttryckt i renkapacitet per ytenhet, lämpligen kvadratkilometer. Härvid har de nycklar använts som utarbetades av Svensk-norska renbeteskommissionen över sambandet mellan betestypernas procentuella andel och renkapacitet per kvadratkilometer (Betänkande, sid. 341-342).

För vinterbetets del bygger nyckeln på ett positivt samband mellan procentandelen lavrika betestyper och renkapacitet per kvadratkilometer. Senare undersökningar har emellertid visat att renen har en icke obetydlig anpassningsförmåga till annan föda än renlav om renlavtillgångarna utnyttjats för hårt. Sambandet är därför sannolikt svagare vid de lägsta procenten lavrika betestyper. Funktionen är inte rätlinjig. Kapaciteten är istället något högre vid de lägsta procenttalen än det lineära sambandet anger.

De tal som erhöles ur de ovan angivna sambanden är biologiskt

optimala renantal enligt kommissionsbetänkandets terminologi. De har framräknats för varje säsongområde inom varje sameby. Talen baserar sig på en uppmätt bruttoareal från vilken dragits vissa impediment, såsom sjöar, vägar, tätorter och högfjäll över en viss nivå, i regel 1.200-1.300 meter över havet. Härur har nettoarealen erhållits.

När det gäller barmarksbetets uppdelning i en sommardel och en höst-vårdel föreligger svårigheter att beräkna kapaciteten för dessa delar. Det är också för den praktiska renskötseln inte så angeläget att dela upp barmarkstidens bote i särskilda vår-, sommar- och höstområden. Samma bedömning för Jämtlands län gjordes f.ö. av Renbetesmarksutredningen och av Svensk-norska renbeteskommissionen. I det följande kommer därför en uppdelning att göras endast i barmarkstidens och vintertidens betesområden vid beräkningen av renbeteskapacitet per område.

Talen utgår vidare från en viss genomsnittlig betestid, eftersom det renantal som varaktigt kan beredas bete inom ett visst område beror på hur lång tid per år som området betas.

Dessa genomsnittliga, normala betestider har bestämts efter diskussioner med byrepresentanterna. Kring det angivna medeltalet måste man räkna med en viss variation från år till år. Med längre betestid minskar det renantal som kan hållas, med kortare betestid ökar renantalet, vilket närmare framgår av kommissionsbetänkandet sid. 341-342.

Nettoarealerna är lätta att uppmäta när det gäller barmarksområdena, eftersom de är gränsbestämda. Svårare är det för vinterlandens del, eftersom dessa är sedvaneland och några fasta gränser ej finns. Sedvanerättens utsträckning bedöms olika av olika parter. Mest riktigt torde det emellertid vara att som utgångspunkt ta samernas uppfattning om sedvaneområdet. Det må sedan vara andra parter sak att hävda en annan ståndpunkt och om så blir orfordorligt få den rättsligt prövad. Alla arealmätningar har gjorts med planimeter.

Sedvanelanden, enligt samernas uppfattning, är i regel vidsträckta och består endast till en del av egentliga betesmarker. Resten är s.k. svängområden, som betas i korta pass under förflyttningar eller som i vissa nödsituationer kan betas under något längre perioder. Även svängområdena har således ett betesvärde, men det ligger

avsevärt lägre än de egentliga betesområdenas. För beräkningen av biologiskt optimala renantal medför detta en extra svårighet. Nycklarna för sambandet mellan procenten lavrika marker och renantal baserar sig nämligen på de egentliga vinterbetesområdena. Taxeringarna har också i allt väsentligt gällt dessa delar av sedvanelanden.

Den bästa vägen har därför varit att beräkna det biologiskt optimala renantalet för de egentliga vinterbetesområdena och till detta göra ett skattat tillägg för svängområdena.

Nettoarealen egentlig vinterbetesmark har varit svår att få ett mera exakt mått på. För åtskilliga byar överensstämmer den ganska väl med de uppgifter som redovisats i renbetesmarksutredningen. För de övriga byarna blir arealerna något större, i ett par fall betydligt större än nämnda utrednings uppgifter. På grund av osäkerheten i gränsdragningen har vidare nettoarealen angivits som avrundande närmevärden.

Renantal per kvadratkilometer vid en viss given betestid gånger nettoarealen ger årstidsområdenas biologiskt optimala renantal, ett tal för barmarksområdet och ett för vinterområdet. Byns biologiskt optimala renantal bestäms sedan av det årstidsområde som har den lägsta kapaciteten.

En viss reduktion av dessa tal är i regel nödvändig av hänsyn till andra näringar. Efter denna reduktion erhålles tal som är praktiskt optimala renantal, ofta benämnda rationella renantal.

I mitt yttrande stannar jag vid att ange de biologiskt optimala renantalen och överlåter åt berörda myndigheter att föreslå praktiskt optimala renantal för de olika samebyarna.

TÄNNÄS

Taxeringen av Tännäs sameby skedde i två etappor. Barmarksområdet taxerades i september 1971 i samband med utredningen om nya tilläggsområden och viss gränsrevision. Vinterområdet taxerades i september 1972 samtidigt med de övriga byarna.

Den metodik som tillämpades år 1971 vid taxeringen av barmarksområdet skiljer sig något från den som kom till användning för resten av byarna. Området uppdelades således i 8 små delområden, som taxerades var för sig. Vidare gjordes en procentuell skattning direkt från helikoptern av de framför maskinen förekommande betestyperna. En viss brist på överensstämmelse kan därför föreligga.

Enligt den bedömning som gjordes var 35 procent av det nuvarande barmarksområdet gräs-örtrika betestyper och 40 procent lavrika typer. Med en betestid på 150 dagar, vilket är ovanligt kort tid för barmarksområdet, blir kapaciteten hög, 7,3 ren/km² och det biologiskt optimala renantalet för hela barmarksområdet 5.300. Till detta borde ett mindre tillägg göras för förekomsten av lavar.

För vinterområdet erhöles följande resultat av taxeringen:

<u>Betestyper</u>	<u>Procent</u>
Lavrik hed	31,7
" björkskog	3,6
" barrskog	13,2
" myr	2,0
Lavrikt hygge	<u>0,3</u>
S:a lavrika	50,8

<u>Beteststyper</u>	<u>Procent</u>
Övrig björnskog	3,6
" barrskog	12,6
Övrigt hygge	0,3
Rismyr	6,9
Övrig myr	9,6
Övrig skoglös mark	<u>16,2</u>
Så övriga	<u>42,2</u>
	100,0

Tännäs vinterområde har således liksom Idres hög procentandel lavrika betestyper. De är emellertid i nuvarande skick hårt betade, på vissa begränsade områden alltför hårt betade.

Hyggen spelar en obetydlig roll. I övrigt framträder den ganska stora andelen kalvfjäll, varav det mesta är lavrik hed samt en del fjällbjörnskog. Vinterområdet ligger således genomsnittligt ganska högt och ansluter direkt till fjällområdets barmarksbete.

Biologiskt optimalt renantal för vinterområdet

Betestiden för vinterområdet blir ganska lång nämligen 215 dagar. Detta är knappast en lämplig ordning. För vinterbetet bör kortare tider gälla. Med hänsyn till att inflyttning i barmarksområdet bör ske omkring 1 maj och att bete bör äga rum inom barmarksområdet fram till åtminstone 1 november synes 185 dagar vara den lämpligaste betestiden för vinterområdet. Tiden på barmarksområdet blir då 180 dagar.

Enligt arealmätningarna uppgår vinterns sedvaneland till totalt 3.297 km² netto. Av dessa har på grundval av samernas upplysningar 900 km² netto hänförs till kategorin egentligt vinterbete. Renbetesmarksutredningens motsvarande siffra är 675 km².

Med 185 dagar på egentligt vinterbete och 51 procent lavrika marker inom detta område blir kapaciteten 5,1 renar per km²

Sedvanelandens biologiskt optimala kapacitet blir följaktligen

<u>Delområde</u>	<u>Renantal</u>
För egentligt vinterområde	4.590
För svängområden	<u>2.876</u>
Totalt	7.466

Slutbedömning

För Tännäs sameby är barmarksområdets biologiskt optimala kapacitet i runt tal 5.000 renar och vinterområdets 7.500 renar. Om en utvidgning av barmarksområdet kan genomföras enligt det förslag som föreligger ökar barmarksområdets kapacitet (se särskilt yttrande av undertecknad). I det läget vore det återigen rationellt att något förlänga betestiden på barmarksområdet, förslagsvis 15 dagar eller från 180 till 195 dagar. Kapaciteten per km² blir då 5,7 istället för 6,1 renar.

Barmarksområdets kapacitet är f.n. bestämmande för byns biologiskt optimala renantal, som är 5.000. Med varje kvadratkilometer som kan läggas till nuvarande barmarksområde ökar detta tal med 5,7

Sammanfattning

Med hjälp av helikopter taxerades i augusti - september 1972 alla samebyarnas renbetesområden eller cirka 27.000 kvadratkilometer i Jämtlands län. Taxeringsstråk lades ut som 5-10 kryssningsslag över delområdena. Längs dessa stråk gjordes vid cirka 90 kilometers hastighet och på 50 meters höjd över marken en bestämning var tionde sekund eller var 250e meter av betestyp rakt under helikoptern.

I allt gjordes 10.300 dylika bestämningar, varav cirka 5.500 inom barmarks- och 4.800 inom vinterområdet. Resultaten redovisas i sammandrag i sluttabellerna 1 och 2 i form av genomsnittlig procentuell andel av olika betestyper inom olika årstidsområden i samebyarna i länet.

Barmarksområdet består till 33 procent av gräs-ört-rika och till 22 procent av lavrika betestyper. Tydliga skillnader framträder mellan sommar- och höst-vårdelarna. Sommarområdenas läge i fjällen gör att de skoglösa betestyperna ängsmark, lavrik hed och ris-hedar spelar en framträdande roll. Höst-vårlanden präglas av fjällbjörkskogens, barrskogens och myrarnas betestyper.

Vinterområdet består till 35 procent av lavrika betestyper. Viktigast är den lavrika barrskogen inklusive hyggena i barrskogen, vilka upptar inemot 25 procent av arealen.

Med hjälp av procenttalen för gräs-örtrika betestyper inom barmarksområdet och lavrika betestyper inom vinterområdet har renantalet per kvadratkilometer beräknats. Principen har varit: ju högre procenttal av dessa betestyper ju högre renantal per kvadratkilometer. Med normal betestid och arealen uppmätt med planimeter (tabell 3) har sedan renantalet för hela årstidsområdet framräknats. Detta tal är ett biologiskt optimalt renantal (tabell 4).

Från detta måste vissa avdrag göras av hänsyn till andra näringar och på grund av intrång eller reducerande faktorer inom den praktiska renskötseln. I denna undersökning har emellertid beräkningarna slutat med angivandet av biologiskt optimala renantal. Ingen ställning har således tagits till renantal lämpliga i den praktiska renskötseln.

Som jämförelse återges i tabell 5 de beräknade biologiskt optimala renantalen, de nu gällande renantalen och de förslag om renantal som framlades av renbetesmarksutredningen.

Mittådalens och
Tännäs samebyar

PROTOKOLL
1973-04-11

Plats

Mittådalen

Ärvarande

Mittådalens: John Schain, Gustaf Schain, Martin Nordfjäll, Tomas Thomasson, Lars-Gunnar Thomasson, Bror Renfeldt, Anders Eman, Andersson, Nils Einar Andersson, Herje Andersson, Lars-Heike Andersson, Per Torsten Fjällgren, Torsten O. Fjällgren, Jan Fjällgren, Paul Axman, Per Alrik Fjällgren, Jon Artur Renhuvud, Olev Mårtensson.

Tännäs: Bengt Andersson, Herje Rensberg och Edvin Rensberg.

Fastställande av
gränser och ren-
antal för same-
byarna enligt 15 §
renskingslagen.

I skrivelse den 14.2.1973 har anledningen till dagens sammanträde angivits.

Redogörelse lämnas för Eliel Steens utredning "Renbetes-
taxeringar i Jämtlands län för bestämning av biologiskt
optimala renantal".

Gränsfrågor

Mittådalens sameby: Samebyn yrkar att i första hand Grön-
fjällets skattefjäll skall ingå i samebyn och att i andra
hand området mellan Ljusnan och Tännån skall tillföras byn
som sommar- och höstland, för vilket ändamål dessa områden
nu och sedan länge användes av samebyn.

Efter tillkomsten av riksgränsstängden mot Norge och stängslet
Fjätvallen-Lossen kommer Tännäsrenarnas betesvanor att ändras.
Detta kommer bl.a. att innebära, att det blir en mera om-
fattande renströvning från Tännäs sameby och i första hand
mot Grönfjället och vidare in på Mittådalens betesområden.
För att eliminera risker för sammanblandning mellan byarna
skulle Mittådalen vara tvungen att hålla bevakning under
augusti och september månader då deras renar uppehåller sig
på Grönfjället och de marker, som ligger i anslutning till
detta fjäll.

Regelmässigt samlar Mittådalen 2.500 - 3.000 renar årligen
i augusti kring Grönfjället och för dem för slakt till
Anäkroken. Samebyn märker också kalv i ett gärde på Skenören.

Tännäs: Tännäs sameby har brist på sommarbete. Denna brist
blir mera markant då stängslet mot Norge står färdigt och byn
inte kan använda sig av de betesområden i Norge, som hittills
nyttjats.

Renstängslet längs riksgränsen kommer att styra renarna mot
Grönfjället, som nu ingår i samebyn fastän det inte nyttjats
sedan 1955. Samebyn kommer efter riksgränsstängslets färdig-
ställande att sakna högfjäll med snö. I det sammanhanget
skulle Grönfjället vara mycket värdefullt för Tännäs.

Eftersom Mittådalens sameby har barmarksbete för ett långt
öfverre antal renar än vinterbetena tål, bör Mittådalen nedge
att Grönfjällets skattefjäll som hittills får ingå i Tännäs
sameby för att nyttjas i denna bys renskötsel.

Båda byarna förklarar sig därefter eniga om att lantbruksnämndens rennäringsdelegation skall fastställa gränsen mellan den med rätt för den by som anser sig förfördelad att föra besvär över rennäringsdelegationens beslut.

Praktiskt optimalt
renantal för
~~hittills~~

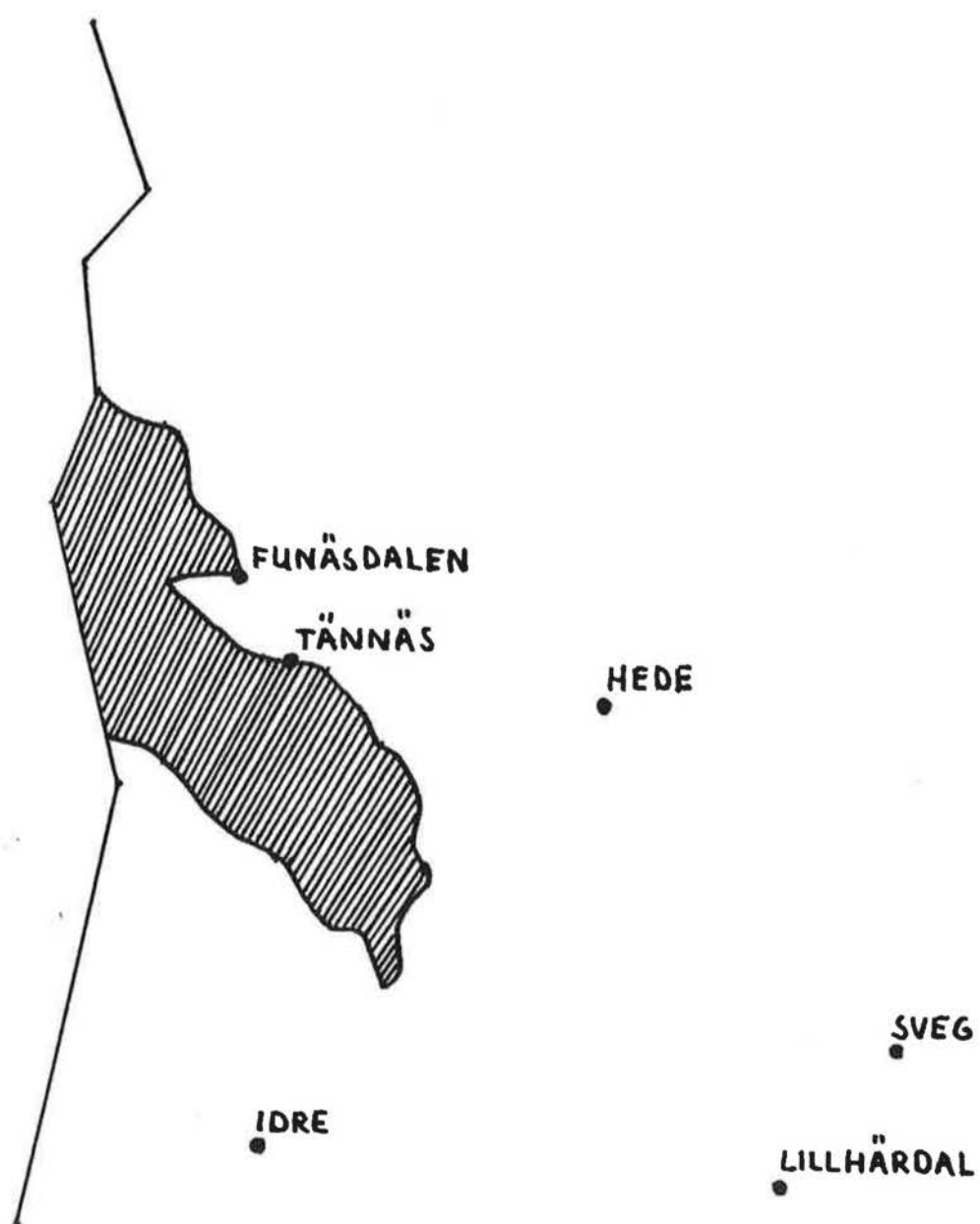
Efter diskussion föreslår samebyn, att detta antal fastställs till 6.500 renar. Sedan regleringsanordningarna i Ljusnans dalgång färdigställts hösten 1973 kommer samebyns renhjord att kunna föras till kvalitetsmässigt bättre betesområden än hittills.

Praktiskt optimalt
renantal för
~~hittills~~

Samebyn anser att Steens slutsatser är riktiga. Detta innebär att byn anser att 5.000 renar uthålligt kan hållas inom de betesområden, som nu är upplåtna för renskötsel under hela året. Om renstängsel bygges mellan gränsen mot Kopparbergs län och Lossen och renbete upplåtes på de 32.000 ha, som är belägna mellan renstängslet och samebyns gräns, bör ytterligare 1.824 renar kunna hållas där enligt Steens beräkningar. I så fall bör renantalet fastställas till 7.000.

Iwan Lundberg

BETESINVENTERING
INOM
TÄNNÄS SAMEBY

INNEHÅLL

1. Inledning
 2. Metodik
 3. Förutsättningar för beräkningsarbetet av inventeringsmaterialiet
 - 3.1 Medeltal för bruttoproduktion
 - 3.2 Utnyttjandegrader
 - 3.3 Renens foderbehov
 - 3.4 Reduktion för betesförhållanden
 - 3.5 Reduktion för impediment
 4. Fördelning av betestyper i procent och areal
 5. Årlig betesproduktion
 - 5.1 Alternativ 1
 - 5.2 Alternativ 2
 - 5.3 Alternativ 3
 6. Högsta renantal inom åretruntmarkerna
 - 6.1 Alternativ 1
 - 6.2 Alternativ 2
 - 6.3 Alternativ 3
 - 6.4 Sammanfattning av alternativen
 7. Vinterbetet
 - 7.1 Förutsättningar
 - 7.2 Alternativ 1
 - 7.3 Alternativ 2
 - 7.4 Alternativ 3
 - 7.5 Vinterbetesmarksbehovet
- Bilaga 1. Blankett för fältarbetet
2. Sammanställningstabell
 3. Kartor över inventeringsområdet

Yngve Blom
Bror Saitton

Betesundersökning inom Tännäs sameby

1. Inledning

Under sommaren 1976 genomfördes en betesinventering inom Tännäs och Idre samebyar. I fältarbetet engagerades renskötare inom berörda byar samt agronom Axel Rydberg. Fältarbetet föregicks av en kurs för betesinventerare med statskonsulent Loyd Villmo och assistent Per Mattis Skum som lärare.

./.

Det inventerade områdets areal uppgår till 1503.5 km² (exkl större sjöar). Inventeringsområdets närmare avgränsning framgår av bifogade kartor (bilaga 3). De för samebyn arrenderade betesområdena innefattas av inventeringen.

2. Metodik

Markerna har uppdelats i lämpliga inventeringsområden, som avgränsas av större sjöar, vattendrag eller vägar. Parallella inventeringslinjer med 5 km:s inbördes avstånd har lagts ut så, att olika höjdlägen och marktyper blir väl representerade. Observationspunkterna, som har en radie av två meter, ligger på 100 meters inbördes avstånd utefter linjen. Den dominerande betestypen i varje obspunkt noteras, dock med eventuella justeringar där ett flertal på varandra följande punkter exempelvis har fördelningen 60-40 % mellan två betestyper. Tilläggsupplysningar inhämtas genom en överblick av den närmaste omgivningen,

./.

./.

Inventeringssuppgifterna har antecknats på blanketter enligt bilaga 1. Därefter har varje taxeringslinje och inventeringsområde sammanställts i tabellform enligt bilaga 2.

Efter hänsynstagande till bl a betesförhållanden och avbetningsgrad, enligt nedan redogjorda riktlinjer, har det uthålliga renantalet beräknats vid alternativa betestider.

Någon reduktion av betestillgången till följd av det rörliga friluftslivet och övrig turism i området har inte gjorts.

3. Förutsättningar för beräkningsarbetet av inventeringsmaterialet.

3.1 Medeltal för bruttoproduktionen

3.1.1 Lavbete

Bruttoproduktionen i lavbete som är litet eller ej alls avbetat varierar med täckningsgraden. För att få ett mått på produktionen har vi graderat den efter procent av arealen med tät täckningsgrad

LANTBRUKSNÄMNDEN I
NORRBOTTENS LÄN
LULEÅ

Areal med tät täckning i procent av hela arealen	Bruttoproduktion i fe/ha på ett bete som är lite eller normalt avbetat	Årlig utnyttjandegrad i procent
91 - 100	9 50	14,0
81 - 90	8 50	13,5
71 - 80	7 50	13,0
61 - 70	6 50	12,5
51 - 60	5 50	12,0
41 - 50	4 50	11,5
31 - 40	3 50	11,0
21 - 30	3 50	10,5
11 - 20	3 50	10,0
0 - 10	3 50	9,0
Vindsliten areal, inkl. stenlav	0-150	5,0

3.1.2 Grönbete

Betestyp	Bruttoproduktion fe/ha
Björk och videtyp	7 50
Blåbärsris	4 00
Annan ristyp	3 00
Gräsmark	4 50
Örtrik typ	4 00
Bra myr	4 50
Dålig myr	2 50
Fjällhed	3 50
Snölega	4 00

Observera att dessa är medeltal. För varje område måste en bedömning göras, om det ligger över eller under det normala, och talen korrigeras därefter.

3.2 Utnyttjandegrader

Betestyp	Hela året	Vintern	Barmarksperioden	Vår	Sommar	Höst	Vår/höst	Vår/höst
Skogsmark m lav	10	9	9	5	5	7	8	5
Annan fast mark m lav	10	9	9	5	5	7	8	5
Myr m lav	10	9	9	6	5	7	8	6
Björk o videtyp	11	2	10	5	8	3	6	10
Blåbärsris	8	2	7	5	6	4	6	7
Annan ristyp	4	1	4	3	3	2	4	4
Gräsmark	13	2	13	6	10	5	8	12
Örtrik typ	7	1	7	4	6	2	5	7
Bra myr	10	4	9	5	7	4	7	8
Dålig myr	5	1	5	3	4	1	3	5
Fjällhed	12	2	11	4	9	5	6	10
Snölega	11	2	11	2	9	5	6	10

LANTBRUKSNÄMNDEN I
NORRBOTTENS LÄN
LULEÅ

För lavbetestyperna skall uppmärksammas att vi i denna tabell utgått från lägsta täckningsgraden och således höjer utnyttjande procenten vid högre täckningsgrad.

Våren	1/5 - 15/6	45 dagar
Sommaren	16/6 - 31/8	78 dagar
Hösten	1/9 - 31/10	61 dagar
Barmarksperioden	1/5 - 31/10	184 dagar
Vintern	1/11 - 30/4	181 dagar

3.3 Renens foderbehov

Våren	2,5 fe/ren före kalvningen
Sommaren	3,0 fe/ren över 1 år
Hösten	2,0 fe/ren
Vintern	2,0 fe/ren
Våren/hösten	2,2 fe/ren i hösthjorden
Våren/sommaren	2,8 fe/ren över 1 år
Barmarkstiden	2,5 fe/ren i hösthjorden

3.4 Reduktion för betesförhållanden

Grupperna "Bra" och "Mycket bra" i procent av totalarealen.

91 - 100 %	reduktionsfaktor	1,0
81 - 90 %	"	0,9
71 - 80 %	"	0,8
61 - 70 %	"	0,7
51 - 60	"	0,6
< 50 %	"	0,5

3.5 Reduktion för impediment

För att vara säker på att avdragen för impediment blir så korrekta som möjligt, arealberäknas större sjöar och bergimpediment, som ligger mellan registeringslinjerna. Därefter korrigeras de olika betestyps- och impedimentarealerna med de uppmätta arealerna. Det rätta i att göra denna korrigering kan diskuteras och bör således endast företagas där det är större sjöar och bergimpediment, som inte berörs av linjerna.

4. Fördelning av betestyper i procent och areal4.1 Skarvarna - Grönfjället (Område 1)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²	
Bruttoareal, (exkl större vatten)								336	
Nettoareal									328,3
<u>Lav</u>							13,1	44,0	43,8
1 Skogsmark m/lav	5,1	4,3	1,1	1,8	0		2,8	9,4	9,2
2 Annan fast mark m/lav	5,9	11,0	11,7	7,1	0		8,6	28,9	
3 Myr m/lav	5,2	0,6	1,1	0,9	0		1,7	5,7	
Täckningsgrad:									
a Tät	0	0	0	9,1	0		1,2	0,5	0,5
b Medel	18,2	46,2	20,0	0	0		25,0	11,0	11,0
c Fläckvis	81,8	53,8	80,0	90,9	0		73,8	32,5	32,3
Avbetningsgrad:									
a Stark	0	46,2	68,0	90,9	0		46,4	20,4	20,3
b Normal	81,8	53,8	28,0	0	0		46,4	20,4	20,3
c Svag	18,2	0	0	9,1	0		6,0	2,7	2,7
d Vindsliten	0	0	4,0	0	0		1,2	0,5	0,5
4 Björk- och videtyp	26,5	39,7	25,6	17,0	2,2		26,2	88,0	87,8
5 Blåbärsris	0	0,6	0,5	0,9	24,4		2,2	7,4	
6 Annan ristyp	0	6,1	11,7	6,2	0		6,0	20,2	
7 Gräsmark	37,5	14,6	31,1	34,8	57,8		30,8	103,5	96,2
8 Örtrik typ	0	0	0	0	0		0	0	
9 Bra myr	11,0	18,9	12,2	29,5	15,6		17,0	57,1	
10 Dålig myr	6,6	1,2	1,7	1,8	0		2,5	8,4	
11 Fjällhed	0	0,6	0	0	0		0,1	0,3	
12 Snölega	0,7	0	0	0	0		0,2	0,7	
13 Impediment									
a Sten och berg	0	0,6	0	0	0		0,2	0,7	
b Vatten	1,5	1,8	3,3	0	0		1,7	5,7	
c Oåtkomligt bete	0	0	0	0	0		0	0	
15 Skog									
a Tall	0	0	0	0,9	0		0,2	0,7	
b Gran	0	0	0	1,8	20,0		1,7	5,7	
c Björk	71,3	32,3	29,4	41,1	0		39,1	131,4	
d Blandskog	0	0	0	11,6	77,8		7,5	25,2	
16 Topografi									
a Jämn	88,2	68,3	81,7	92,0	71,1		80,7	271,2	
b Kuperad	11,8	31,7	18,3	8,0	28,9		19,3	64,8	

Anm

M = procentuella fördelningen av samtliga obspunkter i området.

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²
17 Vindförhållanden								
a Blåsig	0	0	0,6	0,9	0		0,3	1,0
b Lugnt	100,0	100,0	99,4	99,1	100,0		99,7	335,0
18 Betesförhållanden								
a Mycket bra	80,9	66,5	52,8	45,5	75,5		62,6	210,3
b Bra	7,3	18,9	22,8	38,4	6,7		20,1	67,5
c Mindre bra	5,9	12,2	17,2	10,7	17,8		12,4	41,7
d Dåligt	5,9	2,4	7,2	5,4	0		4,9	16,5

4.2 Röd fjället (Område 2 A)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²	
Bruttoareal, (exkl större vatten)								218,5	216,4
Nettoareal									
Lav							48,1	105,1	
1 Skogsmark m/lav	9,8	0	0	0	0	0	1,5	3,3	
2 Annan fast mark m/lav	32,8	60,4	40,9	52,8	38,6	53,3	45,9	100,3	
3 Myr m/lav	0	1,5	0	1,9	0	0	0,7	1,5	
Täckningsgrad									
(a Tät	0	0	2,6	18,6	0	0	6,1	6,4	
b Medel	38,5	80,0	68,4	72,9	33,3	50,0	62,6	65,8	
c Fläckvis	61,5	20,0	29,0	8,5	66,7	50,0	31,3	32,9	
Avbetningsgrad									
(a Stark	53,8	20,0	10,5	0	3,7	0	13,6	14,3	
b Normal	26,9	67,5	76,3	61,0	85,2	37,5	63,1	66,3	
c Svag	0	5,0	2,7	39,0	0	62,5	15,7	16,5	
d Vindsliten	19,3	7,5	10,5	0	11,1	0	7,6	8,0	
4 Björk- och videtyp	9,9	6,1	14,0	8,3	14,3	0	10,2	22,3	
5 Blåbärsris	9,9	3,0	0	1,9	5,7	13,4	3,9	8,5	
6 Annan ristyp	4,9	0	2,2	4,6	5,7	13,3	3,9	8,5	
7 Gräsmark	16,4	16,8	23,6	12,0	18,6	0	16,7	36,5	34,5
8 Örtrik typ	0	0	0	0	0	6,7	0,2	0,4	
9 Bra myr	6,5	7,6	12,9	17,6	15,7	13,3	12,9	28,2	28,1
10 Dålig myr	0	0	0	0	0	0	0	0	
1 Fjällhed	0	0	0	0	0	0	0	0	
11 Snölega	4,9	0	0	0	1,4	0	1,0	2,2	
13 Impediment							3,1	6,8	
a Sten och berg	0	0	0	0,9	0	0	0,2	0,4	
b Vatten	4,9	4,6	6,4	0	0	0	2,9	6,4	
(c Oåtkomligt bete	0	0	0	0	0	0	0	0	
15 Skog									
a Tall	0	0	0	0	0	60,0	2,2		
b Gran	0	0	0	0	0	6,7	0,2		
c Björk	24,6	15,4	12,9	34,3	37,1	6,7	24,8		
d Blandskog	0	0	0	3,7	5,7	20,0	2,7		
16 Topografi									
a Jämn	78,7	63,1	84,9	82,4	88,6	100,0	81,1		
b Kuperad	21,3	36,9	15,1	17,6	11,4	0	18,9		

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²	
17 Vindförhållanden									
a Blåsig	13,1	18,5	15,1	0	10,0	0	10,0		
b Lugnt	86,9	81,5	84,9	100,0	90,0	100,0	90,0		
18 Betesförhållanden									
a Mycket bra	34,4	41,5	67,7	83,3	65,7	60,0	62,1		
b Bra	47,6	40,0	23,7	15,8	32,9	33,3	29,6		
c Mindre bra	16,4	15,4	3,2	0,9	1,4	6,7	6,3		
d Dåligt	1,6	3,1	5,4	0	0	0	2,0		

4.3 Lossen - Kölsjön (Område 3)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²
Bruttoareal, (exkl större vatten)								178,5
Lav							53,2	95,0
1 Skogsmark m/lav	40,5	48,3	50,7	54,6			49,8	88,9
2 Annan fast mark m/lav	0	1,1	0	1,2			0,6	1,1
3 Myr m/lav	0	1,1	4,4	3,5			2,8	5,0
Täckningsgrad								
a Tät	11,8	17,4	23,7	31,4			23,2	22,0
b Medel	29,4	50,0	40,8	41,2			42,1	40,0
c Fläckvis	58,8	32,6	35,5	27,4			34,7	33,0
Avbetningsgrad								
a Stark	52,9	10,9	53,9	17,6			33,7	32,0
b Normal	23,5	73,9	34,2	66,7			51,6	49,0
c Svag	23,6	15,2	11,9	15,7			14,7	14,0
d Vindsliten	0	0	0	0			0	0
4 Björk- och videtyp	0	1,1	2,9	2,3			2,0	3,6
5 Blåbärsris	28,6	9,9	5,8	9,3			10,4	18,6
6 Annan ristyp	7,1	17,6	13,8	4,7			11,8	21,1
7 Gräsmark	14,3	5,5	3,6	2,3			5,0	8,9
8 Örtrik typ	2,4	1,1	1,4	0			1,1	1,9
9 Bra myr	4,7	14,3	8,0	12,8			10,4	18,6
10 Dålig myr	2,4	0	5,1	5,8			3,6	6,4
11 Fjällhed	0	0	0	0			0	0
12 Snölega	0	0	0	0			0	0
13 Impediment								
a Sten och berg	0	0	0,7	2,3			0,8	1,4
b Vatten	0	0	2,9	1,2			1,4	2,5
c Oåtkomligt bete	0	0	0,7	0			0,3	0,5
15 Skog								
a Tall	26,2	2,2	21,7	8,1			14,0	25,0
b Gran	33,3	2,2	0	2,3			5,1	9,1
c Björk	0	31,9	7,2	15,1			14,6	26,1
d Blandskog	38,1	56,0	65,9	58,1			58,3	104,1
16 Topografi								
a Jämn	83,3	95,6	89,1	97,7			92,2	164,6
b Kuperad	16,7	4,4	10,9	2,3			7,8	13,9

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²
17 Vindförhållanden								
a Blåsig	0	0	0	0			0	0
b Lugnt	100,0	100,0	100,0	100,0			100,0	178,5
18 Betesförhållanden								
a Mycket bra	21,4	30,8	27,5	40,7			30,8	55,0
b Bra	52,4	51,6	44,9	45,4			47,6	85,0
c Mindre bra	23,8	16,5	20,3	11,6			17,7	31,6
d Dåligt	2,4	1,1	7,3	2,3			3,9	6,9

AL

4.4 Digerhågnan (Område 4)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²
Bruttoareal, (exkl större vatten)								100,0
Lav							53,9	53,9
1 Skogsmark m/lav	50,0	44,0	18,0	43,8			40,8	40,8
2 Annan fast mark m/lav	23,3	14,7	0	0			12,1	12,1
3 Myr m/lav	0	2,7	0	0			1,0	1,0
Täckningsgrad								
a Tät	13,6	21,7	0	7,1			15,3	8,3
b Medel	75,0	30,5	0	64,3			50,5	27,2
c Fläckvis	11,4	47,8	100,0	28,6			34,2	18,4
Avbetningsgrad								
a Stark	0	8,7	100,0	100,0			22,5	12,1
b Normal	86,4	91,3	0	0			72,1	38,9
c Svag	13,6	0	0	0			5,4	2,9
d Vindsliten	0	0	0	0			0	0
4 Björk- och videtyp	0	0	5,1	0			1,0	1,0
5 Blåbärsris	0	6,7	20,5	25,0			10,2	10,2
6 Annan ristyp	0	0	28,2	18,7			8,2	8,2
7 Gräsmark	8,3	0	10,3	3,1			4,8	4,8
8 Örtrik typ	0	0	0	0			0	0
9 Bra myr	6,7	13,3	12,8	9,4			10,7	10,7
10 Dålig myr	0	0	5,1	0			1,0	1,0
11 Fjällhed	0	0	0	0			0	0
12 Snölega	0	0	0	0			0	0
13 Impediment								
a Sten och berg	11,7	18,6	0	0			10,2	10,2
b Vatten	0	0	0	0			0	0
c Oåtkomligt bete	0	0	0	0			0	0
15 Skog								
a Tall	0	18,7	0	3,1			7,3	7,3
b Gran	0	4,0	0	12,5			3,4	3,4
c Björk	58,3	30,7	28,2	18,8			36,4	36,4
d Blandskog	0	6,7	59,0	62,5			23,3	23,3
16 Topografi								
a Jämn	100,0	96,0	94,9	100,0			97,6	97,6
b Kuperad	0	4,0	5,1	0			2,4	2,4

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²
17 Vindförhållanden								
a Blåsig	0	0	0	0			0	0
b Lugnt	100,0	100,0	100,0	100,0			100,0	100,0
18 Betesförhållanden								
a Mycket bra	56,7	44,0	12,8	0			35,0	35,0
b Bra	31,7	38,7	33,3	28,1			34,0	34,0
c Mindre bra	11,6	17,3	51,3	40,6			25,7	25,7
d Dåligt		0	2,6	31,3			5,3	5,3

4,5 Brattriet - Fröstsjön (Område 5)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	M	Areal km ²
Bruttoareal, (exkl större vatten)								227,5
Lav							34,1	77,6
1 Skogsmark m/lav	35,9	8,8	27,3	19,3	22,9	47,2	25,6	58,3
2 Annan fast mark m/lav	10,3	22,5	11,4	1,2	0	4,2	8,1	18,4
3 Myr m/lav	0	0	1,1	0	0	1,4	0,4	0,9
Täckningsgrad								
a Tät	0	0	0	0	0	0	0	0
b Medel	0	0	5,7	47,1	0	15,8	10,5	8,1
c Fläckvis	100,0	100,0	94,3	52,9	100,0	84,2	89,5	69,5
Avbetningsgrad								
a Stark	100,0	100,0	91,4	52,9	94,7	92,1	90,1	69,9
b Normal	0	0	8,6	47,1	5,3	7,9	9,9	7,7
c Svag	0	0	0	0	0	0	0	0
d Vindsliten	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Björk- och videtyp	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Blåbärsris	12,8	2,5	2,3	13,3	2,4	0	5,0	11,4
6 Annan ristyp	7,7	23,7	0	0	7,2	0	6,3	14,3
7 Gräsmark	7,7	16,2	27,3	44,6	30,1	29,2	27,6	62,8
8 Örtrik typ	0	1,3	4,5	0	0	0	1,1	2,5
9 Bra myr	5,1	10,0	21,6	13,2	24,1	8,3	14,8	33,7
10 Dålig myr	0	8,8	1,1	6,0	7,2	0	4,3	9,8
11 Fjällhed	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Snölega	0	0	0	0	0	0	0	0
13 Impediment								
a Sten och berg	17,9	5,0	2,3	0	0	0	4,1	9,3
b Vatten	2,6	0	1,1	2,4	6,1	9,7	2,5	5,7
c Oåtkomligt bete	0	1,2	0	0	0	0	0,2	0,4
15 Skog								
a Tall	0	5,0	1,1	10,8	13,3	9,7	7,2	16,4
b Gran	0	0	3,4	1,2	3,6	0	1,6	3,6
c Björk	51,3	20,0	52,3	14,5	20,5	44,4	32,1	73,0
d Blandskog	2,6	6,3	11,4	41,0	24,1	25,0	19,7	44,8
16 Topografi								
a Jämn	41,0	63,8	88,6	77,1	96,4	84,7	78,7	179,0
b Kuperad	59,0	36,2	11,4	22,9	3,6	15,3	21,3	48,5
17 Vindförhållanden								
a Blåsig	0	5,0	0	0	0	0	0,9	2,0
b Lugnt	100,0	95,0	100,0	100,0	100,0	100,0	99,1	225,5
18 Betesförhållanden								
a Mycket bra	0	0	12,5	3,6	0	20,8	6,5	14,8
b Bra	53,8	42,5	64,8	72,3	71,1	62,5	62,0	141,1
c Mindre bra	7,7	26,3	19,3	18,1	12,0	9,7	16,4	37,3
d Dåligt	38,5	31,2	3,4	6,0	16,9	7,0	15,1	34,3

4.6 Käringsjön - Storstöten (Område 6)

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	M	Areal km ²
Bruttoareal, (exkl större vatten)												443,0
Lav											60,5	268,0
1 Skog m/lav	32,1	53,9	63,4	49,3	36,0	44,7	38,8	62,5	31,2	32,1	44,0	194,9
2 Annan fast mark m/lav	30,4	4,8	0	0	17,5	20,2	29,6	1,0	4,0	21,4	12,7	56,3
3 Myr m lav	0	1,6	0	3,0	0	1,8	1,0	9,6	12,0	3,6	3,8	16,8
Täckningsgrad												
a Tät	48,6	52,6	35,6	17,1	29,5	5,3	5,9	0	1,7	9,4	17,0	45,6
b Jämt spridd	40,0	34,2	48,9	62,9	26,2	60,5	50,0	25,0	33,9	40,6	41,7	111,7
c Fläckvis	11,4	13,2	15,5	20,0	44,3	34,2	44,1	75,0	64,4	50,0	41,3	110,7
Avbetningsgrad												
a Stark	22,9	26,3	44,4	34,3	18,0	0	36,8	44,7	3,4	65,6	27,3	73,2
b Medelmåttig	62,8	36,8	46,7	62,8	45,9	100,0	63,2	55,3	76,3	31,3	61,5	164,8
c Svag	14,3	36,9	8,9	2,9	24,6	0	0	0	20,3	0	9,7	26,0
d Vindsliten	0	0	0	0	11,5	0	0	0	0	3,1	1,5	4,0
4 Björk- och videsnår	3,6	3,2	1,4	0	5,3	1,8	1,0	1,0	4,8	1,8	2,5	11,1
5 Blåbärsmark	5,3	4,7	11,3	11,9	7,0	7,9	6,1	1,9	1,6	3,6	5,9	26,1
6 Annan rismark	0	4,8	0	1,5	3,5	0	0	2,9	1,6	1,8	1,6	7,1
7 Gräsmark	1,8	1,6	5,6	0	6,2	7,0	5,1	7,7	12,8	16,1	6,8	30,1
8 Örtrik mark	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9 Bra myr	5,4	4,8	0	13,4	7,0	4,4	16,4	6,7	32,0	12,5	11,3	50,1
10 Dålig myr	1,8	6,3	0	6,0	0	0	0	0	0	1,8	1,1	4,9
11 Fjällhed	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12 Snölega	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Registreringslinje nr	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	M	Areal km ²
13 Impediment												
a Sten och berg	17,8	9,5	11,3	3,0	2,6	6,1	1,0	3,8	0	3,5	5,0	22,2
b Vatten	1,8	4,8	7,0	11,9	14,9	6,1	0	2,9	0	1,8	5,2	23,0
c Oåtkomlig mark	0	0	0	0	0	0	1,0	0	0	0	0,1	0,4
15 Skog												
a Tall	0	6,3	19,7	14,9	10,5	18,4	16,3	14,4	0,8	12,5	11,5	50,9
b Gran	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
c Björk	42,9	14,3	21,1	20,9	15,8	52,6	45,9	59,6	55,2	37,5	38,8	171,9
d Blandskog	0	49,2	46,5	32,8	30,7	0	3,1	15,4	12,8	10,7	18,7	82,8
16 Terräng												
a Jämn	46,4	71,4	74,6	89,6	73,7	64,9	55,1	69,2	93,6	89,3	73,2	324,3
b Kuperad	53,6	28,6	25,4	10,4	26,3	35,1	44,9	30,8	6,4	10,7	26,8	118,7
17 Vindförhållanden												
a Blåsig	16,1	0	0	0	13,2	0	0	0	0	5,4	3,1	13,7
b Lugnt	83,9	100,0	100,0	100,0	86,8	100,0	100,0	100,0	100,0	94,6	96,9	429,3
18 Betesförhållanden												
a Mycket bra	41,1	44,4	43,7	35,8	48,2	1,8	0	5,8	20,8	19,6	23,7	105,0
b Bra	32,1	38,1	36,6	41,8	25,5	35,1	63,3	50,0	66,4	48,2	44,8	198,5
c Mindre bra	16,1	14,3	12,7	12,0	7,0	43,8	34,7	34,6	12,0	28,6	22,4	99,2
d Dåliga	10,7	3,2	7,0	10,4	19,3	19,3	2,0	9,6	0,8	3,6	9,1	40,3

5. Betesproduktion per år

15

5.1 Alternativ 1

Betestid 16 juni - 31 aug. inom område 1 och 1 maj - 31 okt.
inom område 2 A - 6.

5.1.1 Skarvarna - Grönfjället (område 1)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	920	250	230 000	5		11 500
2 Annan fast mark m/lav	2 840	250	710 000	5		35 500
Vindslitet	50	50	2 500	2		50
3 Myr med lav	570	250	142 500	5		7 125
4 Björk- och videtyp	8 780	750	6 585 000	8	526 800	
5 Blåbärsris	740	400	296 000	6	17 760	
6 Annan ristyp	2 020	300	606 000	3	18 180	
7 Gräsmark	9 620	450	4 329 000	10	432 900	
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	5 710	450	2 569 500	7	179 865	
10 Dålig myr	840	250	210 000	4	8 400	
11 Fjällhed	30	350	10 500	9	945	
12 Snölega	70	400	28 000	9	2 520	
Summa:					1187370	54 175

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,8

949 896 43 340

Totalt

993 236
=====

5.1.2 Röd fjället (område 2 A)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	330	350	115 500	9		10 395
2 Annan fast mark m/lav	9 230	350	3 230 500	9		290 745
Vindslitet	800	50	40 000	5		2 000
3 Myr med lav	150	350	52 500	9		4 725
4 Björk- och videtyp	2 230	750	1 672 500	10	167 250	
5 Blåbärsris	850	400	340 000	7	23 800	
6 Annan ristyp	850	300	255 000	4	10 200	
7 Gräsmark	3 450	450	1 552 500	13	201 825	
8 Örtrik typ	40	400	16 000	7	1 120	
9 Bra myr	2 810	450	1 264 500	9	113 805	
10 Dålig myr	0	-	-	-	-	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	220	400	88 000	11	9 680	
Summa:					527 680	307 865

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 1,0

527 680 307 865

Totalt

 835 545
 == == == == ==

5.1.3 Lossen - Kölsjön (område 3)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	8 890	300	2667 000	9		240 030
2 Annan fast mark m/lav	110	300	33 000	9		2 970
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	500	300	150 000	9		13 500
4 Björk- och videtyp	360	750	270 000	10	27 000	
5 Blåbärsris	1 860	400	744 000	7	52 080	
6 Annan ristyp	2 110	300	633 000	4	25 320	
7 Gräsmark	890	450	400 500	13	52 065	
8 Örtrik typ	190	400	76 000	7	5 320	
9 Bra myr	1 860	450	837 000	9	75 330	
10 Dålig myr	640	250	160 000	5	8 000	
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	
12 Snölega	0	-	-	-	-	
Summa:					245 115	256 500

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,8

196 092 205 200

Totalt

== 401 292 ==

5.1.4 Digerhågnan (område 4)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	4 080	300	1224 000	9	-	110 160
2 Annan fast mark m/lav	1 210	300	363 000	9	-	32 670
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	100	300	30 000	9		2 700
4 Björk- och videtyp	100	750	75 000	10	7 500	-
5 Blåbärsris	1 020	400	408 000	7	28 560	-
6 Annan ristyp	820	300	246 000	4	9 840	-
7 Gräsmark	480	450	216 000	13	28 080	-
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	1 070	450	481 500	9	43 335	-
10 Dålig myr	100	250	25 000	5	1 250	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					118 565	145 530

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

82 995 | 101 871

Totalt

184 866
=====

5.1.5 Brattriet - Fröstsjön (område 5)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	5 830	250	1457 500	9	-	131 175
2 Annan fast mark m/lav	1 840	250	460 000	9	-	41 400
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	90	250	22 500	9	-	2 025
4 Björk- och videtyp	0	-	-	-	-	-
5 Blåbärsris	1 140	400	456 000	7	31 920	-
6 Annan ristyp	1 430	300	429 000	4	17 160	-
7 Gräsmark	6 280	450	2826 000	13	367 380	-
8 Örtrik typ	250	400	100 000	7	7 000	-
9 Bra myr	3 370	450	1516 500	9	136 485	-
10 Dålig myr	980	250	245 000	5	12 250	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					572 195	174 600

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

400 536 | 122 220

Totalt

522 756
=====

5.1.6 Käringsjön - Storstöten (område 6)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	19 490	300	5847 000	9	-	526 230
2 Annan fast mark m/lav	5 230	300	1569 000	9	-	141 210
Vindslitet	400	50	20 000	5	-	1 000
3 Myr med lav	1 680	300	504 000	9	-	45 360
4 Björk- och videtyp	1 110	750	832 500	10	83 250	-
5 Blåbärsris	2 610	400	1044 000	7	73 080	-
6 Annan ristyp	710	300	213 000	4	8 520	-
7 Gräsmark	3 010	450	1354 500	13	176 085	-
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	5 010	450	2254 500	9	202 905	-
10 Dålig myr	490	250	122 500	5	6 125	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					549 965	713 800

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

384 975 499 660

Totalt

884 635
=====

5.2 Alternativ 2
Betestid hela året inom område 2 A - 6

5.2.1 Rödfjället (område 2 A)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	330	350	115 500	10	-	11 550
2 Annan fast mark m/lav	9 230	350	3230 500	10	-	323 050
Vindslitet	800	50	40 000	5	-	2 000
3 Myr med lav	150	350	52 500	10	-	5 250
4 Björk- och videtyp	2 230	750	1672 500	11	183 975	-
5 Blåbärsris	850	400	340 000	8	27 200	-
6 Annan ristyp	850	300	255 000	4	10 200	-
7 Gräsmark	3 450	450	1552 500	13	201 825	-
8 Örtrik typ	40	400	16 000	7	1 120	-
9 Bra myr	2 810	450	1264 500	10	126 450	-
10 Dålig myr	0	-	-	-	-	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	220	400	88 000	11	9 680	-
Summa:					560 450	341 850

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 1,0

560 450 341 850

Totalt

902 300

=====

5.2.2 Lossen - Kölsjön (område 3)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	8 890	300	2667 000	10	-	266 700
2 Annan fast mark m/lav	110	300	33 000	10	-	3 300
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	500	300	150 000	10	-	15 000
4 Björk- och videtyp	360	750	270 000	11	29 700	-
5 Blåbärsris	1 860	400	744 000	8	59 520	-
6 Annan ristyp	2 110	300	633 000	4	25 320	-
7 Gräsmark	890	450	400 500	13	52 065	-
8 Örtrik typ	190	400	76 000	7	5 320	-
9 Bra myr	1 860	450	837 000	10	83 700	-
10 Dålig myr	640	250	160 000	5	8 000	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					263 625	285 000

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,8

210 900 228 000

Totalt

 438 900
 =====

5.2.3 Digerhågnan (område 4)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	4 080	300	1224 000	10	-	122 400
2 Annan fast mark m/lav	1 210	300	363 000	10	-	36 300
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	100	300	30 000	10	-	3 000
4 Björk- och videtyp	100	750	75 000	11	8 250	-
5 Blåbärsris	1 020	400	408 000	8	32 640	-
6 Annan ristyp	820	300	246 000	4	9 840	-
7 Gräsmark	480	450	216 000	13	28 080	-
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	1 070	450	481 500	10	48 150	-
10 Dålig myr	100	250	25 000	5	1 250	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					128 210	161 700

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

Totalt

89 747 113 190

202 937

=====

5.2.4 Brattriet - Fröstsjön (område 5)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	5 830	250	1457 500	10	✓	145 750
2 Annan fast mark m/lav	1 840	250	460 000	10	-	46 000
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	90	250	22 500	10	-	2 250
4 Björk- och videtyp	0	-	-	-	-	-
5 Blåbärsris	1 140	400	456 000	8	36 480	-
6 Annan ristyp	1 430	300	429 000	4	17 160	-
7 Gräsmark	6 280	450	2826 000	13	367 380	-
8 Örtrik typ	250	400	100 000	7	7 000	-
9 Bra myr	3 370	450	1516 500	10	151 650	-
10 Dålig myr	980	250	245 000	5	12 250	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					591 920	194 000

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

Totalt

414 344 135 800

550 144

=====

5.2.5 Käringsjön - Storstöten (område 6)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	19 490	300	5847 000	10	-	584 700
2 Annan fast mark m/lav	5 230	300	1569 000	10	-	156 900
Vindslitet	400	5	20 000	5	-	1 000
3 Myr med lav	1 680	300	504 000	10	-	50 400
4 Björk- och videtyp	1 110	750	832 500	11	91 575	-
5 Blåbärsris	2 610	400	1044 000	8	83 520	-
6 Annan ristyp	710	300	213 000	4	8 520	-
7 Gräsmark	3 010	450	1354 500	13	176 085	-
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	5 010	450	2254 500	10	225 450	-
10 Dålig myr	490	250	122 500	5	6 125	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					591 275	793 000

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

Totalt

413 892 555 100

968 992

=====

5.3 Alternativ 3
Betestid 1 maj - 30 nov. inom område 2 A - 6

5.3.1 Rödfjället (område 2 A)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	330	350	115 500	9	-	10 395
2 Annan fast mark m/lav	9 230	350	3230 500	9	-	290 745
Vindslitet	800	50	40 000	5	-	2 000
3 Myr med lav	150	350	52 500	9	-	4 725
4 Björk- och videtyp	2 230	750	1672 500	10	167 250	-
5 Blåbärsris	850	400	340 000	7	23 800	-
6 Annan ristyp	850	300	255 000	4	10 200	-
7 Gräsmark	3 450	450	1552 500	13	201 825	-
8 Örtrik typ	40	400	16 000	7	1 120	-
9 Bra myr	2 810	450	1264 500	10	126 450	-
10 Dålig myr	0	-	-	-	-	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	220	400	88 000	11	9 680	-
Summa:					540 325	307 865

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 1,0

Totalt

540 325 307 865

848 190

=====

5.3.2 Lossen - Kölsjön (område 3)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	8 890	300	2667 000	9	-	240 030
2 Annan fast mark m/lav	110	300	33 000	9	-	2 970
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	500	300	150 000	9	-	13 500
4 Björk- och videtyp	360	750	270 000	10	27 000	-
5 Blåbärsris	1 860	400	744 000	7	52 080	-
6 Annan ristyp	2 110	300	633 000	4	25 320	-
7 Gräsmark	890	450	400 500	13	52 065	-
8 Örtrik typ	190	400	76 000	7	5 320	-
9 Bra myr	1 860	450	837 000	10	83 700	-
10 Dålig myr	640	250	160 000	5	8 000	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					253 485	256 500

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,8

202 788 205 200

Totalt

407 988

=====

5.3.3 Digerhågnan (område 4)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	4 080	300	1224 000	9	-	110 160
2 Annan fast mark m/lav	1 210	300	363 000	9	-	32 670
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	100	300	30 000	9	-	2 700
4 Björk- och videtyp	100	750	75 000	10	7 500	-
5 Blåbärsris	1 020	400	408 000	7	28 560	-
6 Annan ristyp	820	300	246 000	4	9 840	-
7 Gräsmark	480	450	216 000	13	28 080	-
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	1 070	450	481 500	10	48 150	-
10 Dålig myr	100	250	25 000	5	1 250	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					123 380	145 530

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

86 366 | 101 871

Totalt

188 237

=====

5.3.4 Brattriet - Fröstsjön (område 5)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	5 830	250	1457 500	9	-	131 175
2 Annan fast mark m/lav	1 840	250	460 000	9	-	41 400
Vindslitet	0	-	-	-	-	-
3 Myr med lav	90	250	22 500	9	-	2 025
4 Björk- och videtyp	0	-	-	-	-	-
5 Blåbärsris	1 140	400	456 000	7	31 920	-
6 Annan ristyp	1 430	300	429 000	4	17 160	-
7 Gräsmark	6 280	450	2826 000	13	367 380	-
8 Örtrik typ	250	400	100 000	7	7 000	-
9 Bra myr	3 370	450	1516 500	10	151 650	-
10 Dålig myr	980	250	245 000	5	12 250	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					587 360	174 600

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

411 152 | 122 220

Totalt

533 372

=====

5.3.5 Käringsjön - Storstöten (område 6)

Betestyp	Antal ha	Brutto fe/ha	Brutto i alt	Utnyttj- andegrad	Nettoproduktion	
					Grönbete	Lavbete
1 Skogsmark m/lav	19 490	300	5847 000	9	-	526 230
2 Annan fast mark m/lav	5 230	300	1569 000	9	-	141 210
Vindslitet	400	50	20 000	5	-	1 000
3 Myr med lav	1 680	300	504 000	9	-	45 360
4 Björk- och videtyp	1 110	750	832 500	10	83 250	-
5 Blåbärsris	2 610	400	1044 000	7	73 080	-
6 Annan ristyp	710	300	213 000	4	8 520	-
7 Gräsmark	3 010	450	1354 500	13	176 085	-
8 Örtrik typ	0	-	-	-	-	-
9 Bra myr	5 010	450	2254 500	10	225 450	-
10 Dålig myr	490	250	122 500	5	6 125	-
11 Fjällhed	0	-	-	-	-	-
12 Snölega	0	-	-	-	-	-
Summa:					572 510	713 800

Reduktion för betesförhållanden: Reduktionsfaktor = 0,7

Totalt

400 757 499 660

900 417

=====

6. Högsta renantal inom åretruntmarkerna

6.1 Alternativ 1

Betestid 16 juni - 31 aug. inom område 1 och 1 maj - 31 okt. inom område 2 A - 6.

6.1.1 Skarvarna - Grönfjället

Foderbehovet: 3 fe per ren och dag under 78 dagar. Totala fodertillgången är 993 236 fe. Då behovet är 234 fe per ren kan 4 244 renar, årskalvar ej inräknade, hållas på bete i området.

6.1.2 Rödfjället

Foderbehovet: 2.5 fe per ren och dag under 184 dagar.

Totala fodertillgången är 835 545 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 1 816 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.1.3 Lossen - Kölsjön

Foderbehovet: 2.5 fe per ren och dag under 184 dagar. Totala fodertillgången är 401 292 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 872 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.1.4 Digerhågnan

Foderbehovet: 2.5 fe per ren och dag under 184 dagar. Totala fodertillgången är 184 866 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 401 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.1.5 Brattriet - Fröstsjön

Foderbehovet: 2.5 fe per ren och dag under 184 dagar. Totala fodertillgången är 522 756 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 1 136 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.1.6 Käringsjön - Storstöten

Foderbehovet: 2.5 fe per ren och dag under 184 dagar. Totala fodertillgången 884 635 fe. Då behovet är 460 fe per ren kan 1 923 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2 Alternativ 2

Betestid hela året inom område 2 A - 6.

6.2.1 Rödfjället

Foderbehovet: 2,3 fe per ren och dag under 365 dagar. Totala fodertillgången är 902 300 fe. Då behovet är 840 fe per ren kan 1 074 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2.2 Lossen - Kölsjön

Foderbehovet: 2,3 fe per ren och dag under 365 dagar. Totala fodertillgången är 438 900 fe. Då behovet är 840 fe per ren kan 522 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2.3 Digerhågnan

Foderbehovet: 2,3 fe per ren och dag under 365 dagar. Totala fodertillgången är 202 937 fe. Då behovet är 840 fe per ren kan 241 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2.4 Brattriet - Fröstsjön

Foderbehovet: 2,3 fe per ren och dag under 365 dagar. Totala fodertillgången är 550 144 fe. Då behovet är 840 fe per ren kan 654 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.2.5 Käringsjön - Storstöten.

Foderbehovet: 2,3 fe per ren och dag under 365 dagar. Totala fodertillgången är 968 992 fe. Då behovet är 840 fe per ren kan 1 153 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.3 Alternativ 3

Betestid 1 maj - 30 nov. inom område 2 A - 6.

6.3.1 Rödfjället

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar. Totala fodertillgången är 848 190 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 1 585 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.3.2 Lossen - Kölsjön

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar. Totala fodertillgången är 407 988 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 762 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.3.3 Digerhågnan

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar. Totala fodertillgången är 188 237 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 351 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.3.4 Brattriet - Fröstsjön

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar. Totala fodertillgången är 533 372 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 996 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.3.5 Käringsjön - Storstöten

Foderbehovet: 2,5 fe per ren och dag under 214 dagar. Totala fodertillgången är 900 417 fe. Då behovet är 535 fe per ren kan 1 693 renar, årskalvar inräknade, hållas på bete i området.

6.4 Högsta renantal för de olika alternativen

Alternativ	Renantal (avrundat)
1 ^x	6 100
2	3 600
3	5 300

x = exklusive Skarvarna - Grönfjället

7 Vinterbetet

7.1 Förutsättningar

Lavmarkerna förutsättes vara av god beskaffenhet
d v s

- a) täckningsgraden; "medel"
- b) avbetningsgraden; "normal":
- c) betesförhållanden; 85 % av arealen inom grupperna "bra - mycket bra"

Betesproduktionen 350 fe per ha.

Nettorenhjorden har en omloppstid av 7 år med 90 procent hondjur och 10 procent handjur. Vid 1 000 djur i nettorenhjorden är således bruttorenhjorden 1 564 renar och vinterhjorden inklusive årskalvar 1 112 renar.

7.2 Alternativ 1

Betestid utanför åretruntmarkerna 1 nov. - 30 april.

Foderbehovet: 2 fe per ren och dag under 181 dagar

Bruttorenhjorden: 6 100 renar

Vinterrenhjorden: 4 337 renar

Då behovet är 362 fe per ren blir det totala foderbehovet 1 569 994 fe.

Nödvändig betesproduktion med hänsyn taget till utnyttjandegrad (9 procent) och reduktion för betesförhållanden (red faktor 0.9).

$$\frac{1\ 569\ 994}{0.09 \times 0.9} = 19\ 382\ 641\ \text{fe}$$

Vid en betesproduktion av 350 fe per ha är behovet av vinterbetesmark 55 379 ha.

7.3 Alternativ 2

Betestid utanför åretruntmarkerna 0 dagar.

Inget behov av vinterbete utanför åretruntmarkerna föreligger.

7.4 Alternativ 3

Betestid utanför åretruntmarkerna 1 dec. - 30 april.

Foderbehovet: 2 fe per ren och dag under 151 dagar.

Bruttorenhjorden: 5 300 renar

Vinterrenhjorden: 3 768 renar

Då behovet är 302 fe per ren blir det totala foderbehovet 1 137 936 fe.

Nödvändig betesproduktion med hänsyn taget till utnyttjandegrad (9 procent) och reduktion för betesförhållanden (red faktor 0.9).

$$\frac{1\ 137\ 936}{0.09 \times 0.9} = 14\ 048\ 592\ \text{fe}$$

Vid en betesproduktion av 350 fe per ha är behovet av vinterbetesmarker 40 139 ha.

7.5 Behov av vinterbetesmarker

Alternativ	Utanför åretruntmarkerna		Arealbehov (km ²)
	Betestid	dagar	
1	1 nov-30 april	181	553.8
2	-	0	0
3	1 dec-30 april	151	401.8

Arealbehovet avser lavmarker av god beskaffenhet (se under 7.1) utanför åretruntmarkerna.

Linje nr. fra til Komp.gr.

[illegible]

Sammanställning av linjetaxeringsuppgifter

[illegible]

ict
T. A.
Bergvik och Ala ABBox 19826 01 SÖDERHAMN

Besvär över lantbruksnämndens i Jämtlands län beslut den 19.9.1973 (ärende 164 saknr 36) såvitt angår högsta renantalet i Handölsdalens, Mittådalen, Tännäs och Idre samebyar

Lantbruksnämnden i Jämtlands län beslutade den 19.9.1973 vid sammanträde med rennäringsdelegationen dels att indela samebyarna i Jämtlands och Kopparbergs län i byområden, dels att fastställa det högsta antal renar som varje by får hålla på bete inom byns betesområde. Indelningen i byområden omfattade endast renbetesfjällen i Jämtlands län och de områden (i detta län samt Kopparbergs län) som särskilt upplåtits till renbete. Den omfattade således inte sk sedvanerättsområden. Det bestämdes bl a att det högsta renantal inklusive årskalvar som fick hållas skulle vara, för Handölsdalen 6 000, för Mittådalen 6 500, för Tännäs 5 000 och för Idre 3 500. Nämndens beslut innebar en ändring av de tidigare gällande renantalen i byordningen för lappbyarna i Jämtlands län och Idre lappby i Kopparbergs län som länsstyrelsen fastställt i Jämtlands läns allmänna kungörelser 1946:161 ändrad 1963:6. De renantal för byarna som länsstyrelsen fastställt i byordningen utgjorde för handölsdalen 4 500, för Mittådalen 3 000, för Tännäs 2 000 och för Idre 1 500. Årskalvarna är ej inräknade i dessa renantal.

Över nämndens beslut den 19.9.1973, såvitt avser bestämmandet av högsta renantal i de fyra samebyarna, har nedan upptagna sakägare i Jämtlands och Kopparbergs län anfört besvär i den mån beslutet berör dem. De samebyar som berörs av besvären nämns inom parentes efter klagandens namn.

1 Bergvik och Ala Aktiebolag, Box 19, 826 01 Söderhamn (Handölsdalens, Mittådalen, Tännäs och Idre samebyar).

2 Domänverket, Särna revirförvaltning, Box 116, 790 90 Särna (Tännäs och Idre samebyar).

3 Stora Kopparbergs Bergslags AB, Fack, 791 01 Falun (Handölsdalens, Mittådalen, Tännäs och Idre samebyar).

4 Aktiebolaget Iggesunds Bruk, 825 00 Iggesund (Tännäs sameby).

5 Särna - Idre samfällighetsförvaltning, Box 99, 790 90 Särna (Idre sameby).

6 Aktiebolaget Tegefors Verk, Marma - Långrörs Aktiebolag och Korsnäs-Marma Aktiebolag, 801 11 Gävle (Besvären har i skrivelse den 14.2.1975 återkallats vad gäller Tegefors Verk och omfattar endast Tännäs och Idre samebyar).

1975-04-23

7 Erik Backman, Lofsdalen, m fl fastighetsägare (ca 300 st) i Härjedalen närmare angivna i förteckningar till besvärsskrivelser från november 1973, som inkom till lantbruksstyrelsen den 5.12.1973 (Handölsdalens, Mittådalens, Tännäs och Idre samebyar).

YRKANDEN

Bergvik och Ala AB

Bolaget har i besvärsskrivelse som inkom till lantbruksstyrelsen den 27.11.1973 yrkat att styrelsen upphäver nämndens beslut såvitt avser fastställandet av det högsta renantal som får hållas i Handölsdalens, Mittådalens, Tännäs och Idre samebyar. Vidare har bolaget yrkat att ärendet återförvisas till nämnden för ny handläggning sedan dels Kungl Maj:t avgjort anförda besvär över länsstyrelsens i Jämtlands län beslut den 22.12.1971 i ärende angående missförhållanden beträffande renskötseln inom Tännäs sameby, dels ock slutligt avgjorts hur stora områden, som kan ställas till förfogande för Tännäs sameby genom det arrendeavtal, som varit föremål för lantbruksstyrelsens prövning samt genom den expropriation av betesrätt varom lantbruksstyrelsen yttrat sig till Kungl Maj:t den 7.9.1973.

Domänverket

Domänverket har genom sin revirförvaltare i Särna revir i besvärsskrivelse som inkom till lantbruksstyrelsen den 3.12.1973 anförat att verket framför samma yrkande och sakframställning som Bergvik och Ala gjort i sin besvärsskrivelse den 26.11.1973 i den mån kronoparker i Kopparbergs län berörs. Vidare har domänverket gjort gällande att lantbruksnämndens beslut står i direkt strid mot länsstyrelsens i Jämtlands län i skrivelse den 14.4.1969, Dnr XH-74-67 till domänstyrelsen gjorda utfästelser. Sistnämnda skrivelse har bifogats besvärsskrivelsen. Revirförvaltaren har genom underhandskontakt med lantbruksstyrelsen uppgett att besvären berör Tännäs och Idre samebyar.

Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag

Bolaget har i besvärsskrivelse som inkom till lantbruksstyrelsen den 3.12.1973 yrkat att styrelsen upphäver nämndens beslut såvitt avser fastställandet av det högsta renantal som får hållas i Handölsdalens, Mittådalens, Tännäs och Idre samebyar. Vidare har bolaget yrkat att ärendet återförvisas till nämnden för ny handläggning, sedan dels Kungl Maj:t avgjort anförda besvär över länsstyrelsens i Jämtlands län beslut den 22.12.1971 i ärende angående missförhållanden beträffande renskötseln inom Tännäs sameby, dels ock slutligt avgjorts hur stora områden som kan ställas till förfogande för Tännäs sameby genom det arrendeavtal, som varit föremål för lantbruksstyrelsens prövning samt genom den expropriation av betesrätt, varom lantbruksstyrelsen yttrat sig till Kungl Maj:t den 7.9.1973.

1975-04-23

Aktiebolaget Iggesunds Bruk

Bolaget har i besvärsskrivelse som inkom till lantbruksstyrelsen den 4.12.1973 besvärat sig över nämndens beslut i vad beslutet avser Tännäs sameby. Bolaget har anslutit sig till de yrkanden som Bergvik och Ala Aktiebolag framfört enligt ovan.

Särna - Idre samfällighetsförvaltning

Särna - Idre samfällighetsförvaltning har i besvärsskrivelser som inkom till lantbruksstyrelsen den 4.12.1973 och 17.12.1973 yrkat att styrelsen upphäver lantbruksnämndens beslut i vad beslutet avser högsta antalet renar inom Idre samebys område samt att renantalet fastställs till högst 1 500 eller till det lägre antal, som kan anses skäligt ur näringstillgång m m med hänsyn tagen till enbart Idre samebys omfattning enligt i beslutet åberopad bilaga 44 punkt 12, d v s det kronan tillhörigt område, som Kungl Maj:t den 7.4.1899 som renbetesland låtit fastställa samt att beslutet hävs i vad avser beräknat renantal baserat på påstådda sedvanerättsområden i Kopparbergs län.

Aktiebolaget Tegefors Verk, Marma - Långrörs Aktiebolag och Korsnäs-Marma Aktiebolag

Bolagen har i skrivelse som inkom till lantbruksstyrelsen den 5.12.1973 uppgett att dessa såsom ägare av marker i anslutning till renbeteslanden inom i vart fall Kall, Åre, Hede och Linsells socknar i Jämtlands län och Idre socken i Kopparbergs län anfört besvär över nämndens beslut vad avser det högsta antal renar som får hållas på bete inom olika samebyar i Jämtlands och Kopparbergs län.

Erik Backman m fl fastighetsägare i Härjedalen

Fastighetsägarna har framställt yrkanden med motsvarande innehåll som Bergvik och Ala Aktiebolag.

SAKFRAMSTÄLLNINGAR

Klagandena har till utveckling av sin talan framhållit bl a följande.

Bergvik och Ala Aktiebolag

Bolaget bestrider att samerna har någon rätt till renbete utanför "åretruntmarkerna", varken för bete hela året eller som "sedvanerättsmarker" under tiden 1.10 - 30.4. Emellertid har renantalet i samebyarna bestämts med hänsyn till betestillgång utanför "åretruntmarkerna". På begäran av bolaget om markering på karta av det sedvanerättsområde för Tännäs sameby, som legat till grund för lantbruksnämndens beslut har nämnden på karta angivit samma område som redovisas i Renbetesmarksutredningens betänkande SOU 1966:12. Lantbruksnämnden synes ha grundat sitt beslut på en utredning av professor Eliel Steen år 1972, "Renbetestaxeringar i Jämtlands län för beräkning av biologiskt optimala renantal".

1975-04-23

De arealer betesmark som legat till grund för beräkningen av det optimala renantalet utgörs av dels de egentliga renbeteslanden vars gränser vitsordas av bolaget dels ock av samebyarna påstådda "sedvanerättsmarker" vars omfattning vida överstiger de i SOU 1966:12 angivna och som inte till någon del kan vitsordas av bolaget. Bolaget bestrider att av samerna påstådda "sedvanerättsområden" läggs till grund för bestämmandet av högsta antal renar, som får hållas av respektive sameby. Det renantal som uthålligt kan hållas av samebyarna måste beräknas på grundval av de arealer som otvistigt får disponeras för renbete, d v s de egentliga renbeteslanden, arrenderade eller på annat sätt upplåtna områden samt dessa markers förmåga att producera renbete. Inget annat beräkningssätt kan vara lagligen grundat då frågan om samernas sedvanerätt till renbete utanför renbeteslanden i Härjedalen inte är bestämd. I rättsfallet NJA 1967:415 har fastslagits att samerna inte har sedvanerätt till renbete i ett område beläget utanför de egentliga renbeteslanden men inom det av samerna påstådda sedvanerättsområdet. Avgörandet som avsåg rätt till ersättning för skada till följd av minskning av renbete på "sedvanerättsmark" i samband med regleringen av sjön Lossen, fastslår att sedvanerätt till renbete inte fanns i området omedelbart söder om sjön. Trots detta ingår detta område i de sedvanerättsmarker som legat till grund för bestämmandet av högsta renantal för här ifrågavarande samebyar. Lantbruksstyrelsen torde finna att renantalet för varje sameby bort beräknas endast med utgångspunkt från betestillgången inom de egentliga renbeteslanden, jämte arrenderade områden (åretruntmarkerna). Bolaget är icke i stånd att bedömma hur stort renantal dessa för samerna lagligen tillgängliga arealer kan föda. Antalet måste dock väsentligt underskrida de nu bestämda högsta renantalen, vilka bestämts med hänsyn till, förutom åretruntmarkerna, av samerna påstådda sedvanerättsmarker. Denna fråga bör närmare undersökas av lantbruksnämnden efter ärendets återförvisning. Samerna synes ej längre bedriva någon ordnad renskötsel. Bolaget har påkallat åtgärder mot dessa missförhållanden i särskild ordning. Den oordnade renskötseln medför betydande skadeverkningar för markägarna.

Domänverket

Särna revirförvaltning har hänvisat till och åberopat Bergvik och Ala Aktiebolags besvärsskrivelse den 26.11.1973.

Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag

Bolaget har åberopat vad som anförts av Bergvik och Ala Aktiebolag i dess besvärsskrivelse den 26.11.1973. Vidare har bolaget understrukit att den bofasta befolkningen inom berörda skifteslag i Härjedalen stöder uppfattningen att samerna inte har någon rätt till renbete utanför de s k åretruntmarkerna.

1975-04-23

Aktiebolaget Iggesunds Bruk

Bolaget har såsom grund för sin talan anfört att det av rennäringsdelegationen beslutade tillåtna antalet renar i Tännäs sameby är - oavsett beräkningen av den areal samerna äger disponera för renbete i Tännäs - alltför högt om man vill bibehålla den självklara målsättningen att förändringar av negativ art i växtliv och djurliv så långt möjligt skall undvikas. Bolaget hänvisar vidare till vad detta anfört i skrivelse angående besvär över länsstyrelsens i Jämtlands län beslut den 22.12.1971. Skrivelsen har bifogats besvärsskrivelsen i kopia. Av rennäringsdelegationens beslut framgår ej från vilken areal delegationen utgått för sitt beslut. Den areal som skall läggas till grund för beslutet är arealen av de områden som samerna får använda för renbete året runt - de s k åretruntmarkerna.

Särna - Idre Samfällighetsförvaltning

Samfällighetsförvaltningen har såsom grund för sin talan anfört bl a:

I Eliel Steens utredning framhålles klart att optimalt renantal är baserat på markområden som samebyarna ensidigt påstått vara sedvanerättsmarker. Trots att lantbruksnämnden är medveten om att renskötseln under senare år förorsakat problem på marker utanför det genom kungabrev år 1899 direkt upplåtna markområdet samt att markägare vid ett flertal tillfällen påtalat detta till länsstyrelse och lantbruksnämnd i Jämtlands län underlåter nämnden att höra dessa parter innan beslut fattas eller ens söka utreda vilka marker som av alla parter kan vitsordas som upplåtna för renskötsel. I den delen kan beslutet icke anses fattat på objektiv grund. Särna - Idre samfällighetsförvaltning bestrider att samerna här någon rätt till renbete utanför de s k "åretruntmarkerna" och att några "sedvanerättsmarker" skulle finnas inom Kopparbergs län. Som stöd härför kan påpekas att renskötseln inom Idre lappby påbörjades 1889 och bedrevs fram till 1926 enbart inom det s k "åretruntområdet" som särskilt avsatts år 1899. Under tiden 1926 - 1937 bedrevs ej renskötsel inom Idre lappby. Vad gäller såväl Idre som Tännäs lappby kan ej s k "sedvanerätt" föreligga inom Kopparbergs län. Påståendet vitsordas av uttalanden från såväl renägare som ordsbefolkning i den av E Huss år 1956 - 1959 utförda utredningen angående "Renbetestrukturer för lapparna i Jämtlands och Kopparbergs län". Det är anmärkningsvärt att lantbruksnämnden beslutar att utöka renantalet från 1 500 till 3 500 stycken för Idre sameby och från 2 000 till 5 000 stycken för Tännäs sameby trots att de av ordsbefolkningen påtalade och av såväl renägare som myndigheter vitsordade missförhållandena med otillåtet kringströvande renar utanför renbeteslandet på intet sätt åtgärdats tillfredställande. Beslutet är vidare ej preciserat och skapar oklarhet då betesområdet, som utgör grund för renantalet, på intet sätt i åberopade bilagor redovisats i kartmaterial eller eljest preciserats med angivande av ortsnamn eller dylikt.

1975-04-23

Särna jordägande socknemän har tillfullo anslutit sig till Särna - Idre samfällighetsförvaltnings besvär i ärendet.

Aktiebolaget Tegefors Verk, Marma - Långrörs Aktiebolag
och Korsnäs-Marma Aktiebolag

Bolagen har såsom grund för sin talan anfört bl a:

Rennäringsdelegationen synes vid beräkningen av antalet renar som kan hållas inom de olika samebyarna ha utgått ifrån betestillgången inom de egentliga renbeteslanden av de av samerna arrenderade områdena men därutöver felaktigt ha utgått ifrån även mycket väsentliga områden inom vilka samerna enligt egen uppfattning skulle äga "sedvanerätt" till renbete. Bolagen bestrider att sistnämnda områden får ingå i beräkningen intill det visats att samerna har lagenlig rätt till renbete inom dessa. Det enligt beslutet högsta tillåtna antalet renar är högst avsevärt större än det hittills tillåtna. Detta är helt otillfredsställande då ju enligt allmän uppfattning redan nuvarande antal renar i många fall orsakar avsevärda skador på enskilda marker.

Erik Backman, Lofsdalen, m fl fastighetsägare

Fastighetsägarna har anfört motsvarande grunder till stöd för sina yrkanden som Bergvik och Ala Aktiebolag.

REMISSBEHANDLINGEN

I yttrande den 20.3.1974 har lantbruksnämnden hemställt att att besvären lämnas utan bifall. Nämnden har därvid framhållit i huvudsak följande.

Renbetesfjällen i Jämtlands län och de områden i Kopparbergs län som upplåtits genom kungabrev 31.12.1888 och 7.4.1899 har indelats i byområden. Nämnden har inte indelat sedvanerättsmarkerna, som får nyttjas för renskötsel under viss tid av året enligt 3 § 2 rennäringslagen (1971:437). Av prop 1971:51 s 159 framgår att indelningen i byområden är obligatorisk endast ifråga om de marker, där renskötsel får bedrivas under hela året. En förutsättning för indelning av sedvanerättsmarkerna i byområden är att lantbruksnämnden känner till nedre gränsen för de områden är renskötsel sedvanerättsligt förekommer (sid 158 samma prop). Enligt förarbetena till renbeteslagen (prop 1928:43 sid 69) gäller renbetesrätten inom större delen av Norrland utanför lappmarkerna och renbetesfjällen samt dessutom inom vissa områden i Kopparbergs län. I tvistiga fall förutsätts frågan om sedvanerätten bli prövad av domstol på grundval av sådan bevisning som enligt allmän lag krävs för styrkande av urminnes hävd (prop 1928:43 sid 71). Uttalandena om sedvanerätten i förarbetena till 1928 års renbeteslag och 1971 års rennäringslag har medfört att

1975-04-23

lantbruksnämnden inte indelat sedvanerättsmarkerna i byområden. I konsekvens med indelningen i samebyar har lantbruksnämnden fastställt renantalet i samebyarna med utgångspunkt från de renantal som beräknas uthålligt kunna hållas inom de året runt tillgängliga betesområdena d v s på renbetesfjällarna i Jämtlands län och de särskilt upplåtna områdena i Kopparbergs län. Till grund för nämndens beslut ligger renbetestaxeringar som efter uppdrag från nämnden utförts av Eliel Steen vid lantbrukshögskolan. Båtestillgångarna inom sedvanerättsområdena har undersökts. Detta har gjorts utan hänsyn till om sedvanerätt föreligger eller ej. Dessa betesmarker har anvisats av samebyarna. Det har ansetts värdefullt för samebyarna att få besked om det biologiskt optimala renantalet inom sedvanerättsmarkerna. Nämnden har dock inte tagit hänsyn till betesresurserna på dessa områden vid fastställande av högsta antalet renar för samebyarna. Lantbruksnämnden har inte i något fall fastställt ett högre antal renar för samebyn än vad som enligt Steens och/eller byns uppskattning ryms inom barmarksområdet d v s de statsägda renbetesfjällarna i Jämtlands län och de för renskötsel upplåtna kronoparkerna i Kopparbergs län.

Samebyarna har genom sitt ombud sameombudsman Tomas Cramér beretts tillfälle att yttra sig över de besvär som avgivits av Bergvik och Ala AB m fl klaganden. Samebyarna har därvid i yttrande den 29.1.1974 framfört bl a följande.

Klagandena grundar besvären framför allt på en viss uppfattning av den rättsliga innebörden av samebyarnas sedvanerätt till vinterbete m m. Enligt klagandena föreligger överhuvudtaget inte sådan rätt. Till stöd för denna uppfattning hänvisar klagandena till avgörandet i det s k Lossenmålet (NJA 1967 sid 415). Samebyarna åberopar i denna fråga vad som sägs i en promemoria av den 2.5.1972 författad av jur kand Jörgen Bohlin, Svenska samernas riksförbund. Särskilt framhålles vad däri redovisas i frågan om sedvanerätten med hänvisningar till lagmotiv m m. Samebyarna hänvisar ifråga om den tid sedvanerättsmarkerna varit samiska till professor Knut Bergslands sakkunnigutlåtande och vittnesmål i det s k skattefjällsmålet som visar att samer funnits i området i vart fall sedan mitten av 1300-talet. Det torde anmärkas att för det fall professor Bergslands forskningar varit kända vid tiden för avgörandet i Lossenmålet torde utgången i målet ha blivit en annan. I vart fall gäller att detta avgörande på sätt som visas i promemorian inte har vidare rättskraft än att däri avgörs att Mittådalens sameby på då kända grunder inte kunde styrka urminnes hävd. Med nu känt material föreligger grund för ansökan om resning i målet.

Med hänvisning till vad som anförts i skrivelsen yrkar samebyarna att besvären icke bifalles.

Kalls och Sösjö samebyar har av lantbruksnämnden beretts tillfälle att yttra sig. Kalls sameby har i yttrande 7.1.1974 genom sin ordförande avstyrkt bifall till besvärerna. Sösjö sameby har inte yttrat sig.

Lantbruksstyrelsen har anmodat Eliel Steen att yttra sig med anledning av besvärerna. Steen har därvid i yttrande den 15.5.1974 anfört bl a följande.

"I besvärsskrivelsen från Bergvik och Ala AB finns ingen erinran mot den metod som jag tillämpat eller mot de resultat som jag kommit fram till beträffande biologiskt optimala renantal. Bolaget vänder sig istället mot de arealer renbete, som jag utgått ifrån vid mina beräkningar. Man bestrider sedvanerätt till alla de marker, som ligger utanför de områden som samerna får använda för renbete året runt, d v s renbetesfjällen i Jämtlands län och kronoparkerna i Kopparbergs län. Jag har i min utredning klart deklarerat (se sidorna 3-4) att jag inte ansett mig kunna arbeta med några andra arealer än de som samerna själva hävdar rätt till, d v s dels lagfäst åretruntbete (renbetesfjällen och kronoparkerna) och dels sedvanerättsbete under vinterperioden (1 oktober - 30 april). Om domstol finner att sedvanerätt inte kan hävdas eller endast delvis kan hävdas kommer saken i ett annat läge. Jag är då beredd att från de nya utgångspunkterna beräkna biologiskt optimala renantal för samebyarna i länet".

I påminnelser den 29.8.1974 har Bergvik och Ala Aktiebolag, Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, Aktiebolaget Tegefors Verk, Marma - Långgrörs Aktiebolag och Korsnäs Marma Aktiebolag gemensamt anfört bl a.

Yrkandet att lantbruksstyrelsen upphäver det överklagade beslutet i vad gäller antalet renar som får hållas inom Handölsdalens, Mittådalens, Tännäs och Idre samebyars områden vidhålls. Vidare yrkas fortfarande, att ärendet i dessa delar återförvisas till lantbruksnämnden för ny handläggning. Nämnden har i sitt yttrande fastslagit att nämnden inte bestämt renantalet i samebyarna med häsyn till betestillgången utanför åretruntmarkerna eller låtit de arealer renbetesmark som legat till grund för beräkningen av det optimala renantalet utgöras av dels de egentliga renbeteslanden (renbetesfjällen) dels ock samebyarnas påstådda sedvanerättsmarker. Det förefaller inte föreligga någon tvekan om att nämnden bestämt varje samebys högsta renantal utan beaktande av betestillgången på av samerna påstådda "sedvanerättsmarker". Klagandena ställer sig tvekande till om åretruntmarkerna verkligen kan föda de fastställda renantalen; skulle så verkligen vara fallet borde ju renarna kunna hållas inom områdena och de nuvarande tvisterna mellan markägarna och samerna om renar utanför renbetesfjällen året runt samt om påstådda "sedvanerättsmarker" till båda parter båtnad upphöra. Steens undersökning hade vunnit på om denna eller del av denna

inriktats på att specifikt undersöka just vad nämnden, enligt vad nu är upplyst avsåg att fastställa, nämligen vilket renantal som, uthålligt kan födas på åretruntmarkerna. Dessa omfattar i runt tal 4 000 km² medan Steen taxerat 27 000 km² "renbetesland". Det sagda innebär ingen kritik av Steens metodik och de resultat han uppnått; bolagen förstår att uppgiften varit svår och att resultatet får accepteras som den biologiska vetenskapens nuvarande ståndpunkt i fråga om biologiskt optimala renantal på av Steen angivna arealer. Att utredningen gerringa ledning för bedömning av möjligt renantal på endast "åretruntmarkerna" är en annan sak. Nämnden har inte angivit hur den utfört sina beräkningar eller hur den låtit sig ledas av Steen. Det är klart att Steen arbetat med helt andra arealer än som innefattas i varje samebys "åretruntmarker". För Idre sameby anger Steen att barmarksområdet bestämmer det biologiskt optimala renantalet i byn (utredningen sid 8 samt tabell 4). Därjämte utnyttjas 1 576 km² vinterbete (tabell 3). Steen kommer alltså fram till att i Idre 858 km² barmarksbete samt 1 576 km² vinterbete kan föda 3 500 renar. Slutsatsen ifrågasätts ej. Däremot ifrågasätter klagandena om det är rätt att, som lantbruksnämnden, fastställa renantalet till 3 500 renar när den tillgängliga arealen för Idre sameby endast är 320 km². Här torde, såsom klagandena yrkar, erfordras utredning om hur många renar 320 km² åretruntmark i Idre kan föda. En på Steens utredning grundad rimlig uppskattningssiffra synes vara högst 1 300 renar. För Tännäs uppger Steen att 726 km² barmarksbete samt 3 297 km² vinterbete föder 5 000 renar med barmarksbetet som bestämmande faktor. Tännäs åretruntmarker torde komma att utökas med 317,75 km². Här fordras en utredning om hur många renar som uthålligt kan födas å tillgängliga 1 043,75 km². Någon tillgång till vinterbete utöver sist angivna areal finns ej. För Mittådalen anger Steen att 1 896 km² barmarksbete och 1 250 km² vinterbete föder 5 400 renar med vinterbetet som bestämmande faktor. Lantbruksnämnden fastställer renantalet till 6 500 renar. Här erfordras en utredning om hur många renar som uthålligt kan födas å tillgänglig åretruntmark, 950 eller 1 077 km². För Handölsdalen anger Steen att 1 850 km² barmarksbete och 2 678 km² vinterbete föder 9 000 renar med vinterbetet som bestämmande faktor. Lantbruksnämnden har fastställt antalet till 6 000 renar. Det bestrids inte att det är möjligt att detta antal kan födas året om på tillgänglig åretruntmark, 1 752 eller 1 625 km². Det framstår som önskvärt att en undersökning görs av enbart dessa markers kapacitet.

Med det sagda anser klagandena sig ha styrkt behovet av att ärendet återförvisas till lantbruksnämnden för ny handläggning. Som bevisning åberopas även ett yttrande den 28.8.1974 av Steen.

I påminnelse den 25.7.1974 har domänverket framhållit bl a:

Nämnden säger i sitt yttrande den 20.3.1974 med anledning av domänverkets besvär, att renantalet fastställts med utgångspunkt från "de renantal som beräknas uthålligt kunna hållas inom de året runt tillgängliga betesområdena". Yttrandet har strängt taget innebörden att de s k åretruntmarkerna för Idre sameby skulle räcka både till barmarks- och vinterbete för 3 500 renar. Eliel Steens ren-

betestaxeringar ger inget som helst underlag för en sådan bedömning. Nämnden säger också att den "inte tagit hänsyn till betesresurserna på dessa områden (sedvanerättsområdena) vid fastställande av högsta antalet renar för samebyarna". Lantbruksnämnden understryker ytterligare att den "inte bestämt renantalet i samebyarna med hänsyn till betestillgången utanför åretruntmarkerna". Nämnden har alltså inte tagit hänsyn till sedvanerättsområdena vid bestämmandet av högsta antalet renar i Idre sameby. Nämnden anser att frågan om sedvanerättens tillämplighet bör prövas genom domstolsförfarande om "denna rätt anses tvistig". Med de missförhållanden, som hittills rått och som trots upprepade påtalanden inte avhjälpts torde emellertid en nära nog fördubbling av renantalet direkt framprovocera tvistigheter. På en karta, som av domänverket ingivits till styrelsen, har med röd linje markerats det av Idre sameby för Steen uppgivna sedvanerättsområdet. Det av Tännäs sameby uppgivna sedvanerättsområdet inom Särna socken har markerats med blåstreckad linje. För domänverket är förefintligheten av detta sedvanerättsområde en absolut nyhet även om man misstänkt att härjedalsrenar åtminstone under sista femårsperioden funnits inom Kopparbergs län mellan Fjätälven och gränsen till Härjedalen vilket område till 90 % utgöres av kronopark. Enligt "karta över betesområden för svensk renskötsel" utarbetad av Renbetesmarksutredningen gick sedvanerättsgränsen längs de med brunt markerade linjerna. Enligt uppgifter i "Utredning rörande Renbetestrakter för lapparna i Jämtlands och Kopparbergs län", av E Huss, har vinterbete för Idre samebys renar inte ägt rum i Nipfjällsområdet förrän på 1940-talet. Ordningssmannen Olle Andersson uppger 13.3.1957 sydgränsen för vinterbete till Grövlan - Himmersåsen - Gränjesvålen - punkt 562 - Sörvattenvägen till parallell 5, vilket ungefär stämmer med Renbetesmarksutredningens gräns. Av skrivelse från domänstyrelsen 6.10.1967 till länsstyrelsen i Jämtlands län, protokoll från sammanträde 18.3.1968 med Idre sameby, protokoll 17.3.1967 från sammanträde med representanter för Särna - Idre samfällighetsförvaltning, ordningsman Ingvar Andersson, instruktör Edor Burman och avdelningsdirektör Iwan Lundberg och skrivelse från länsstyrelsen i Jämtlands län till domänstyrelsen 14.4.1969 framgår att någon tvekan om eller olika uppfattning om sedvanerättsområdets gräns då ej förelåg. Idre sameby hemställde däremot att vederbörande statliga organ "söker uppnå en utvidgning av lappbyn" och instruktör Burman föreslog att Idre sameby skulle arrendera mark. Sedvanerättsgränsen överensstämde alltså fortfarande med Renbetesmarksutredningens enligt samtliga parter uppfattning. Blott fem år senare anser lantbruksnämnden att sedvanerättens omfattning är så tvistig att man icke anser den kunna utgöra ett underlag för nämndens beslut om renantalet i Idre sameby. Det av ömse parter accepterade sedvanerättsområdet kan på goda grunder antas inte kunna bereda vinterbete för det beslutade antalet renar. Inom det av samerna anvisade, betydligt utvidgade sedvanerättsområdet förlorar domänverket bevisligen ca 10 öre per år och hektar i minskad inkomst på jaktarrenden.

Domänverket anholder att renantalet efter förnyad utredning bestäms med hänsyn till betestillgångar inom hittills hävdade sedvanerättsområden eller inom områden som Idre sameby efter överenskommelse med markägare fått rätt att disponera för renbete viss tid av året.

I påminnelse den 7.8.1974 har Särna och Idre jordägande socknemän anfört bl a:

Socknemännen bestrider att någon sedvanerätt skulle föreligga inom Särna och Idre socknar. Nämnden påstår med hänvisning till förarbetena till rennäringslagen (proposition 1928:43 s 69 och 71) att renbetesrätten gäller "inom större delen av Norrland utanför lappmarkerna och renbetesfjällen samt dessutom inom vissa områden i Kopparbergs län" samt att "frågan om sedvanerättens tillämplighet blir prövad av domstol på grundval av sådan bevisning, som enligt lag krävs för styrkande av urminnes hävd". Socknemännen kan icke finna att nämnda förarbeten till 1928 års proposition utgör intäkt för att sedvanerätt skulle föreligga inom Kopparbergs län. Steens betesinventering har skett med helikopter. Inventeringen har ägt rum från ca 50 m flyghöjd och i ca 90 km fart. Betespåverkan har registrerats på samma sätt. Betestyp registrerades men typens fodervärde registrerades inte. Inventeringssättet ger ingen möjlighet till prövning av felprocent och säkerhet i bedömningen. Ej heller synes någon inventering ha förekommit direkt på marken. Socknemännen finner Steens inventering alltför grovt schabloniserad för att helt okritiskt kunna utgöra grund för fastställande av antalet renar. Nämndens påstående att ingen inkräktning sker på fastigheter eller verksamheter utanför renbetesfjällen genom de fattade besluten, är oriktigt. Nämnden är fullt medveten om att stora olägenheter och intrång förekommer på fastigheter utanför de särskilt avsatta områdena redan vid nuvarande tillåtna renantal dvs 1 500 st för Idre sameby och 2 000 för Tännäs sameby. Intrånget och olägenheterna har vid ett flertal tillfällen framförts till både länsstyrelserna och lantbruksnämnderna i Kopparbergs och Jämtlands län samt till Idre sameby. Det torde för envar vara uppenbart att om renantalet för Idre sameby medges öka från ca 2 300 (1 500 + årskalvar ca 800) till 3 500 och för Tännäs sameby från ca 3 200 (2 000 + årskalvar ca 1 200) till 5 000, att intrång och olägenheter avsevärt förvärras.

Erik Backman, Lofsdalen, m fl fastighetsägare i Härjedalen har inkommit med påminnelser med motsvarande innehåll som Bergvik och Ala Aktiebolag m fl bolags skrivelse den 29.8.1974.

I förnyat yttrande den 17.10.1974 har lantbruksnämnden anfört bl a:

Nämnden vidhåller sin uppfattning redovisad i yttrande den 20.3.1974 innebärande att högsta antal renar fastställts med utgångspunkt från de renantal som beräknas utgållig kunna hållas inom renbetesfjällen i Jämtlands län

och de delar av detta län och Kopparbergs län som särskilt upplåtits till renbete. Nämndens beslut innebär inte att renarna skall hållas inom renbetesfjällen under hela året. Rennäringslagen (3 § 2.) medger att renskötsel bedrivs inom sådana trakter utanför renbetesfjällen där renskötsel av ålder bedrivs vissa tider av året. Med hänsyn till den nyss åberopade bestämmelsen och departementschefens uttalande om sedvanerätten i Kungl Maj:ts proposition nr 51 år 1971 (sid 158) har lantbruksnämnden ansett sig ha skäl räkna med att sedvanerätt gäller till förmån för alla samebyar. Nämnden har inte tagit ställning till var sedvanerättsområdena är belägna eller vilken sameby som kan utnyttja sådana områden med åberopande av sedvanerätt. Nämnden har inte grundat sitt beslut på Eliel Steens uppgifter om tillgängligt bete inom de av samebyarna som sedvaneområden anvisade betesmarkerna. Nämnden anser att det i var och en av de i beslutet 19.9.1973 uppräknade samebyarna uthålligt kan hållas det antal renar som angivits som högsta antal för varje by under förutsättning att byarna som hittills kan använda sig av betesområden utanför renbetesfjällen och de för renbete särskilt upplåtna markerna. Fastställs det vid rättegång att sameby inte har sedvanerätt på mark som rättegången gäller resulterar detta i att samebyn måste använda renbetet inom åretruntområdena i större omfattning än för närvarande. I en sådan situation, som dock enligt nämndens uppfattning ingen av de samebyar för vilka beslut om högsta renantalet fattats av nämnden 19.9.1973 befinner sig i, bör sådant beslut omprövas.

I ytterligare påminnelser den 13.12.1974 har Bergvik och Ala Aktiebolag, Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag, Aktiebolaget Tegefors Verk, Marma-Långrörs Aktiebolag och Korsnäs-Marma Aktiebolag gemensamt anfört bl a:

I ärendet framställda yrkanden om upphävande av det överklagade beslutet samt återförvisning till lantbruksnämnden vidhålls. Alternativt yrkas, att lantbruksstyrelsen direkt ändrar lantbruksnämndens beslut och fastställer renantalen för de olika samebyarna till lägre antal och högst de som nu gäller enligt länsstyrelsens i Jämtlands län resolutioner den 10.12.1946 och den 27.12.1962. Klagandena hemställer att lantbruksstyrelsens beslut utformas så att det av detta framgår huruvida styrelsen räknar med betesrätt utanför åretruntmarkerna och i så fall i vilken omfattning.

I ytterligare påminnelser den 19.11.1974 har domänverket vidhållit sin anhängan att renantalet efter förnyad utredning bestäms även med hänsyn till betestillgången ovanför den tidigare accepterade nedre gränsen för sedvanerättsområden i Kopparbergs län eller med hänsyn till betesområde som sameby efter överenskommelse med markägare fått rätt att disponera.

I påminnelse den 13.12.1974 har Aktiebolaget Iggesunds Bruk anfört följande:

"Vårt yrkande om upphävande av överklagade beslutet samt återförvisning av ärendet till lantbruksnämnden för ny handläggning vidhålls. I andra hand yrkas att lantbruksstyrelsen

ändrar lantbruksnämndens beslut och fastställer renantalen för de olika samebyarna till lägre antal och högst de som nu gäller enligt länsstyrelsens i Jämtlands län resolutioner den 10.12.1946 och den 27.12.1962. Bolaget ansluter sig i sak till vad Bergvik och Ala Aktiebolag m fl klaganden anfört i sin inläga till lantbruksstyrelsen av 1974-12-13."

I ytterligare påminnelser den 6.12.1974 har Särna och Idre socknemän anfört bl a:

Lantbruksnämndens skrivelse den 17.10.1974 synes motsägelsefull då i första stycket redovisas "att högsta antalet renar fastställts med utgångspunkt från det renantal som beräknas uthålligt kunna hållas inom renbetesfjällen i Jämtlands län och de delar av detta län och Kopparbergs län som särskilt upplåtits till renbete" och i nästkommande stycke påstås att beslutet inte innebär att renarna skall hållas inom renbetesfjällen under hela året. Det senare påståendet måste uppenbarligen innebära att högsta antalet renar fastställts med utgångspunkt från ett betesområde större än det inom Kopparbergs län särskilt upplåtna området, vilket också framgår av tredje stycket "att byarna som hitintills kan använda sig av betesområdet utanför renbetesfjällen och de för renbete särskilt upplåtna markerna". Det anmärkningsvärda är att nämnden på intet sätt preciserat vill redovisa vilka marker utanför det särskilt upplåtna området, som man lagt till grund för ett ökat renantal med ökade krav på fodertillgång. Man måste väl ändock förutsätta att tillsynsmyndigheten baserar sitt beslut på en grund varom uppenbar tvist ej råder eller att den part, som av myndighet önskar få t ex nyttjanderätt till renbete fastställt av myndigheten, ålägges styrka denna rätt. Nämndens åtgärd att helt avstå från att uttala sig var sedvanerätt kan föreligga eller var markerna av ålder brukats och hävd kan föreligga medför ju att hela sedvanerättsområdet är s k tvistigt fall. Då nämnden uttalat att sedvanerätt föreligger bör det även vara en logisk följd att om part kräver förtydliganden var åberopad rätt kan föreligga, lantbruksnämnden lämnar besked häröver. Att enbart hänvisa till att tvistiga fall i sedvanerättsfrågan skall regleras i civilprocess inför domstol kan i det nu aktuella fallet dvs ifrågasatt sedvanerätt inom Idre, Särna och t o m Älvdalens jordregistersocknar vara förenligt varken med tillsynsmyndighetens åligganden eller rennäringslagens innebörd. Det kan ej heller vara departementschefens mening i sitt uttalande i prop. 1971:51 eller rennäringslagens innebörd att ifrågasatt sedvanerätt i hela och flera socknar skall behandlas i civilprocess inför domstol. Frågan är delvis en följd av rennäringslagens ej preciserade skrivning såvitt avser sedvanerättsmarkerna och dessutom av den omfattning och även allmänna karaktär att den bör regleras av administrativ domstol på samma sätt som andra nyttjanderättsfrågor, som övergriper ett stort antal fastigheter, t ex planärenden, jakt- och fiskevårdsområdesfrågor m fl vilka i tvistiga fall regleras i länsstyrelsens administrativa domstolar. Departementschefens skrivelse den 28.10.1960 till länsstyrelsen i Jämtlands län bör även beaktas vari åberopas beslut den 30.1.1959 och 4.12.1959 vari Kungl Maj:t uppdrog åt länsstyrelsen i Jämtlands län att undersöka vilka "ytterligare åtgärder -

1975-04-23

utöver utrensning av strövrenar m m - som lämpligen borde komma ifråga till förbättrande av renskötseln i södra delen av länet m m".

Med hänvisning till vad som ovan anförts samt tidigare skrivelser med bilagor hemställer Särna - Idre samfällighetsförvaltning att lantbruksstyrelsen måtte upphäva lantbruksnämndens beslut den 19.9.1973 vad avser högsta antal renar inom Idre sameby samt att renantalet fastställs i enlighet med tidigare medgivet antal högst 1 500 eller till det lägre antal, som kan anses skäligt ur näringstillgång m m samt att beslutet vidare häves i vad avser beräknat renantal på påstådda sedvanerättsområden inom Kopparbergs län. Erik Backman, Lofsdalen, m fl fastighetsägare i Härjedalen har inkommit med ytterligare påminnelser daterade december 1974 med motsvarande innehåll som Bergvik och Ala Aktiebolag m fl bolags skrivelse den 13.12.1974.

Cramér, har per telefon den 8.1.1975 beretts tillfälle att inkomma med ytterligare påminnelser. Redogörelse lämnades därvid om de yttranden som inkommit efter det Cramér avgett sitt yttrande den 29.1.1974. Han meddelade att han inte vidare önskade yttra sig.

I skrivelse den 14.2.1975 har Aktiebolaget Tegefors Verk, Marma-Långgrörs Aktiebolag och Korsnäs-Marma Aktiebolag anfört:

"Efter närmare undersökning och förfrågningar har nu konstaterats att avsevärda skador på våra marker och väsentlig störning av jakter inom dessa förekommer endast inom områden där renar tillhöriga Tännäs och Idre samebyar vistats. Med anledning härav begränsas våra besvär att gälla endast Korsnäs-Marma Aktiebolag och Marma-Långgrörs Aktiebolag och att avse lantbruksnämndens beslut endast vad gäller högsta antalet renar inom Tännäs och Idre samebyar. Denna begränsning av våra besvär innebär icke att vi beträffande övriga samebyar, vars renar beträder våra marker, godkänner anspråken på rätt till renbete inom påstådda s k sedvanerättsområden."

Lantbruksstyrelsens bedömning

I 3 § rennäringslagen anges vilka områden där renskötsel får bedrivas om villkoren härför i övrigt är uppfyllda. För Jämtlands och Kopparbergs län gäller att renskötsel får bedrivas varje tid av året, dels på renbetesfjällarna i Jämtlands län vilka områden avsatts till samernas utnyttjande vid avvitrningen, dels inom de områden som staten senare upplåtit till utvidgning av dessa fjäll dels ock på de områden som särskilt upplåtits för renbete. Dessutom får samerna under vintern uppehålla sig med sina renar i de trakter - utanför de s k åretruntområdena - där de av ålder vistats med sina renar.

Enligt de tidigare gällande - numera upphävda - renbeteslagarna från 1886, 1898 och 1928 ankom det på länsstyrelsen

1975-04-23

att för de dåvarande lappbyarna fastställa gränser för de områden där betesrätt fick utövas året runt. Från och med 1928 års renbeteslag tillkom också möjlighet att i den mån det var lämpligt - gränsbestämma även sedvanerättsområdena. Vid olika tillfällen har också länsstyrelsen med stöd av renbeteslagarna fastställt gränser beträffande de olika lappbyarnas områden i Jämtlands och Kopparbergs län. Besluten har dock endast avsett åretruntmarkerna. 1928 års renbeteslag upptog också en bestämmelse (11 § 1.b) om möjlighet för länsstyrelsen att fastställa antalet renar som fick föras på bete på visst betesområde. Denna föreskrift har sin motsvarighet i bestämmelsen i 15 § 2 st i den gällande rennäringslagen där lantbruksnämnden tillagts samma befogenhet. I Jämtlands läns allmänna kungörelser 1946:161 fastställde länsstyrelsen med stöd av 7 och 11 §§ i 1928 års renbeteslag byordning för lappbyarna i Jämtlands län samt Idre lappby i Kopparbergs län. Förutom gränsbestämning av byarnas åretruntmarker fastställdes ett i byordningen angivet normalt antal renar, årskalvar ej inräknade. Renantalen bestämdes till 2 000 för Handölsdalen, 3 000 för Mittådalen, 2 000 för Tännäs och 1 500 för Idre. Den 27.12.1962 fastställde länsstyrelsen Handölsdalens renantal till 4 500 (Jämtlands läns allmänna kungörelser 1963:6). Tranris lappby sammanslogs vid detta tillfälle med Handölsdalens lappby. När renantalen fastställdes i 1946 års byordning togs - såvitt lantbruksstyrelsen har sig bekant - inte bara hänsyn till de områden där renarna får vistas året runt utan även till de områden som de renskötande samerna efter gammal sedvana besökt med sina renar.

Rennäringsakkunniga har i sitt betänkande SOU 1968:16 sid 216 uppgett att ledning för bedömningen av byarnas renantal i många fall kan erhållas av de beräkningar som Renbetesmarksutredningen gjort i sitt betänkande SOU 1966:12. Sistnämnda betänkande anger också att det genomsnittliga renantalet enligt renräkningar i Handölsdalens, Tranris, Mittådalen, Tännäs och Idre samebyar varit ~~accepterade~~ 2 000, 2 000, 3 000, 3 000 och 2 500. Den s k Jämtlandsutredningen (se SOU 1966:12 s 16) avgav 1940 förslag om renantal för Jämtlandsbyarna och Idre sameby i Kopparbergs län. Utredningen föreslog 3 500 renar för Handölsdalen och Tranris tillsammans, 3 000 för Mittådalen, 1 800 för Tännäs och 1 000 för Idre. Enligt tabell 5.1 i SOU 1966:12 uppgick under åren 1945-1960 det verkliga genomsnittsantalet beträffande renar till 5 500 för Handölsdalens, 3 000 för Mittådalen, 3 000 för Tännäs, och 3 000 för Idre sameby. Någon utvidgning av betydelse av samebyarnas betesmarker har emellertid - såvitt är känt för lantbruksstyrelsen - inte förekommit sedan länsstyrelsen år 1946 respektive 1962 fastställde renantalet för samebyarna. Härvid har bortsetts från sammanslagningen av Handölsdalens och Tranris samebyar och att visst område överförts från Tännäs till Idre år 1962. Tännäs har samma år tillförts visst annat markområde. Vissa områden tillförs f n som åretruntmarker Tännäs sameby på grund av de nyttjanderättsavtal staten ingått med markägare i området samt även genom expropriation. Dessa marktillskott torde enligt styrelsens mening sakna nämnvärd betydelse i detta sammanhang.

Omfattningen av samebyarnas sedvanerättsområden har - bortsett från enstaka mycket begränsade områden - inte blivit bestämd genom dom eller beslut. Klagandena bestrider helt att några sedvanerättsområden finns för byarna. Lantbruksstyrelsen delar inte denna uppfattning. Å andra sidan är det i fråga om Tännäs och Idre samebyar känt att byarna i ej ringa omfattning låter renar beta utanför åretruntmarkerna på marker där någon sedvanerätt otvivelaktigt inte finns. En av orsakerna härtill är enligt lantbruksstyrelsens uppfattning att delar av såväl åretruntmarkerna som sedvanerättsmarkerna i dessa områden utsatts för en betydande överbetning. Renantalet för samebyarna bör därför ej sättas högre än vad som tidigare gällt enligt byordningen för byarna.

Årskalvar är ej inräknade i de renantal som fastställts av länsstyrelsen i den tidigare gällande byordningen. Däremot ingår årskalvar i de renantal som lantbruksnämnden fastställt år 1973. För att en jämförelse lättare skall kunna göras mellan renantalen enligt byordningen och de som lantbruksnämnden fastställt anges de förra talen enligt nedan inklusive ett uppskattat antal årskalvar.

Sameby	Renantal enligt byordningen jämte uppskattat antal årskalvar
Handölsdalen	7 380
Mittådalen	4 920
Tännäs	3 280
Idre	2 460

Steen har i sin utredning av 1972 - "Renbetestaxeringar i Jämtlands län för bestämning av biologiskt optimala renantal" - föreslagit biologiskt optimala renantal för samebyarna, nämligen, för Handölsdalen 9 000, för Mittådalen 5 400, för Tännäs 5 000 och för Idre 3 500. Vidare har Steen i sin utredning angivit att en viss reduktion av dessa tal i regel är nödvändig av hänsyn till bl a andra näringar. Efter denna reduktion erhålles tal som är praktiskt optimala renantal, ofta benämnda rationella renantal.

Praktiskt optimala renantal för byarna bör med beaktande av vad som anförts ovan beräknas på följande sätt.

Handölsdalen

Lantbruksnämnden har inte för denna by fastställt ett högre renantal än vad som gällde enligt den gamla byordningen inklusive ett uppskattat antal årskalvar. Det av nämnden fastställda renantalet (6 000) är väsentligt mindre än det biologiskt optimala renantalet (9 000) som föreslagits av Steen. Lantbruksstyrelsen finner med hänsyn härtill och till vad som anförts i övrigt i ärendet att skäl saknas att ändra nämndens beslut beträffande denna by.

Mittådalen

Renantalet enligt den gamla byordningen inklusive ett uppskattat antal årskalvar kan anges till 4 920. Som biologiskt optimalt renantal för byn har föreslagits 5 400. Samebyn

1975-04-23

har - enligt uppgifter från renräkningar under år 1974 - haft ett verkligt renantal av 4 241 renar det året. Enligt styrelsens mening saknas tillräckliga skäl att överskrida det föreslagna biologiskt optimala renantalet. En totalbedömning av betestillgången och på denna inverkan olika kända reduceringsfaktorer såsom turism, vägtrafik, arronderingsförhållanden m m leder enligt lantbruksstyrelsens bedömning till att det praktiskt optimala renantalet för byn bör bestämmas till 5 000.

Tännäs

Renantalet enligt den gamla byordningen inklusive ett uppskattat antal årskalvar kan anges till 3 280. Som biologiskt optimalt renantal har föreslagits 5 000. Lantbruksnämnden har fastställt detta tal som praktiskt optimalt renantal för byn. Samebyn har enligt uppgifter från renräkningen år 1974 haft ett verkligt renantal av 5 157 djur det året. En totalbedömning av betestillgången och på denna inverkan olika kända reduceringsfaktorer leder enligt lantbruksstyrelsens bedömning till att det praktiskt optimala renantalet för byn ej bör väsentligt överstiga det som tidigare gällde enligt byordningen inklusive årskalvar. Renantalet för byn bör således fastställas till 3 500.

Idre

Renantalet enligt den gamla byordningen inklusive ett uppskattat antal årskalvar kan anges till 2 460. Som biologiskt optimalt renantal för byn har föreslagits 3 500. Lantbruksnämnden har fastställt detta tal som praktiskt optimalt renantal för byn. Samebyn har enligt uppgifter från renräkningen år 1974 haft ett verkligt renantal av 2 244 det året. Styrelsen finner emellertid av samma skäl som gäller för Tännäs sameby att det praktiskt optimala renantalet för byn bör sättas i närheten av vad som gällde tidigare enligt byordningen inklusive årskalvar. Renantalet för byn bör således fastställas till 2 500.

Med hänsyn till det sagda fastställer sålunda lantbruksstyrelsen, med ändring av lantbruksnämndens beslut, vad gäller Mittådalens, Tännäs och Idre samebyar, nedan angivna högsta renantal, inklusive årskalvar, som får hållas på bete inom byarnas områden.

Handölsdalens sameby	6 000 renar
Mittådalens "	5 000 "
Tännäs "	3 500 "
Idre "	2 500 "

Styrelsen utgår i från - utan att ta närmare ställning i frågan om sedvanerättens omfattning - att den sedvanerätt som fanns vid tiden för länsstyrelsens fastställande av renantalerna i byordningen alltså gäller samt att samebyarnas sedvanerättsområden därefter varken ökat eller minskat i storlek i någon större utsträckning.

Lantbruksnämnden har att noggrant följa utvecklingen beträffande tillgången av renbete i byarna och om så er-

Rennäringsenheten

1975-04-23

fordras med stöd av 15 § rennäringslagen förordna om de justeringar i renantal som kan anses påkallade av ändrade förhållanden.

Vidare har lantbruksnämnden jämlikt 71 § rennäringslagen att genomföra fortsatta undersökningar i fråga om den påstådda olovliga renbetning som bl a framhållits i besvärssärendena och vidtaga de åtgärder som kan komma att erfordras på grund av dessa undersökningar.

Med hänsyn till att Tännäs sameby - som nyss nämnts - under 1974 haft ett verkligt renantal av 5 157 renar medges denna by att intill den 1.10.1978 hålla 5 000 renar på bete inom byn. Lantbruksnämnden har beträffande Tännäs att före den 1.10.1978 genomföra och slutföra undersökningar om påstådd olovlig renströvning och renbetning utanför byns områden samt före detta datum ånyo uppta frågan om prövning av lämpligt renantal för byn samt fastställa nytt renantal för byn om så erfordras.

Den som inte åtnöjes med detta beslut äger hos regeringen söka ändring genom besvär som skall inges till Jordbruksdepartementet, Fack, 103 20 Stockholm 16, inom tre veckor efter mottagandet av beslutet.

Enligt lantbruksstyrelsens beslut.

Åke Wikman
Avdelningsdirektör

Maria Wikman

LANTBRUKSSTYRELSEN

Rennäringsenheten

mut, mut.

Domänverket
Särna revirförvaltning
Box 116
790 90 SÄRNA

Stora Kopparbergs Bergslags AB
Fack
791 01 FALUN

Aktiebolaget Iggesunds Bruk
825 00 IGGESUND

Särna-Idre samfällighetsförvaltning
Box 99
790 90 SÄRNA

Aktiebolaget Tegsfors Verk,
Marma-Långgröns Aktiebolag och
Korsnäs-Marma Aktiebolag
Tore Berggren
Korsnäs-Marma Aktiebolag
801 11 GÄVLE 1

Erik Backman, Lofsdalen, m fl fastighetsägare i
Härjedalen

Rennäringsenheten

1974-09-05

361 II 1101, 1113,
1115, 1120, 1123-
1126/73

Byråsekreterare B Lundin, EO

Lantbruksnämnden

Pack

831 01 ÖSTERSUND 1

Beovär över beslut den 19.9.1973 Årende 164, saknr 36 av
rennäringsdelegationen hos lantbruksnämnden i Jämtlands
län

./.

Med överlämnande av kopior av de påminnelser som hit inkommit
från klagandena i rubricerade Årende anmodas Ni att skyndsamt
till lantbruksstyrelsen inkomma med yttrande över klagandena
uppgifter i dessa. Styrelsen önskar att Ni även särskilt yt-
trar Er över följande frågor.

1. Har samebyarna - i samband med nämndens information om
Eliel Steens utredning eller i annat sammanhang - inkommit
med formell begäran hos Er att rennäringsdelegationen skall
gränsbestämma de områden utanför Åretruntmarkerna där ren-
skötsel av Ålder bedrivs vissa tider av året (sedvanerätts-
markerna)?

2. Steen har bl.a. i sin skrivelse den 28 augusti 1974 till
direktör Runo Delvin, Bergvik och Ala AB, uppgivit att ett
grundläggande resonemang för hans utredning har varit att
renarna flyttar under året mellan olika säsongområden. Steen
har vidare uppgivit att han "utgått ifrån ett barmarksområde
och ett vinterbetesområde för varje sameby. Barmarksområdet
har följaktligen bedömts ifråga om sitt innehåll av betes-
resurserna för barmarksförhållanden. Vinterbetesområdet har
bedömts ifråga om sitt innehåll av betesresurserna för vintro-
förhållanden". Steen har slutligen i samma skrivelse uppgivit
följande: "De sistnämnda områdena" (de gränsbestämda) "ger
med undantag för Idre, tillräcklig barmarkskapacitet men
självfallot ej tillräcklig Åretruntkapacitet för att de av
lantbruksnämnden bestämda högsta renantalet skall kunna håll
Steen synes sålunda ha menat att de av honom föreslagna ren-
antalet förutsätter ett utnyttjande även av byarnas sedvaner-
rättsområden under de tider renarna enligt rennäringslagen
medges uppehålla sig där.

Ni har i yttrande den 20 mars 1974 anfört bl.a. följande:
Av det anförda framgår att lantbruksnämnden inte - som
klaganden påstår - bestämt renantalet i samebyarna med hän-
syn till betestillgången utanför Åretruntmarkerna eller
lätit de arealer renbetesmark, som legat till grund för be-
räkningen av det optimala renantalet, utgöras av dels de
egentliga renbeteslanden (renbetesfjällen) dels ock same-
byarnas påstådda sedvanerättamarker.

Är det nämndens uppfattning att det fastställda renantalet
för varje by uthålligt kan hållas inom uteslutande Åretrunt
markerna? (Jfr 8 § och 15 § 2 st rennäringslagen.)

1974-09-05

3. a) Vid det förhållandet att Ni anser att renarna kan uthålligt beta inom uteslutande årotruntmarkerna, anser Ni då att det ej finns sedvanerättsmarker för samebyarna i Jämtlands och Kopparbergs län?

b) Klaganden^y har påstått att det inte finns några sedvanerättsmarker för de aktuella samebyarna. Vad anser nämnde om klagandenas uppfattning i denna fråga?

Styrelsen önskar vidare att Ni översänder de kartor som bl.a. Dom/inverket efterlyser, d.v.s. de kartor på vilka Steen lagt in de områden utanför de gränsbestämda och som ingår i Steen utrodning.

På lantbrukstyrelsens vägnar

Åke Wikman
Avdelningsdirektör

Björn Lundin
Byråsekreterare

Bratyrkes & tjänstens vägnar:
i Kungl. Lantbrukstyrelsen

Ewa Olsson

1974-10-17

Dnr
Sak nr

Lantbruksstyrelsen
Fack

171 20 SOLNA 1

100 1101/73

Yttrande över påminnelse i ärenden om beslut av rennärings-
delegationen 1973-09-19

361 H 1101, 1113, 1115, 1120, 1125-1126/73

Lantbruksnämnden vidhåller sin uppfattning, redovisad i yt-
trandet över besvär 1974-03-20, innebärande att högsta an-
tal renar fastställts med utgångspunkt från de renantal
som beräknas uthålligt kunna hållas inom renbetesfjällen
i Jämtlands län och de delar av detta län och Kopparbergs
län som särskilt upplåtits till renbete (sid 158 Kungl.
Maj:ts proposition nr 51 år 1971).

Lantbruksnämndens beslut innebär inte att renarna skall hål-
las inom renbetesfjällen under hela året. Rennäringslagen
(3 § 2 mom.) medger att renskötsel bedrivs inom sådana
trakter utanför renbetesfjällen där renskötsel av äldre be-
drives vissa tider av året. Samtliga sambyar i Jämtlands
län och Kopparbergs län hävdar att sedvanerätt föreligger
och tillgodoser sig också renbete utanför renbetesfjällen
under åberopande av sådan rätt. Med hänsyn till den nyss
åberopade lagbestämmelsen och departementschefens uttalan-
de om sedvanerätten i Kungl. Maj:ts proposition nr 51 år 1971
(sid 158) har lantbruksnämnden ansett sig ha skäl räkna
med att sedvanerätt gäller till förmån för alla sambyar.
Lantbruksnämnden har dock inte tagit ställning till var
sedvanerättsområdena är belägna eller vilken samby som kan
utnyttja sådana områden med åberopande av sedvanerätt.
Detta har nämnare utvecklats i lantbruksnämndens yttrande
över besvär 1974-03-20 (sid 1 nederst och sid 2 överst).
Lantbruksnämnden har inte heller grundat sitt beslut på
Eliel Steens uppgifter om tillgängligt bete inom de av sa-
mbyarna som sedvaneområden anvisade betesmarkerna.

Konkret innebär alltså lantbruksnämndens beslut att näm-
nden anser att det i var och en av de i beslutet 1973-09-19
uppräknade sambyarna uthålligt kan hållas det antal renar
som angivits som högsta antal för varje by under förutsätt-
ning att byarna som hittills kan använda sig av betesområ-
den utanför renbetesfjällen och de för renbete särskilt upp-
låtna markerna.

Om det vid rättegång, i vilken sameby och markägare är parter, fastställs att samebyn inte har sedvanerätt på den mark som rättegången gäller resulterar detta i att samebyn måste använda renbetet inom åretruntområdena i större omfattning än för närvarande. I en sådan situation, som enligt lantbruksnämndens uppfattning ingen av de samebyar för vilka beslut om högsta renantal fattats av nämnden 1973-09-19 befinner sig, bör sådant beslut omprövas. Som tidigare framhållits är det enligt lantbruksnämndens uppfattning domstol som skall fälla avgörandet i sedvanerättsfrågan och inte administrativt rättsorgan.

Kommentarer till påminnelserna av

Bergvik och Ala AB m.fl. bolag, enskilda markägare i Hode, Råndalen, Rårdal, Rodeviken, Linsell, Glöte, Lofsdalen, Vemdalen, Verhån, Lillåsdal, Rånås och Rundsålen samt kronarrendatorer i Högvallen och Råningsvallen.

Med hänsyn till det anförda inskränker sig lantbruksnämnden till att hänvisa till Eliot Steens förklaringar om arealerna i skrivelser till lantbruksstyrelsen 1974-05-15 och till direktör Rune Delvin och förbundsjurist Lars-Göran Lövgren 1974-08-28 och att bestrida värdet av den begärda undersökningen av kapaciteten hos åretruntmarkerna om enbart dessa användes under hela året. En sådan undersökning skulle under nu rådande förhållanden endast vara av akademiskt intresse.

Klagandenas yrkande att ärendet skall återförvisas till lantbruksnämnden för ny handläggning bör avvisas av lantbruksstyrelsen. Motiveringar till detta påstående har lämnats tidigare i denna skrivelse.

Särna och Idre jordägande socknemän

Genom skrivelsen har inga nya omständigheter tillförts målet. Över det av lantbruksnämnden tillämpade handläggningsförfarandet har klagomål anförts av rubricerat klagande hos justitieombudsmannen, som efter utredning och genom beslut 1974-08-01 uttalat, att vad som i ärendet framkommit ej ger anledning till antagande att ansvariga tjänstemän gjort sig skyldiga till tjänstefel vid handläggningen av de förevarande rennäringsärendena. Justitieombudsmannen har därför inte vidtagit ytterligare åtgärd utan avfört ärendet från fortsatt handläggning.

Domänverket, revirförvaltningen Särna revir.

Vad som uttalats om Särna och Idre jordägande socknemäns påminnelser gäller även för domänverkets.

Lantbruksnämndens svar på lantbruksstyrelsens frågor i skrivelsen 1974-02-05

Svar på fråga 1: Sådant begäran, formell eller annan, har inte inkommit till lantbruksnämnden.

Fråga 2: Lantbruksnämnden anser att det inte är möjligt att fastställa högsta renantal annat än med utgångspunkt från det renbete som samebyarna ostridigt förfogar över, d v s renbetesfjällen och de för renbete särskilt upplåtna markområdena. Dessa används under barmarkperioden. En förutsättning för att detta skall kunna ske uthålligt är att samebyarna som hittills kan tillgodogöra sig renbete på områden utanför renbetesfjällen och därmed likvärdiga marker.

Fråga 3 a): Lantbruksnämnden anser att det finns sedvanerätt i Jämtlands och Kopparbergs län - osagt var - och åberopar därvidlag rennäringslagen samt i denna skrivelse och i yttrandet över bevisaren redovisade uttalanden i förarbetena till renbeteslagen och rennäringslagen.

Lantbruksnämnden har alltså inte tagit ställning till var dessa sedvanerättsområden är belägna eller vilken (vilka) sameby(er) som under åberopande av sedvanerätt kan nyttja sådana områden för renskötsel. Detta har utvecklats tidigare i denna skrivelse.

Fråga 3 b): Med hänsyn till de åberopade uttalandena i

Kungl. Maj:ts Måd Proposition N:o 2 år 1886 (sid 34) om att den samiska rätten att vintertid för sin renskötsel använda betesmarker utanför renbetesfjällen och därmed likställda områden "måste vara icke blott ett af den bofasta befolkningen tåligt intrång utan en verklig rätt, äfven om något uttryckligt lagstadgande till stöd för denna rätt hittills icke förefunnits" (citat)

Kungl. Maj:ts proposition nr 43 år 1928 (sid 71), vari departementschefen uttalar: "Lika litet anser jag yrkandet från vissa håll utanför renbetesfjällen i Jämtlands län, att lapparnas vistelse med sina renar å enskild mark måtte göras i regel beroende av markägarens medgivande, förtjuna avseende. Detta yrkande har en än mera principiell betydelse än det föregående yrkandet, i det att detsamma direkt syftar mot ett upphävande å enskild mark av lapparnas historiskt grundade och av statsmakterna erkända rättigheter. Det måste tillbakavisas även på den grund att fastigheterna, redan då de övergingo i enskild ägo, voro belastade med ifrågasvarande servitut till lapparnas förmån"

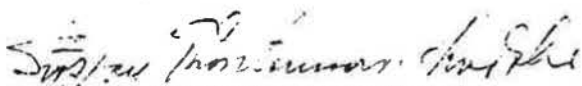
samt i Kungl. Maj:ts proposition nr 51 år 1931 (sid 158), där departementschefen uttalar följande: "Det bör anmärkas att någon nedre gräns för de områden där renskötseln sedvanerättsligt förekommer inte kan anges. Enligt förarbetena till renbeteslagen (prop. 1928:43 s 69) gäller renbetesrätten inom större delen av Norrland utanför lappmarkerna och renbetesfjällen och dessutom inom vissa områden av Kopparbergs län. I tvistiga fall förutsätts frågan om sedvanerättsens tillämplighet bli prövad av domstol på grundval av sådan bevisning som enligt allmän lag krävs för styrkande av utminnes hävd (prop. 1928:43 s 71)

anser lantbruksnämnden att Handölsdalens, Mittödalens, Tännis och Idre samebyar har sedvanerätt. Denna uppfattning gäller med det förbehåll som tidigare redovisats.

De vid Steens undersökning använda kartorna översändes
härmed.

Detta ärende har behandlats av rennäringsdelegationens
sammanträde 1974-10-17. I handläggningen av ärendet har
deltagit delegationens samtliga ordinarie ledamöter med
undertecknad avdelningsdirektör som föredragande.

Lantbruksnämnden i Jämtlands län

Staffan Thorstenson-Medalen
ordförande

Ivan Lundberg
avdelningsdirektör

Till

Kungl. Lantbruksstyrelsen
Rennäringsenheten
Fack

171 20 SOLNA

Ärenden 361 H, 1101/73 m.fl.

Besvär av fastighetsägare inom Jämtlands och Kopparbergs län - nedan kallade klagandena - över lantbruksnämndens i Jämtlands län beslut den 19 september 1973, ärende nr 164, saknr 36

Klagandena har beretts tillfälle att avgiva påminnelser över lantbruksnämndens yttrande den 17 oktober 1974. I anledning härav får klagandena anföra följande.

Yttranden

I ärendet framställda yrkanden om upphävande av överklagade beslutet samt återförvisning till lantbruksnämnden vidhålles. Alternativt yrkas, att Lantbruksstyrelsen direkt ändrar lantbruksnämndens beslut och fastställer renantalen för de olika samebyarna till lägre antal och högst de som nu gäller enligt länsstyrelsens i Jämtlands län resolutioner den 10 december 1946 och den 27 december 1962 (jfr sid 2 i klagandenas yttrande den 29 augusti 1974).

I_sak

Lantbruksnämnden vidhåller i sitt yttrande den 17 oktober 1974 att de högsta renantalen för de olika same-

byarna fastställts med utgångspunkt från de renantal, som beräknas uthålligt kunna hållas inom renbetesfjäl- len i Jämtlands län och de delar av detta län och Kopparbergs län som särskilt upplåtits till renbete (by- områdena, åretruntmarkerna).

Detta är i och för sig vad klagandena önskar. En annan sak är att de högsta renantalerna satts för höga i för- hållande till åretruntmarkernas produktionsförmåga. Detta framgår klart av Steens utredningar samt yttran- den den 7 oktober 1971 och den 28 augusti 1974. Vidare torde det för Lantbruksstyrelsen, med styrelsens egen kännedom om åretruntmarkernas skick, framstå som noto- riskt att lantbruksnämndens på angiven grund fattade beslut är felaktigt. Här erfordras ny utredning om åretruntmarkernas förmåga att föda renar. Detta är skä- let till återförvisningsyrkandet.

Lantbruksnämndens beslut och yttranden i ärendet har förvisso inte präglats av klarhet och konsekvens. Det må därför vara klagandena förlåtligt om de ej omedel- bart insett vad lantbruksnämnden synes avse, nämligen att visserligen kan de fastställda renantalerna uthålligt året runt födas på de olika byområdena men därjämte skall renarna - så att säga till överflöds - få beta på påstådda sedvanerättsområden. Denna lantbruksnämndens uppfattning framförs dock ej helt konsekvent; jämför härvidlag de sinsemellan motstridiga påståendena som lämnas i första och tredje stycket å sid 1 i nämndens yttrande den 17 oktober 1974.

Lantbruksnämnden uppger, att samtliga samebyar i Jämt- lands och Kopparbergs län hävdar sedvanerätt till bete utanför åretruntmarkerna. Klagandena samt övriga mark- ägare hävdar lika bestämt att någon sedvanerätt till renbete ej föreligger. Härvidlag står parternas stånd- punkter oförmedlat mot varandra.

Klagandena anser sig kunna utgå från att Lantbruks-

styrelsen kommer att finna lantbruksnämndens beslut - på nämndens beräkningsgrunder - i sak felaktigt. Om Lantbruksstyrelsen därvid ej återförvisar ärendet för utredning om åretruntmarkernas förmåga att underhålla renar utan direkt fastställer renantalen, tvingas Lantbruksstyrelsen till ett ställningstagande i sedvanerättsfrågan. Klagandena hemställer att Lantbruksstyrelsens beslut utformas så att det därav framgår huruvida styrelsen räknar med betesrätt utanför åretruntmarkerna och i så fall i vilken omfattning.

Sedvanerätt till renbete vintertid är en servitutsliknande rätt, som uppkommer genom att samer opåtalat och under en tidsrymd av omkring 75-90 år låtit renar beta på vissa områden.

En princip i svensk jordreätt är att den som med äganderättsanspråk besitter fast egendom icke är bevisskyldig för att särskilda rättigheter ej belastar fastigheten. Det betyder att om samerna påstår sedvanerätt till bete å en fastighet, samerna har att styrka sitt påstående. Samerna har ej gjort detta. I den mån frågan om sedvanerätt varit föremål för domstolsprövning har utgången blivit att sedvanerätt ej förelegat; se NJA 1937 A 139 (Råndalen) och NJA 1967 s 415 (Lossenmålet).

Klagandena lämnar därhän vilken rätt till bete eller annat samerna kan ha haft under sedan länge förflutna tider; ett faktum är att sedan i vart fall mitten av 1800-talet och fram till 1950-60 renar ej förekommit - varken sommar- eller vintertid - i Härjedalen och Dalarna utanför samernas åretruntmarker. Fram till 1950-60 var tydligen åretruntmarkerna tillräckliga för renarna. Den våldsamma ökning av renantalen för samebyarna, som därefter skett - vida utöver fastställda antal - har medfört att åretruntmarkerna avbetats hårt och ej längre förslår. Renarna har därefter sommar som vinter vällt in över angränsande marker. Samerna vidtar ej några åtgärder, exempelvis nedbringande av

renantalen till de fastställda, och det är också klarlagt att myndigheterna visat sig obenägna att, trots otaliga framställningar från markägare, tillämpa den moderna lagstiftning som skall vara ett skydd även för markägarna. När detta yttrande avfattas i december 1974 är exempelvis Råndalens skifteslag invaderat av 1000-tals renar; ett område där det genom ovannämnt avgörande av Högsta Domstolen är klarlagt att någon sedvanerätt ej finns.

Om Lantbruksstyrelsen skulle fatta ett beslut om renantal som baseras på förekomst av sedvanerätt synes det vara rimligt att styrelsen först bedömer det föreligga vad som åtminstone kan betecknas som "sannolika skäl" för en dylik rätt. Enbart ett naket påstående från lantbruksnämnden eller någon sameby kan därvid ej godtagas. Om markägarna å sin sida inför egna bevisdata mot sedvanerätt stiger i motsvarande mån kravet på den minimibevisning som måste föreligga för att även en administrativ myndighet skall kunna fatta ett beslut som till förmån för vissa innebär ingrepp i andras rättigheter.

Bevisning om sedvanerätt liksom frågan om urminnes hävd föres nästan uteslutande genom inhämtning av uppgifter från äldre personer om förhållanden under gången tid. Trots att det, såsom ovan sagts, inte är klagandena som har bevisbördan, har klagandena vid sammanträden under september 1974 införskaffat uppgifter om när renar först började uppträda vintertid inom de olika skifteslagen. Dessa uppgifter redovisas kortfattat nedan.

Skifteslag	Uppgiftslämnare	Första tidpunkt för renförekomst
Lofsdalen och Strådalen	Erik Backman, Lofsdalen	1959 från Tännäs sameby.
Glöte	Alfred Martinsson, Glöte	Vintern 1926/27 med samnen Jon Persson, som dock visste

Skifteslag	Uppgiftslämnare	Första tidpunkt för renförekomst
Lillhärjeåbygget	Elof Eriksson, Lillhärjeåbygget	att han ej hade rätt till vinterbete. Därefter i början av 1960-talet. Vintern 1963.
Häggberget	Samuel Häggberg, Häggberget	Vintertid 1926/27; från och med 1959 året runt.
Fjäten		Säker uppgift saknas.
Bölberget	Alfred Martinsson, Glöte	Vintern 1926/27.
Ransjö	Gunnar Jönsson, Ransjö	Vintertid har aldrig funnits ren inom skifteslaget. På sommaren finns nu strörenar.
Lillhärda1	Stig Hagåker, Lillhärda1	Vintern 1968/69.
Viken	Jonas Eriksson, Hedeviken	Enstaka renar 1940 för slakt.
Herrö och Mosätt	Eskil Thor, Sveg	Vintern 1968.
Särna och Idre Besparingsskog	Walter Höglund, Särna	Efter 1950.
Särna-Idre Samfällighetsförvaltning	Sigfrid Jönsson, Särna	Vintern 1959/60.
Älvros, Dalarna	Folke Hedenmark, Sveg	1968.
Råndalen	Karl Andersson, Råndalen	1959/60.
Långå, Kyrkby och Glissjöberg	Erik Eriksson, Hedeviken	På 1940-talet för slakt men ej för bete.

Klagandena anser sig med detta ha visat att renbetning vintertid ej pågått så länge att en sedvanerätt uppkommit. Dessutom kan betningen förvisso ej sägas ha skett opåtalat.

Det kommande beslutet angående renantalen för de olika samebyarna bör alltså ej baseras på betesförekomst

utanför åretruntmarkerna.

Söderhamn, Falun och Gävle den 13 december 1974

BERGVIK OCH ALA AB

STORA KOPPARBERG BERGSLAGS AB

AB TEGEFORS VERK

MARMA-LÅNGRÖR AB

KORSNÄS-MARMA AB